

Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

**Vooronderzoek 'Monitoring en evaluatie
van het decreet jeugddelinquentierecht'**

Detailrapport Jeugdadvocaten

Ibe Coeck
Emma Hadermann
Eva Van Kelecom
Prof. dr. Johan Put
Prof. dr. Stefaan Pleysier
Dr. Eef Goedseels

Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
 Minderbroedersstraat 8 – B-3000 Leuven
 Tel 0032 16 37 34 32
 E-mail: swvg@kuleuven.be
 Website: <http://www.steunpuntwvg.be>

Publicatie nr. 2021/18
 SWVG-Rapport 67/1
 Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
 Titel rapport: Vooronderzoek 'Monitoring en evaluatie van het decreet jeugd-delinquentierecht'
 'Detailrapport Jeugdadvocaten

Promotor: Prof. dr. Johan Put
 Copromotor: Prof. dr. Stefaan Pleysier en dr. Eef Goedseels
 Onderzoekers: Eva Van Kelecom, Ibe Coeck en Emma Hadermann

Coördinatie SWVG: Hilde Lauwers

Administratieve ondersteuning SWVG: Lut Van Hoof, Manuela Schröder

Dit rapport kwam tot stand met de steun van de Vlaamse Overheid, programma 'Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek'. In deze tekst komen onderzoeksresultaten van de auteur(s) naar voor en niet die van de Vlaamse Overheid. Het Vlaams Gewest kan niet aansprakelijk gesteld worden voor het gebruik dat kan worden gemaakt van de meegedeelde gegevens.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder uitdrukkelijk te verwijzen naar de bron.

No material may be made public without an explicit reference to the source.

Het consortium SWVG

<i>Deelnemende instellingen - Dagelijks bestuur</i>	
KU Leuven	
· LUCAS, Centrum voor zorgonderzoek en consultancy	Prof. dr. Chantal Van Audenhove
· Instituut voor Sociaal Recht	Prof. dr. Anja Declercq
· HIVA - Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving	Prof. dr. Johan Put
· Leuvens Instituut voor Gezondheidsbeleid	Prof. dr. Tine Van Regenmortel
· Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen	Prof. dr. Erik Schokkaert
UGent	
· Vakgroep Marketing, Innovatie en Organisatie	Prof. dr. Paul Gemmel
· Vakgroep Publieke Governance, Management & Financiën	Prof. dr. Joris Voets
· Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg	Prof. dr. An De Sutter
Vrije Universiteit Brussel	
· Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen	Prof. dr. Dominique Verté
Universiteit Antwerpen	
· CRESC, UAntwerpen	Prof. dr. Peter Raeymaeckers
<i>Partnerinstellingen</i>	
Universiteit Hasselt	
· Centrum voor Statistiek	
Thomas More Hogeschool	
· Opleiding Toegepaste Psychologie	Dr. Peter De Graef
Arteveldehogeschool	
· Dienst onderzoek en dienstverlening	
Hogeschool Gent	
· Faculteit Mens en Welzijn	
UC Leuven-Limburg	
· Groep Gezondheid en Welzijn	
<i>Coördinatie en secretariaat</i>	
Coördinator SWVG Administratieve ondersteuning	Dr. Kathleen De Cuyper Manuela Schröder Lut Van Hoof

Detailrapport 67/1

Juni 2021

Vooronderzoek 'Monitoring en evaluatie van het decreet jeugddelinquentierecht' Detailrapport Jeugdadvocaten

Onderzoekers: Eva Van Kelecom, Emma Hadermann, Ibe Coeck

Promotor: prof. dr. Johan Put

Copromotor: prof. dr. Stefaan Pleysier en dr. Eef Goedseels

Samenvatting

Situering – Dit detailrapport kadert binnen de nulmeting van het vooronderzoek '[Monitoring en evaluatie van het jeugddelinquentiedecreet](#)'. Deze nulmeting heeft tot doel om de situatie voor de inwerkingtreding van het jeugddelinquentiedecreet in kaart te brengen. De indicatoren die aan bod komen, zijn gebaseerd op het toetsingskader. Om tot dat toetsingskader te komen, werden de operationele doelstellingen uit de tekst van het decreet en de memorie van toelichting opgesplitst in subdoelstellingen, acties en indicatoren. Vervolgens werd aan de hand van drie criteria een onderscheid gemaakt tussen indicatoren die binnen en buiten de scope van deze nulmeting vallen. Op die manier kan de conclusie van het detailrapport bijdragen aan het algemeen besluit op de vierde onderzoeksvraag "Welk beeld geeft de toestand voor 1 september 2019 inzake het functioneren van het jeugddelinquentierecht, rekening houdend met zowel de beschikbare als de aanvullend te verwerken gegevens?". De concrete indicatoren waar deze vraag betrekking op heeft, zijn de volgende:

1. Op het niveau van het OM wordt er meer beroep gedaan op een advocaat. (A.4.1.2.)
2. In herstelgerichte processen worden jongeren doorheen het gehele proces (meer) bijgestaan door een advocaat. (A.4.1.4.)
3. De jeugdadvocaat neemt zelf het initiatief om de minderjarige verdachten en delictplegers die zij begeleiden/ondersteunen/onder hun toezicht hebben/enz., op regelmatige tijdstippen te informeren over hun rechten en over het verloop van de procedure. (A.7.1.1.)
4. De jeugdadvocaat spreekt de jongeren aan op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid naar de gevolgen van het jeugddelict toe. (F.2.1.1.)
5. De jeugdadvocaat betreft ouders/opvoedingsverantwoordelijken actief bij de besluitvorming en de uitvoering van de opgelegde antwoorden. (F.3.2.1.)
6. De jeugdadvocaat houdt rekening met de wetenschappelijke inzichten over de impact en het effect van de reacties. (K.1.2.2.)

Methode – Vooreerst werd een kwantitatieve bevraging bij de Vlaamse jeugdadvocaten afgenomen. Om zo veel mogelijk jeugdadvocaten te bereiken, werd de vragenlijst verspreid vanuit de Orde van Vlaamse Balies. Na het invullen van de sociodemografische gegevens, sloten reeds zeven respondenten de vragenlijst af. De overige 112 respondenten worden als de onderzoekspopulatie beschouwd,

waarvan er 98 de vragenlijst volledig invulden. Na het afronden van de vragenlijst, konden de respondenten hun gegevens achterlaten, opdat zij gecontacteerd konden worden voor het kwalitatieve luik. Uiteindelijk maakten drie jeugdadvocaten deel uit van de focusgroep. De data-analyse van de kwantitatieve gegevens gebeurde aan de hand van SPSS. De kwalitatieve data werd geanalyseerd aan de hand van open en axiaal coderen.

Resultaten – Zowel op het niveau van het openbaar ministerie, als in herstelgerichte processen bleek de bijstand van jeugdadvocaten beperkt te zijn. Dit kan respectievelijk verklaard worden doordat minderjarigen zelf in beperkte mate contact hadden met de procureur en doordat een herstelgericht proces vaak schriftelijk verliep. De voornaamste rol van de jeugdadvocaat binnen een herstelgericht proces bestond erin om de jongere (voorafgaand) te informeren over het verloop ervan, de afweging te maken of er ingegaan moest worden op het herstelaanbod en het goedkeuren van de overeenkomst.

Op het niveau van de jeugdrechtbank informeerden de jeugdadvocaten de minderjarigen vlak voor de (kabinets-)zitting. Op dat moment gaven zij toelichting over het verloop van de zitting, hun rol als jeugdadvocaat, het beroepsgeheim, de mogelijke maatregel en de inhoud van het dossier.

Opdat de jongere zijn verantwoordelijkheid zou opnemen naar de gevolgen van het jeugddelict toe, overliepen de meeste jeugdadvocaten welke mogelijkheden er hiervoor bestonden. Nadien werd met de jongere besproken welke maatregel voorgesteld zou worden aan de jeugdrechter.

Naast het informeren van de jongere, hechtten de jeugdadvocaten eveneens belang aan het informeren van de ouders. Zij benadrukten wel telkens dat zij beroepsgeheim hadden met betrekking tot de inhoud van het dossier en enkel de belangen van de minderjarigen verdedigden.

Ondanks de mogelijkheid tot het volgen van bijscholingen, zijn de meeste jeugdadvocaten van mening dat zij onvoldoende wetenschappelijke inzichten hebben. Het aanstellen van experts, zoals psychologen en psychiaters, zou hieraan tegemoet kunnen komen wanneer een bepaalde problematiek gesignaleerd wordt.

Wat het optreden van jeugdadvocaten in het algemeen betreft, is een (grote) meerderheid van mening dat zij de continuïteit van de bijstand waarborgden, dat alle jeugdadvocaten de bijzondere opleiding gevolgd moesten hebben en dat jeugdadvocaten een afzonderlijk statuut zouden moeten krijgen. Daarnaast is er geen eensgezindheid over de kwaliteitscontrole op het optreden van jeugdadvocaten en zijn de meeste jeugdadvocaten er voorstander van dat de toga enkel op openbare zittingen gedragen moet worden. Met betrekking tot de typologie van de jeugdadvocaat, sloot de rol het dichtst aan bij die van een *guardian ad litem* wanneer hij een VOS-jongere jonger dan twaalf jaar verdedigde. De rol van de jeugdadvocaat bij het verdedigen van een minderjarige ouder dan twaalf jaar (VOS of MOF) was op basis van deze bevraging niet onder te brengen bij één van de typologieën.

Tot slot zijn de meningen met betrekking tot de nieuwe aspecten van het Vlaamse jeugddelinquentedecreet verdeeld. Met bepaalde aspecten gaat een meerderheid van de jeugdadvocaten (helemaal) akkoord, zoals het geven van prioriteit aan de herstelrechtelijke afhandeling, de invoering van het positief project en het starten van de gesloten plaatsing met een oriëntatie. Daarentegen zijn er een aantal aspecten waar de jeugdadvocaten in mindere mate voorstander van zijn, zoals het feit dat MOF-jongeren niet meer in private instellingen geplaatst kunnen worden en de langdurige gesloten begeleiding.

Inhoud

Inleiding		11
Hoofdstuk 1	Onderzoekspopulatie	13
1	Sociodemografische kenmerken	13
2	Kenmerken met betrekking tot de advocatuur	13
Hoofdstuk 2	Op het niveau van het openbaar ministerie wordt er meer beroep gedaan op een advocaat	19
Hoofdstuk 3	In herstelgerichte processen worden jongeren doorheen het gehele proces (meer) bijgestaan door een advocaat	21
1	Aanbod herstelgerichte processen	21
2	Contact met de minderjarige en de HCA-dienst	23
Hoofdstuk 4	De jeugdadvocaat neemt zelf het initiatief om de minderjarige verdachten en delictplegers die zij begeleiden/ondersteunen/onder hun toezicht hebben/enz. op regelmatige tijdstippen te informeren over hun rechten en over het verloop van de procedure	25
1	Contact met de minderjarige	25
2	Het informeren van jongeren	28
3	Begrepen?	30
Hoofdstuk 5	De jeugdadvocaat spreekt de jongeren aan op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid naar de gevolgen van het jeugddelict toe	31
Hoofdstuk 6	De jeugdadvocaat betreft ouders/ opvoedingsverantwoordelijken actief bij de besluitvorming en de uitvoering van de opgelegde antwoorden	35
Hoofdstuk 7	De jeugdadvocaat houdt rekening met de wetenschappelijke inzichten over de impact en het effect van reacties	39
Hoofdstuk 8	Optreden van jeugdadvocaten	41
Hoofdstuk 9	Visie over het optreden van jeugdadvocaten	45
1	Resultaten	45
2	Conclusie typologie	53
Hoofdstuk 10	Nieuwe aspecten uit het Vlaamse jeugddelinquentiedecreet	57
Besluit		59

Bibliografie	63
Bijlage 1: Kwantitatieve vragenlijst	65
Bijlage 2: Kwalitatieve topiclijst	83
Bijlage 3: Frequentietabellen	88

Lijst Tabellen

Tabel 1	Hoedanigheid van de onderzoekspopulatie	14
Tabel 2.	'Bent u lid van de Unie van Jeugdadvocaten?'	15
Tabel 3	Overzicht kenmerken per typologie	53

Lijst Figuren

Figuur 1	Anciënniteit van de onderzoekspopulatie (frequentie, N = 112)	14
Figuur 2	'Bent u lid van de jeugdpermanentie/Salduz-permanentie aan uw balie?' (percentage, N = 112)	15
Figuur 3	'Treedt u ook op als 'voogd ad hoc' van minderjarigen?' (percentage, N = 112)	16
Figuur 4	'In welke materies binnen de advocatuur bent u ook actief?' (frequentie, meerdere antwoorden mogelijk, N = 112)	16
Figuur 5	Genoten opleidingen (percentage, N = 112)	17
Figuur 6	'Ik ben tevreden over de invulling van de bijzondere opleiding voor jeugdadvocaten, aangeboden door de Orde van Vlaamse Balies' (percentage, N = 112)	17
Figuur 7	'In welke mate hebt u vóór de invoering van het decreet minderjarige verdachten bijgestaan op het niveau van het openbaar ministerie?' (percentage, N = 104)	19
Figuur 8	'Op welke manier werd u op de hoogte gebracht van het herstelrechtelijk aanbod aan een minderjarige cliënt?' (frequentie, meerdere antwoorden mogelijk, N = 100)	21
Figuur 9	Voorrang geven aan en ingaan op het herstelrechtelijk aanbod (percentage, N = 100)	22
Figuur 10	Bijstand aan de minderjarige tijdens een herstelrechtelijk proces (percentage)	23
Figuur 11	'Wanneer ik ambtshalve werd aangewezen als advocaat, verliep de feitelijke contactname gemakkelijk' (percentage, N = 100)	25
Figuur 12	'In welke mate had u voorafgaand aan de zitting contact met de minderjarige?' (percentage, N = 100)	26
Figuur 13	'Op welke manier communiceerde u met een minderjarige cliënt buiten de zitting?' (frequentie, meerdere antwoorden mogelijk, N = 100)	27
Figuur 14	'Bezocht u een minderjarige cliënt die in een instelling verbleef?' (percentage, N = 100)	27
Figuur 15	'Ik beschouwde het als mijn taak om de minderjarige te informeren over zijn/haar rechten en het verloop van de procedure' (percentage, N = 100)	28
Figuur 16	'De jongere werd geïnformeerd over zijn/haar rechten en het verloop van de procedure...' (percentage, N = 100)	28

Figuur 17	‘Nadat ik het gerechtelijk dossier ingekeken had, besprak ik de inhoud ervan met de minderjarige cliënt’ (percentage, N = 100)	29
Figuur 18	‘Als ik na inzage van het gerechtelijk dossier overleg pleegde met de minderjarige...’ (percentage, N = 100)	29
Figuur 19	‘Als ik de jongere informeerde, toetste ik af of hij/zij mijn uitleg begreep’ (percentage, N = 100)	30
Figuur 20	De jongere informeren over het opnemen van zijn/haar verantwoordelijkheid (percentage, N = 100)	31
Figuur 21	‘Had de minderjarige naar uw gevoel inspraak met betrekking tot het antwoord op de feiten, bv. in geval van herstelbemiddeling, gemeenschapsdienst,...?’ (percentage, N = 100)	31
Figuur 22	‘Indien er tegenstrijdige belangen waren tussen de minderjarige cliënt en zijn/haar ouders/opvoedingsverantwoordelijken...’ (percentage, N = 100)	35
Figuur 23	‘In welke mate besprak u informatie met betrekking tot de minderjarige cliënt met zijn/haar ouders/opvoedingsverantwoordelijken?’ (percentage, N = 100)	35
Figuur 24	‘Ik heb beroepsgeheim ten aanzien van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige cliënt’ (percentage, N = 100)	36
Figuur 25	Wetenschappelijke inzichten (percentage, N = 100)	39
Figuur 26	Het optreden van jeugdadvocaten (percentage, N = 112)	41
Figuur 27	‘Ik ben voorstander van het dragen van de toga (door de jeugdadvocaten) in jeugdzaken’ (percentage, N = 112)	42
Figuur 28	‘De minderjarige is in staat om zelf zijn/haar situatie in te schatten’ (percentage, N = 104)	45
Figuur 29	‘Bij het verdedigen van de minderjarige, schat ik zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is’ (percentage, N = 104)	46
Figuur 30	‘Ik vertolk uitsluitend de mening van de minderjarige’ (percentage, N = 104)	46
Figuur 31	‘Ik beschouw me als tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de jeugdrechter’ (percentage, N = 104)	47
Figuur 32	‘Het belang van de minderjarige staat centraal, ook als dat betekent dat een maatregel moet worden genomen die hem/haar niet aanstaat’ (percentage, N = 104)	47
Figuur 33	‘Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken’ (percentage, N = 104)	48
Figuur 34	‘De informatie die ik verneem van de minderjarige, de ouders of de instelling, deel ik met de jeugdrechter’ (percentage, N = 104)	48
Figuur 35	‘De minderjarige moet de kans krijgen om zelf zijn/haar mening uit te drukken’ (percentage, N = 104)	49

Figuur 36	'Ik bespreek samen met de jeugdrechter wat het belang van de minderjarige is' (percentage, N = 104)	49
Figuur 37	'Ik acht de minderjarige onvoldoende rijp om zelf te bepalen wat het beste is voor hem/haar' (percentage, N = 104)	50
Figuur 38	'Bij het verdedigen van een minderjarige, ben ik gebonden door zijn/haar voorkeuren of wensen' (percentage, N = 104)	50
Figuur 39	'Wanneer ik het niet eens ben met het standpunt van mijn cliënt, laat ik dit impliciet aan de jeugdrechter verstaan' (percentage, N = 104)	51
Figuur 40	'Als jeugdadvocaat hou ik rekening met de mening van alle betrokken partijen' (percentage, N = 104)	51
Figuur 41	'Ik beschouw het vooral als mijn taak om aan de minderjarige uit te leggen wat de jeugdrechter bedoelt' (percentage, N = 104)	52
Figuur 42	Houding van de jeugdadvocaten ten aanzien van de nieuwe aspecten uit het Vlaams jeugddelinquentiedecreet (percentage, N = 98)	57

Inleiding

In dit detailrapport komen vooreerst de resultaten aan bod van de kwantitatieve bevraging bij de Vlaamse jeugdadvocaten, die werd afgenomen in januari 2020. Het betreft een beschrijvende weergave van de antwoorden op de vragen die betrekking hebben op de situatie vóór de inwerkingtreding van het nieuwe Vlaamse jeugddelinquentiedecreet¹. Deze kwantitatieve gegevens worden aangevuld met de resultaten uit de focusgroep die plaatsvond in september 2020. Op die manier worden de verschillende thema's meer in de diepte beschreven.

Zowel de kwantitatieve vragenlijst (bijlage 1) als de topiclijst voor de focusgroep (bijlage 2) zijn gebaseerd op de indicatoren uit het toetsingskader. Om tot dat toetsingskader te komen, werden de operationele doelstellingen uit de tekst van het decreet en de memorie van toelichting opgesplitst in subdoelstellingen, acties en indicatoren. Op die manier kan de conclusie van het detailrapport bijdragen aan het algemeen besluit op de vierde onderzoeksvraag *“Welk beeld geeft de toestand voor 1 september 2019 inzake het functioneren van het jeugddelinquentierecht, rekening houdend met zowel de beschikbare als de aanvullend te verwerken gegevens?”*. De concrete indicatoren waar deze vraag betrekking op heeft, zijn de volgende:

1. Op het niveau van het OM wordt er meer beroep gedaan op een advocaat. (A.4.1.2.)
2. In herstelgerichte processen worden jongeren doorheen het gehele proces (meer) bijgestaan door een advocaat. (A.4.1.4.)
3. De jeugdadvocaat neemt zelf het initiatief om de minderjarige verdachten en delictplegers die zij begeleiden/ondersteunen/onder hun toezicht hebben/enz., op regelmatige tijdstippen te informeren over hun rechten en over het verloop van de procedure. (A.7.1.1.)
4. De jeugdadvocaat spreekt de jongeren aan op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid naar de gevolgen van het jeugddelict toe. (F.2.1.1.)
5. De jeugdadvocaat betreft ouders/opvoedingsverantwoordelijken actief bij de besluitvorming en de uitvoering van de opgelegde antwoorden. (F.3.2.1.)
6. De jeugdadvocaat houdt rekening met de wetenschappelijke inzichten over de impact en het effect van de reacties. (K.1.2.2.)

Naast de stellingen met betrekking tot de indicatoren werden bijkomende vragen opgenomen in de kwantitatieve vragenlijst, die eveneens aan bod kwamen tijdens de focusgroep. Deze vragen dragen bij aan het schetsen van een ruimer totaalbeeld van de werking van het jeugddelinquentiesysteem voor de inwerkingtreding van het nieuwe jeugddelinquentiedecreet. Op die manier kunnen de antwoorden op de indicatoren in een bredere context geplaatst worden. In dit detailrapport wordt bijgevolg ingegaan op het schetsen van de praktijk van de jeugdadvocaten voor de inwerkingtreding van het decreet, terwijl het hoofdrapport uitsluitend de resultaten met betrekking tot de indicatoren weergeeft.

In hoofdstuk 1 wordt vooreerst de onderzoekspopulatie omschreven, gevolgd door een overzicht van o.a. de hoedanigheid waarin de jeugdadvocaten werkzaam zijn, de materies waarin ze pleiten en de

---

¹ Om de figuren overzichtelijk te houden, worden sommige antwoordcategorieën samengenomen. Van deze figuren zijn de gedetailleerde frequentietabellen terug te vinden in bijlage 3.

gevolgde opleiding. Hoofdstukken 2 tot en met 7 behandelen de indicatoren zoals hierboven weergegeven: de bijstand op het niveau van het OM, de bijstand in herstelgerichte processen, het informeren van jongeren over hun rechten en het verloop van de procedure, het aanspreken van jongeren op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gepleegde feiten, het betrekken van ouders en het rekening houden met wetenschappelijke inzichten. Per indicator worden eerst de kwantitatieve resultaten weergegeven, gevolgd door een meer diepgaande interpretatie van deze gegevens op basis van de verzamelde kwalitatieve data. Vervolgens behandelt hoofdstuk 8 een aantal stellingen met betrekking tot het statuut en het optreden van de jeugdadvocaten. In hoofdstuk 9 wordt weergegeven wat de visie van de respondenten is over het optreden van jeugdadvocaten. Tot slot behandelt hoofdstuk 10 de houding van de jeugdadvocaten ten aanzien van de nieuwe aspecten uit het Vlaamse jeugddelinquentiedecreet.

Er wordt in de verleden tijd gerapporteerd over de verzamelde data, aangezien deze betrekking hebben op de periode voor de inwerkingtreding van het jeugddelinquentiedecreet. De nulmeting heeft immers niet tot doel zich uit te spreken over de situatie na 1 september 2019. Dat alles betekent niet dat de bevindingen over de situatie voor die datum, niet meer (geheel of gedeeltelijk) toepasselijk kunnen zijn voor de periode nadien, maar zulks zal moeten blijken uit het toekomstig evaluatieonderzoek.

Voor meer informatie omtrent de methodologie verwijzen we naar het hoofdrapport.

Hoofdstuk 1

Onderzoekspopulatie

119 respondenten startten het invullen van de vragenlijst. Na de bevraging van enkele achtergrondgegevens, was er reeds een uitval van zeven respondenten. De achtergrondgegevens die door deze zeven respondenten ingevuld werden, worden niet opgenomen bij de beschrijving van de onderzoekspopulatie, aangezien zij geen inhoudelijke vragen hebben beantwoord. De overige 112 respondenten worden als de onderzoekspopulatie beschouwd, omdat zij (een deel van) de inhoudelijke vragen beantwoord hebben. Doorheen de bevraging sloten in totaal nog 14 respondenten de vragenlijst vroegtijdig af, dus 98 respondenten hebben de volledige vragenlijst ingevuld.

Na het afronden van de vragenlijst, konden de respondenten hun gegevens achterlaten, opdat zij gecontacteerd konden worden voor het kwalitatieve luik. Op die manier werden negen jeugdadvocaten uitgenodigd om deel te nemen aan de focusgroep. Omwille van de beschikbaarheid enerzijds en COVID-19 anderzijds maakten uiteindelijk drie jeugdadvocaten deel uit van de focusgroep.

1 Sociodemografische kenmerken

De onderzoekspopulatie die de vragenlijst invulde, telt 21 mannen (18,7 %) en 91 vrouwen (81,3 %). Dit komt overeen met een vervrouwelijking binnen de advocatuur sinds de jaren '90 (Hubeau et al., 2018; Quintelier & Martyn, 2015). De leeftijd van de respondenten ligt tussen 24 en 67 jaar, met een gemiddelde van 41,29 jaar. De meeste respondenten zijn werkzaam binnen het arrondissement Antwerpen (25,0 %), gevolgd door Limburg (21,4 %), West-Vlaanderen (17,9 %), Oost-Vlaanderen (17,0 %), Leuven (11,6 %) en tot slot Brussel (7,1 %).

2 Kenmerken met betrekking tot de advocatuur

Hieronder volgen enkele kenmerken van de respondenten die betrekking hebben op de advocatuur. Zo wordt weergegeven in welke hoedanigheid zij optreden als jeugdadvocaat, hoelang zij reeds werkzaam zijn als (jeugd-)advocaat, of zij lid zijn van de Unie van jeugdadvocaten, of zij lid zijn van de jeugd- en/of Salduz-permanentie, in welke mate zij optreden als voogd ad hoc, in welke materies zij pleiten en welke opleiding(en) zij gevolgd hebben.

Hoedanigheid

Uit Tabel 1 blijkt dat 97,3 procent van de onderzoekspopulatie werkzaam is als advocaat². Daarnaast is 2,7 procent advocaat-stagiair.

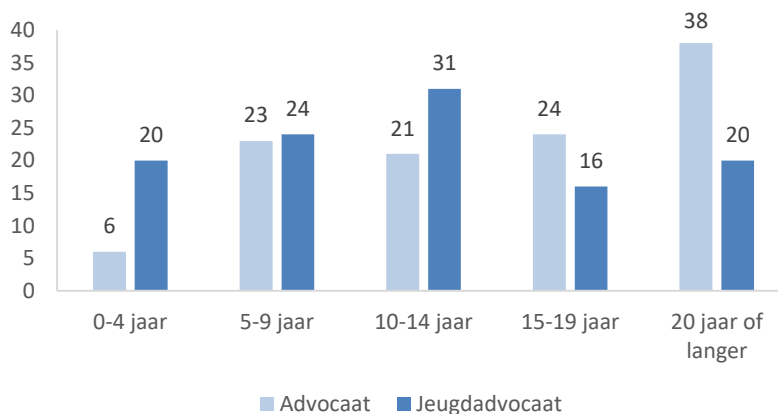
Tabel 1 Hoedanigheid van de onderzoekspopulatie

	Hoedanigheid	
	f	%
Advocaat	109	97,3
Advocaat-stagiair	3	2,7
Totaal	112	100,0

Anciënniteit

Zoals weergegeven in figuur 1, zijn 38 respondenten reeds 20 jaar of langer aan het werk als advocaat. Respectievelijk 23 en 24 respondenten zijn reeds 15 tot 19 jaar en 5 tot 9 jaar werkzaam als advocaat. Tot slot hebben 21 respondenten een anciënniteit van 10 tot 14 jaar en hebben 6 respondenten een anciënniteit van 0 tot 4 jaar.

Voor de anciënniteit als jeugdadvocaat liggen de cijfers anders. Zo zijn de meeste respondenten 10 tot 14 jaar werkzaam als jeugdadvocaat (31), gevolgd door 5 tot 9 jaar (24) en 0 tot 4 jaar en 20 jaar of langer (beide 20 respondenten). Tot slot hebben 16 respondenten een anciënniteit van 15 tot 19 jaar.

Figuur 1 Anciënniteit van de onderzoekspopulatie (frequentie, N = 112)

Lidmaatschap

Verder blijkt 35,7 procent van de respondenten lid te zijn van de Unie van Jeugdadvocaten (Tabel 2). De Unie geeft advies en bijstand aan kinderen en jongeren, bewaakt de rechten van verdediging van minderjarige slachtoffers en verdachten en realiseert de permanenties van gespecialiseerde jeugdadvocaten.³ Hierbij geeft 55,4 procent aan geen lid te zijn, maar de organisatie wel te kennen, terwijl 8,9 procent deze organisatie niet kent.

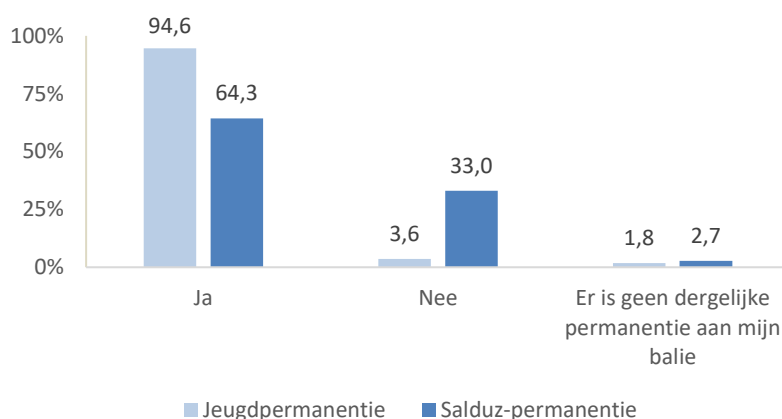
² Hiermee worden de tableau-advocaten bedoeld die gerechtigd zijn het beroep uit te oefenen.

³ www.jeugdadvocaat.be

Tabel 2. 'Bent u lid van de Unie van Jeugdadvocaten?'

	Lid van de Unie van Jeugdadvocaten	
	f	%
Ja	40	35,7
Nee, maar ik ken deze organisatie wel	62	55,4
Nee, ik ken deze organisatie niet	10	8,9
Totaal	112	100,0

Uit figuur 2 blijkt dat bijna alle respondenten lid zijn van de jeugdpermanentie aan de balie. Dit houdt in dat advocaten meedraaien in een systeem waarbij er steeds bijzonder opgeleide jeugdadvocaten beschikbaar zijn om bijstand te verlenen aan minderjarigen bij kabinetsbesprekingen of een voorleiding bij de jeugdrechter. Verder draait 64,3 procent van de respondenten mee in de Salduz-permanentie. Hierbij draaien advocaten die de bijzondere opleiding verhoorbijstand gevolgd hebben, mee in een systeem waarbij er steeds advocaten beschikbaar zijn om bijstand te verlenen tijdens het verhoor van een verdachte.⁴ Advocaten die de bijzondere opleiding jeugdrecht gevolgd hebben en lid zijn van de jeugdpermanentie krijgen voorrang om zich in te schrijven op de permanentiedienst voor minderjarige verdachten.⁵ Respectievelijk 1,8 procent en 2,7 procent geven aan dat er geen jeugdpermanentie en geen Salduz-permanentie bestaat aan de balie waar hij werkzaam is.⁶

Figuur 2 'Bent u lid van de jeugdpermanentie/Salduz-permanentie aan uw balie?' (percentage, N = 112)

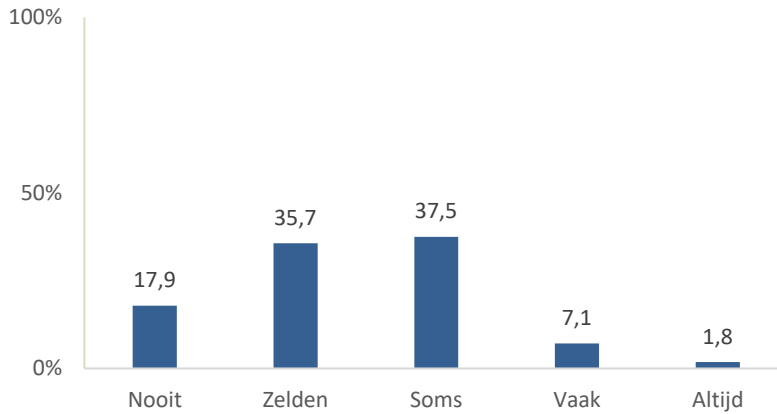
Optreden voogd ad hoc

Uit figuur 3 blijkt dat de meeste jeugdadvocaten zelden of nooit optreden als voogd ad hoc (respectievelijk 35,7 en 17,9 %). Een jeugdadvocaat verdedigt de belangen van de minderjarige als voogd ad hoc wanneer er een (mogelijke) tegenstrijdigheid bestaat tussen de belangen van het kind en die van zijn gebruikelijke wettelijke vertegenwoordigers (Verschelden, 2011).

⁴ Art. 2.2, § 1 Reglement OVB verhoorbijstand Salduz, BS 9 september 2019.

⁵ Art. 2.2, § 2 Reglement OVB verhoorbijstand Salduz, BS 9 september 2019.

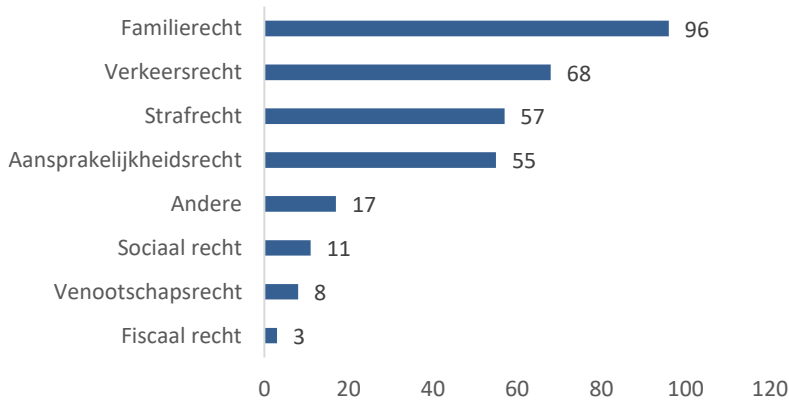
⁶ Uit een navraag blijkt dat elke balie zowel een jeugd- als Salduz-permanentie heeft. We kunnen ervan uitgaan dat het percentage dat overeenstemt met het antwoord 'er is geen dergelijke permanentie aan mijn balie' te wijten is aan de onwetendheid of een vergissing.

Figuur 3 'Treedt u ook op als 'voogd ad hoc' van minderjarigen?' (percentage, N = 112)

Materies

Figuur 4 geeft de materies weer waarbinnen de respondenten actief zijn, naast jeugdrecht. Zij konden hierbij meerdere antwoorden aanduiden. De meeste respondenten zijn actief binnen familierecht (96), gevolgd door verkeersrecht (68), strafrecht (57) en aansprakelijkheidsrecht (55). Slechts enkele respondenten zijn actief in sociaal recht (11), vennootschapsrecht (8) of fiscaal recht (3). Tot slot hadden de respondenten de mogelijkheid om zelf aan te vullen in welke materies ze nog actief zijn naast het jeugdrecht. Hierbij werd telkens tweemaal bewindvoering, contractenrecht, ondernemingsrecht en schuldbemiddeling ingevuld.

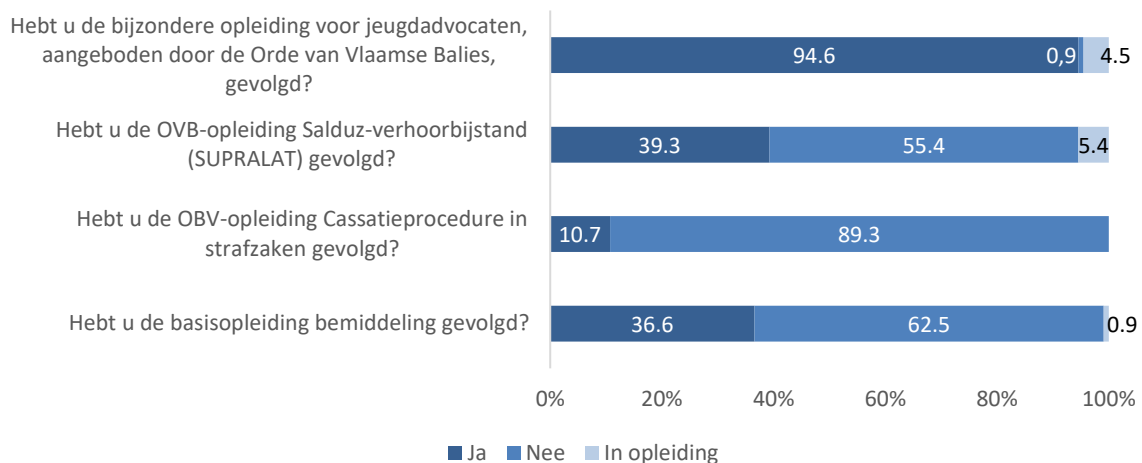

Figuur 4 'In welke materies binnen de advocatuur bent u ook actief?' (frequentie, meerdere antwoorden mogelijk, N = 112)

Opleiding

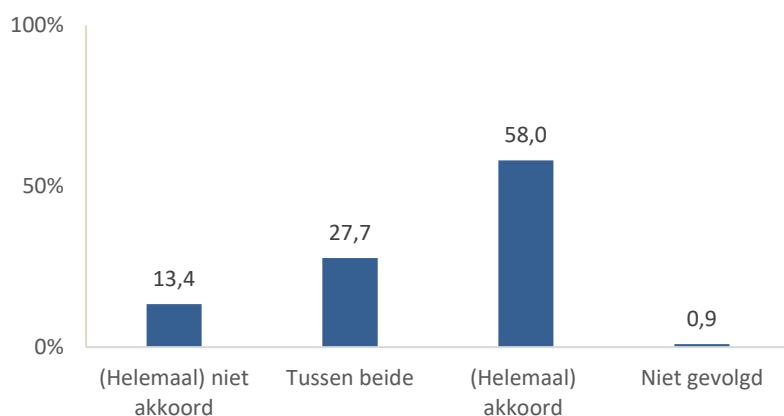
Uit figuur 5 blijkt dat zo goed als alle respondenten de bijzondere opleiding voor jeugdadvocaten gevolgd hebben (94,6 %) of in opleiding zijn (4,5 %). Aangezien de vraag tot deelname centraal verzonden werd vanuit de Orde van Vlaamse Balies (zie hoofdstuk 1 'Methodologie' in het hoofdrapport), is dit resultaat vanzelfsprekend.

Figuur 5 Genoten opleidingen (percentage, N = 112)

Hierbij is 58,0 procent tevreden over de invulling van de bijzondere opleiding voor jeugdadvocaten (figuur 6). Verder heeft een aanzienlijk aandeel van de respondenten ook andere opleidingen gevolgd (of is die aan het volgen): Salduz-verhoorbijstand (44,7 %); cassatieprocedure in strafzaken (10,7 %); bemiddeling (37,5 %).

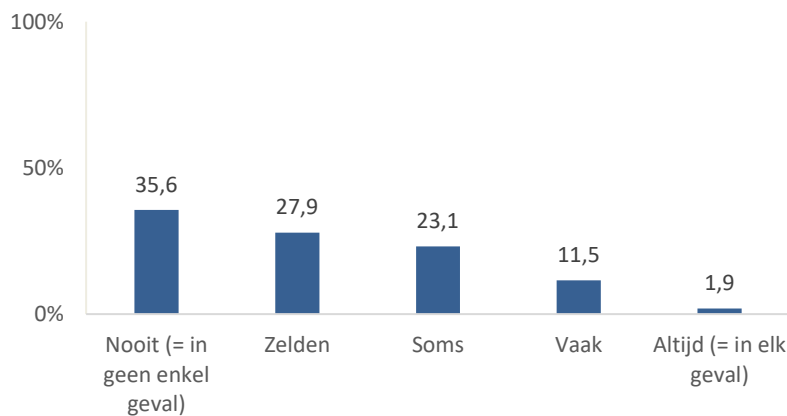
Figuur 6 'Ik ben tevreden over de invulling van de bijzondere opleiding voor jeugdadvocaten, aangeboden door de Orde van Vlaamse Balies' (percentage, N = 112)

Hoofdstuk 2

Op het niveau van het openbaar ministerie wordt er meer beroep gedaan op een advocaat

De eerste indicator betreft het optreden van jeugdadvocaten op het niveau van het openbaar ministerie. Uit figuur 7 blijkt dat 35,6 procent van de jeugdadvocaten aangeeft nooit een minderjarige verdachte bijgestaan te hebben op het niveau van het openbaar ministerie en 27,9 procent aangeeft dit zelden gedaan te hebben.

Figuur 7 'In welke mate hebt u vóór de invoering van het decreet minderjarige verdachten bijgestaan op het niveau van het openbaar ministerie?' (percentage, N = 104)

Dit wordt bevestigd tijdens de focusgroep, waarbij twee participanten stellen dat zij nooit een minderjarige bijstonden op parketniveau en zij de procureur enkel zagen tijdens de openbare zittingen en Everbergzittingen. Daarentegen geeft een andere jeugdadvocaat aan meerdere keren op het parket langs te zijn geweest, waarbij de parketcriminoloog aftoetste met wat voor een jongere ze te maken hebben. Hij benadrukt wel dat hij zelf moest aandrigen om erbij te kunnen zijn. Een verklaring voor de beperkte bijstand op parketniveau, is dat de minderjarigen zelf amper contact hadden met de procureur en de parketcriminoloog.

De drie participanten benadrukken dat het belang van bijstand op het niveau van het openbaar ministerie hetzelfde is als bij de politie en de jeugdrechter. Zij halen aan dat de minderjarige op een andere manier benaderd wordt wanneer hij bijgestaan wordt, dat hij zich gesteund voelt, dat je zowel de minderjarige als zijn ouders op hun gemak kan stellen en er inhoudelijk toelichting gegeven kan worden.

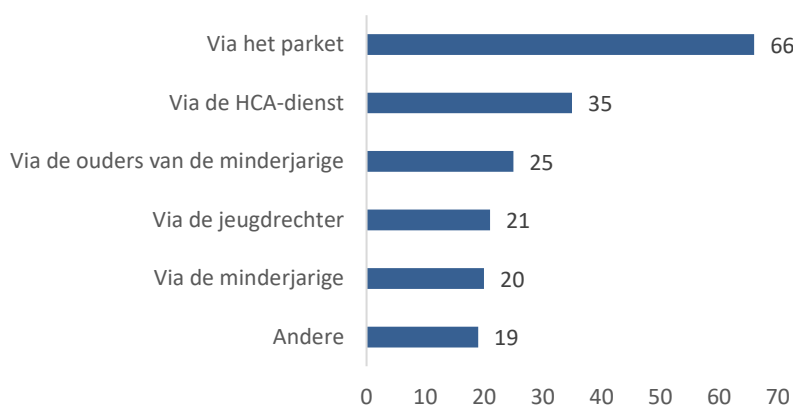
Hoofdstuk 3

In herstelgerichte processen worden jongeren doorheen het gehele proces (meer) bijgestaan door een advocaat

In dit hoofdstuk volgen de resultaten met betrekking tot het optreden van jeugdadvocaten in herstelgerichte processen. De bijstand van jeugdadvocaten in de verschillende fasen van dit proces komen aan bod.

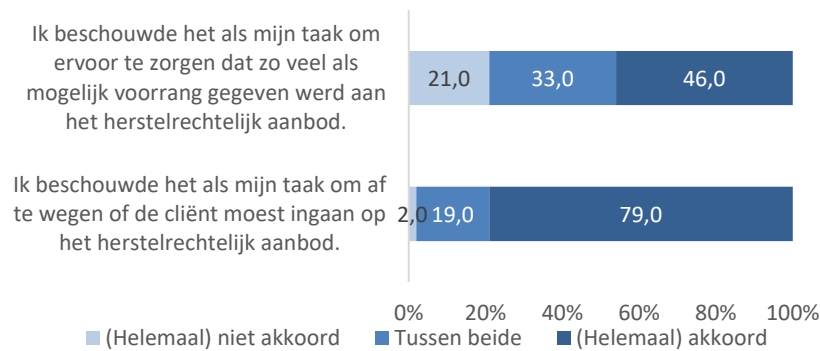
1 Aanbod herstelgerichte processen

Vooreerst werd gevraagd op welke manier de jeugdadvocaten op de hoogte gebracht werden van het herstelrechtelijk aanbod, waarbij ze meerdere antwoorden konden aanduiden. Uit figuur 8 blijkt dat de meeste respondenten (66) via het parket op de hoogte gebracht werden van het herstelrechtelijk aanbod. Daarnaast geeft een aanzienlijk deel (35) aan via de HCA-dienst op de hoogte gebracht te worden van het herstelrechtelijk aanbod. Verder werden zij hiervan op de hoogte gebracht door de ouders van de minderjarige (25), door de jeugdrechter (21) of door de minderjarige zelf (20). Daarnaast geven acht respondenten bij 'andere' aan dat zij via het Bureau Juridische Bijstand (BJB) aangesteld werden als jeugdadvocaat in een herstelrechtelijk proces. De drie jeugdadvocaten die deelnamen aan de focusgroep, geven eveneens aan dat er telkens een jeugdadvocaat aangesteld werd vanuit de BJB wanneer een herstelrechtelijk aanbod gedaan werd. Eén van hen voegt hieraan toe dat zij steeds gecontacteerd werd door de bemiddelingsdienst.

Figuur 8 'Op welke manier werd u op de hoogte gebracht van het herstelrechtelijk aanbod aan een minderjarige cliënt?' (frequentie, meerdere antwoorden mogelijk, N = 100)

Iets minder dan de helft van de respondenten beschouwde het als zijn taak om ervoor te zorgen dat er zo veel als mogelijk voorrang gegeven werd aan het herstelrechtelijk aanbod, terwijl ongeveer vier vijfde het als zijn taak beschouwde om af te wegen of de cliënt op dit aanbod moest ingaan (figuur 9).

Figuur 9 Voorrang geven aan en ingaan op het herstelrechtelijk aanbod (percentage, N = 100)

Wat de voorrang van het herstelrechtelijk aanbod betreft, vindt een van de jeugdadvocaten die deelnam aan de focusgroep het van belang om te weten of het dossier ook gedagvaard was of niet, omdat er binnen bemiddeling soms hogere vergoedingen of zwaardere maatregelen overeengekomen werden dan de jeugdrechter zou opleggen. In het arrondissement van een andere jeugdadvocaat werd in de meeste gevallen het bemiddelingsproces afgewacht voordat er gedagvaard werd, terwijl de derde hier geen zicht op had. De drie participanten aan de focusgroep zijn van mening dat wanneer er een overeenkomst gesloten werd binnen het bemiddelingsproces, dit nadien niet meer op zitting hoefde te komen:

Ik vond, als de beide partijen tot een overeenkomst kwamen en daarmee was voor hen de zaak afgedaan en zij ervoeren die regeling als correct, dan hoefde dat voor mij zeker niet meer op zitting.’ (Participant 1)

Een van hen is van mening dat de combinatie van herstelbemiddeling en dagvaarding niet uitgesloten moest worden, in het bijzonder wanneer binnen het bemiddelingsproces een overeenkomst gesloten werd over de financiële vergoeding. De jeugdrechter kon hier nadien rekening mee houden bij het opleggen van een maatregel.

Daarnaast zijn de participanten het erover eens dat er te weinig mogelijkheden waren om de reden voor de vroegtijdige stopzetting van het bemiddelingsproces terug te koppelen naar de verwijzer. Zo geeft een jeugdadvocaat het voorbeeld van een herstelaanbod, waarbij hij na inzage van het gerechtelijk dossier van mening was dat de kwalificatie van de feiten foutief was. Wanneer de desbetreffende jongere gedagvaard zou worden, zou hij voor de vrijspraak gaan. Op het standaardformulier voor de terugkoppeling kan echter ‘foutieve kwalificatie’ niet aangeduid worden als reden voor de stopzetting, waardoor er aangegeven moest worden dat de minderjarige niet wenste deel te nemen. De twee andere jeugdadvocaten zouden in dat geval de procureur mondeling op de hoogte brengen van de exacte redenen en dat aanhalen wanneer het op zitting kwam. Zij beschouwden het namelijk als hun taak om toe te lichten hoe het kwam dat de jongere niet inging op het herstelaanbod en zo te voorkomen dat er een te zwaar negatief gewicht gegeven werd aan de weigering tot deelname. Daarnaast maken de jeugdadvocaten de bedenking dat sommige minderjarige verdachten zich sociaal wenselijk kunnen opstellen, terwijl anderen de impact van niet-deelname moeilijker kunnen inschatten.

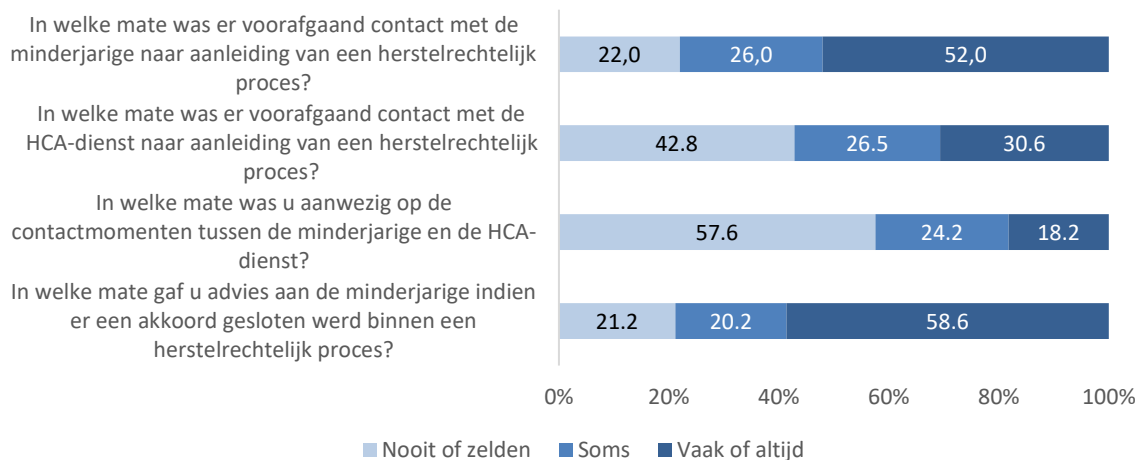
Niettegenstaande de voorgaande overwegingen, vinden de jeugdadvocaten dat het herstelgericht proces nuttig kon zijn, zowel voor de dader als voor het slachtoffer. Binnen dat proces kon er namelijk gereflecteerd worden over wat de gevolgen voor de andere partij waren en kregen de minderjarige

verdachten de kans om uit te leggen hoe dit is kunnen gebeuren en om hun excuses aan te bieden. Voornamelijk de jongeren voor wie dit het eerste feit was, hadden de behoefte om zich te verantwoorden ten aanzien van hun slachtoffer.

2 Contact met de minderjarige en de HCA-dienst

Uit figuur 10 blijkt dat 52,0 procent van de jeugdadvocaten vaak of altijd voorafgaand contact had met de minderjarige. Tijdens de focusgroep stellen echter twee jeugdadvocaten dat zij niet over voldoende contactgegevens beschikten. Zo kregen zij enkel het domicilieadres en heel af en toe een gsmnummer. Bijgevolg contacteerden zij de jongere via brief, maar hier kwam vaak geen reactie op. Bovendien vinden de jeugdadvocaten het lastig om de minderjarige via briefwisseling op de hoogte te brengen van de mogelijkheid tot bijstand, omdat zij niet wisten bij wie dit terecht kwam. Zo konden de ouders gescheiden zijn en/of niet op de hoogte zijn van de feiten. Een van hen is echter van mening dat het een voordeel is als ouders de brieven openen, wanneer het om een minderjarige ging die zijn zaken niet opvolgde.

Uit de kwantitatieve gegevens blijkt verder dat 30,6 procent voorafgaand contact had met de HCA-dienst. Uit de focusgroep blijkt dat dit vaak om praktische zaken ging, zoals het uitwisselen van de contactgegevens van de minderjarige. Daarnaast vinden zij het van belang om de situatie van de jongere te kaderen, bijvoorbeeld wanneer deze in een voorziening verbleef of cognitief niet in staat was om deel te nemen aan het bemiddelingsproces.

Figuur 10 Bijstand aan de minderjarige tijdens een herstelrechtelijk proces⁷ (percentage)

Daarnaast is het opvallend dat 57,6 procent van de jeugdadvocaten zelden of nooit aanwezig was op contactmomenten tussen de minderjarige en de HCA-dienst. Dit wordt beaamd in de focusgroep, waarbij twee participanten stellen dat het grootste deel van het proces schriftelijk gebeurde. Zo werden het slachtoffer en de dader wel (afzonderlijk) uitgenodigd op de bemiddelingsdienst voor een kennismakingsgesprek, maar verliep de rest van het proces schriftelijk. Een jeugdadvocaat lichtte de

⁷ Bij de stellingen in vraag 45 was de optie "antwoord forceren" onbedoeld niet ingeschakeld. Hierdoor hebben niet alle respondenten elke stelling beantwoord. (1) Voorafgaand contact met de minderjarige: N = 100; (2) Voorafgaand contact met de HCA-dienst: N = 98; (3) Aanwezig op contactmomenten tussen de minderjarige en de HCA-dienst: N = 99; (4) Advies geven bij het sluiten van een overeenkomst: N = 99.

rechten en de procedure toe in de brief, maar is zich ervan bewust dat de jongeren die het meeste extra uitleg nodig hadden, dikwijls geen contact opnamen. Een andere jeugdadvocaat haalt aan dat wanneer hij zijn cliënt op voorhand informeerde, hij de indruk had dat deze minder nood had aan zijn aanwezigheid tijdens het bemiddelingsgesprek zelf. Dit wordt beaamd door de andere jeugdadvocaat:

Maar was jullie ervaring ook niet dat als je die mensen van in het begin die informatie gaf, zij naar dat gesprek gingen [...] dan voelden zij zich precies sterk genoeg of dan ging dat precies, want dan hoorde ik daar eigenlijk, behalve wanneer je dan de schriftelijke rapportage kreeg, dan belden zij eigenlijk niet meer. (Participant 3)

De derde participant stelt echter dat de verdachte en het slachtoffer wel samengebracht werden, maar dat het gebruikelijk noch noodzakelijk was dat de advocaat daarbij aanwezig was. Wanneer hij zelf insisterde om aanwezig te zijn, werd dit niet geweigerd, maar hij werd er niet automatisch voor uitgenodigd.

Ondanks de beperkte aanwezigheid tijdens de contactmomenten tussen de minderjarige en de HCA-dienst, vindt een van de jeugdadvocaten het van belang om minstens één keer een bemiddelingsgesprek bijgewoond te hebben. Op die manier kon hij de cliënten goed informeren over het verloop van dit proces. Daarnaast haalt een andere participant aan dat hij soms meeging wanneer de HCA-medewerker op plaatsbezoek ging. Verder stelt hij dat de focus binnen een herstelbemiddeling bij hen vaak lag op de financiële afhandeling, waarbij de verzekering en schade-experts betrokken worden, waardoor hij moeite had met zijn rol als jeugdadvocaat.

Twee participanten benadrukken dat hun rol tijdens een hergo groter was, omdat zij daar fysiek aanwezig waren. Een hergo kon er soms hevig aan toe gaan, waarbij de rechten van de minderjarige niet altijd gewaarborgd werden. Zo haalt een jeugdadvocaat het voorbeeld aan van een hergo waarbij een aantal deelnemers van mening waren dat de minderjarige geen recht had op bijstand. De participanten vinden het echter de taak van de HCA-dienst om het slachtoffer erover te informeren dat er een jeugdadvocaat aanwezig zou zijn. Op die manier kon het slachtoffer, indien gewenst, zich ook laten bijstaan en konden zulke reacties vermeden worden. Deze vorm van een herstelgericht proces kwam evenwel amper voor.

Tot slot gaf meer dan de helft van de respondenten in de meeste gevallen advies bij het afsluiten van een overeenkomst (58,6 %). Tijdens de focusgroep wordt bevestigd dat er steeds een terugkoppeling gebeurde vanwege de HCA-dienst en dat een overeenkomst ter goedkeuring aan hen voorgelegd werd. De participanten vinden het van belang om na te gaan of alles correct geformuleerd werd en of de proportionaliteit gewaarborgd werd.

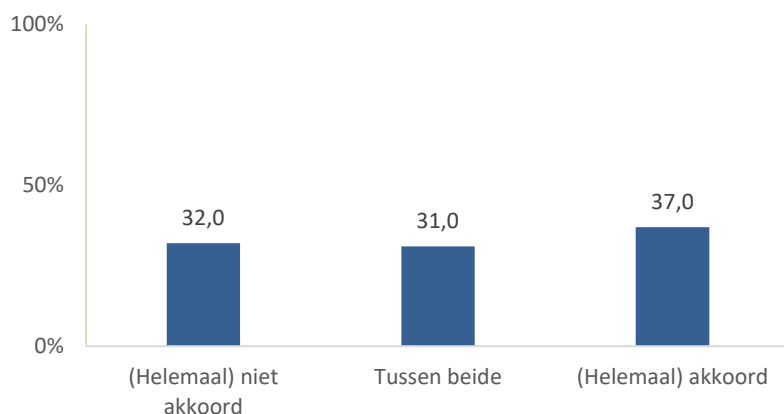
Hoofdstuk 4

De jeugdadvocaat neemt zelf het initiatief om de minderjarige verdachten en delictplegers die zij begeleiden/ondersteunen/onder hun toezicht hebben/enz. op regelmatige tijdstippen te informeren over hun rechten en over het verloop van de procedure

Dit hoofdstuk start met een beschrijving van de wijze waarop de contactname met de minderjarige verliep. Daarna volgt een weergave van de mate waarin en de manier waarop de jongeren geïnformeerd werden over hun rechten en het verloop van de procedure. Tot slot wordt toegelicht op welke manier de jeugdadvocaten afoetsten of de jongeren alles begrepen hadden.

1 Contact met de minderjarige

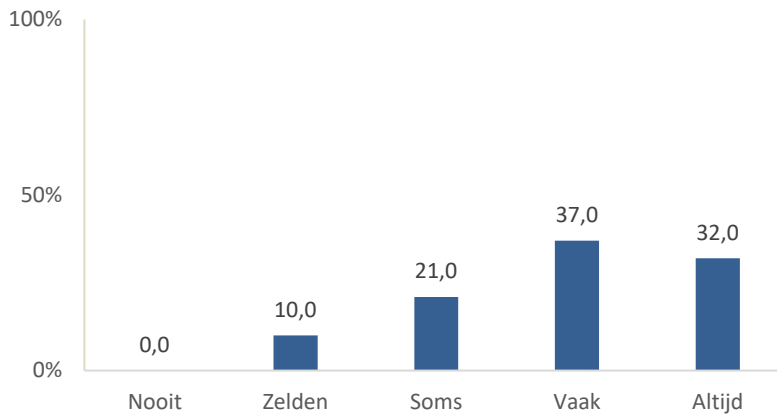
Bij de vraag of de feitelijke contactname gemakkelijk verliep nadat men ambtshalve aangewezen werd als jeugdadvocaat, zijn de antwoorden verdeeld (figuur 11). Zo hebben iets meer respondenten deze contactname als (heel) gemakkelijk ervaren (37,0 %). Daarentegen geven ongeveer evenveel respondenten (helemaal) niet akkoord (32,0 %) als tussen beide (31,0 %) aan.

Figuur 11 'Wanneer ik ambtshalve werd aangewezen als advocaat, verliep de feitelijke contactname gemakkelijk' (percentage, N = 100)

Eenzijds kan dit verklaard worden door het feit dat jeugdadvocaten niet altijd over voldoende contactgegevens beschikten na een ambtshalve aanstelling, zoals eerder beschreven (zie hoofdstuk 3). Anderzijds stellen de jeugdadvocaten tijdens de focusgroep dat zij reeds aangesteld werden voordat het maatschappelijk onderzoek afgerond was en zij het verslag van de sociale dienst vlak voor de zitting ontvingen. In dat geval vindt een van de jeugdadvocaten het niet nuttig om zich al meteen kenbaar te maken aan de jongere. Bijgevolg vond het eerste contact plaats wanneer de jongere voor het kabinet verscheen of gedagvaard werd voor de rechtbank. De andere participanten beamen dat de meeste aanstellingen gebeurden op het moment van een politieverhoor of een herstelbemiddeling en dat de band met de minderjarige op dat moment opgebouwd werd. Wanneer een van de jeugdadvocaten optrad in het kader van een Salduz-verhoorbijstand, werden de rechten op dat moment toegelicht en werden contactgegevens uitgewisseld.

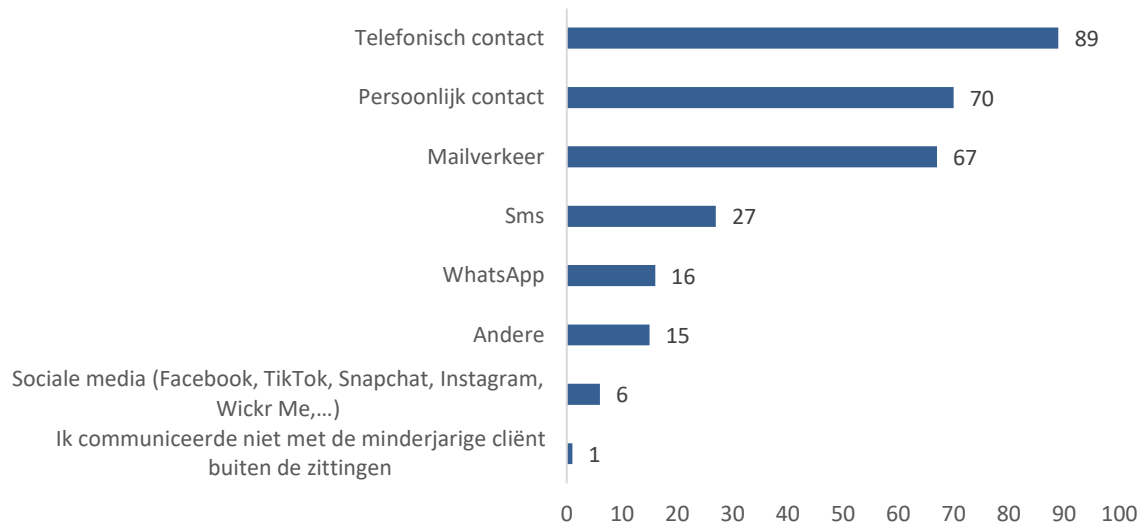
Wanneer er geen politieverhoor of herstelbemiddeling aan voorafging, vond het eerste contact meestal vlak voor de (kabinets-)zitting plaats. Dat sluit aan bij de bevindingen uit de kwantitatieve bevraging, waarin 69 procent van de jeugdadvocaten aangeeft dat zij vaak of altijd contact hadden met de minderjarige voorafgaand aan de zitting (figuur 12).

Figuur 12 ‘In welke mate had u voorafgaand aan de zitting contact met de minderjarige?’ (percentage, N = 100)

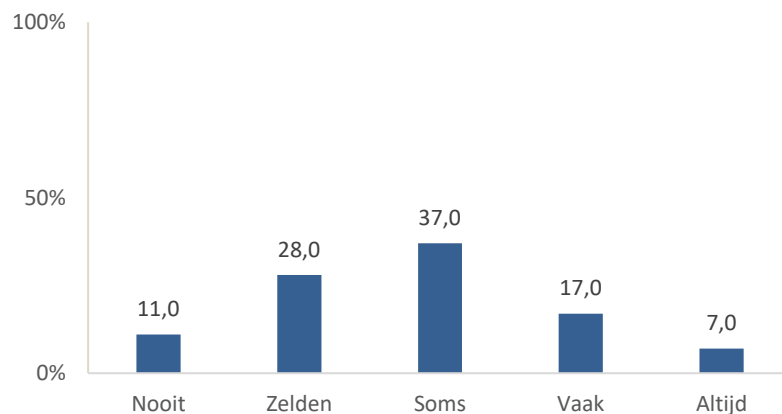
Het blijkt echter niet vanzelfsprekend te zijn dat het voorafgaand overleg in een vertrouwelijke sfeer kon plaatsvinden. Zo stellen twee participanten dat dit in de gang doorging en dat de politieagenten er vaak bijstonden vanuit veiligheidsoverwegingen. Eén van hen verduidelijkt dit door te stellen dat de zittingen ten gronde vaak heel lang duurden en hij soms bij de familie ging zitten in afwachting van de zitting. De derde stelt daarentegen dat de jeugdrechter vaak zijn bureau afstond voor het voorafgaand overleg. In het geval van een kabinetszitting geven de drie jeugdadvocaten aan dat de jeugdrechter wachtte tot het vertrouwelijk overleg afgerond was.

Buiten de zitting kon op verschillende manieren gecommuniceerd worden met de minderjarige cliënt. Bij deze stelling kregen de respondenten de mogelijkheid om meerdere antwoorden aan te duiden. In figuur 13 is zichtbaar dat de communicatie het meest gebeurde via telefonisch contact (89), gevolgd door persoonlijk contact (70) en mailverkeer (67). Verder communiceerde een kleiner aantal respondenten via sms met de minderjarige (27), alsook via WhatsApp (16). Bij “andere” geven zes respondenten aan dat zij via brief communiceerden met de minderjarige.

Figuur 13 'Op welke manier communiceerde u met een minderjarige cliënt buiten de zitting?' (frequentie, meerdere antwoorden mogelijk, N = 100)

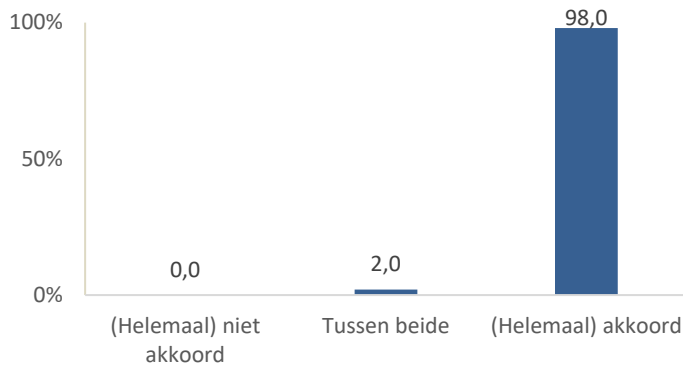
Het is hierbij opvallend dat slechts 24,0 procent van de jeugdadvocaten de minderjarige cliënt die in een instelling verbleef, vaak of altijd bezocht, zoals weergegeven in figuur 14. In de focusgroep verklaart een participant dit door te stellen dat het eerste contact al plaatsvond op de kabinetszitting en daar de nodige informatie verschaft werd. Een andere participant beaamt dit en zegt dat ze met deze jongeren vaak telefonisch contact hadden. Hij voegt nog toe dat zij verondersteld worden om veel naar de instelling te gaan, maar dat is praktisch niet mogelijk aangezien de jongeren verspreid zitten. Een uitzondering hierop is Beernem, waar hij op eigen initiatief regelmatig deelnam aan de rondetafelgesprekken.

Figuur 14 'Bezoekt u een minderjarige cliënt die in een instelling verbleef?' (percentage, N = 100)

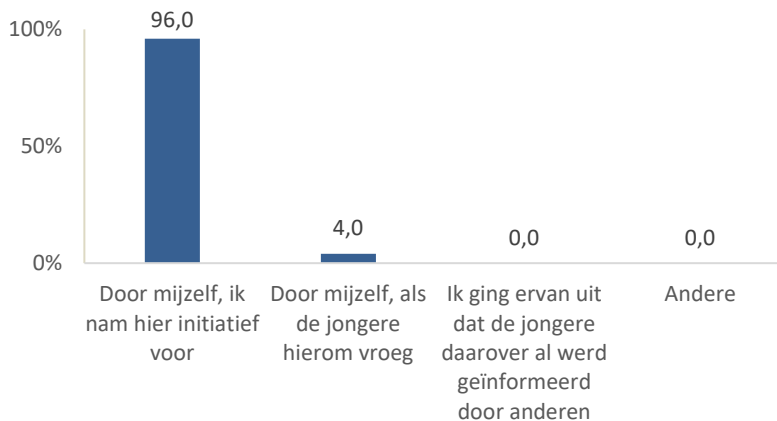
2 Het informeren van jongeren

Figuur 15 geeft weer dat bijna alle jeugdadvocaten het als hun taak beschouwden om de minderjarige te informeren over de rechten en het verloop van de procedure (figuur 15).

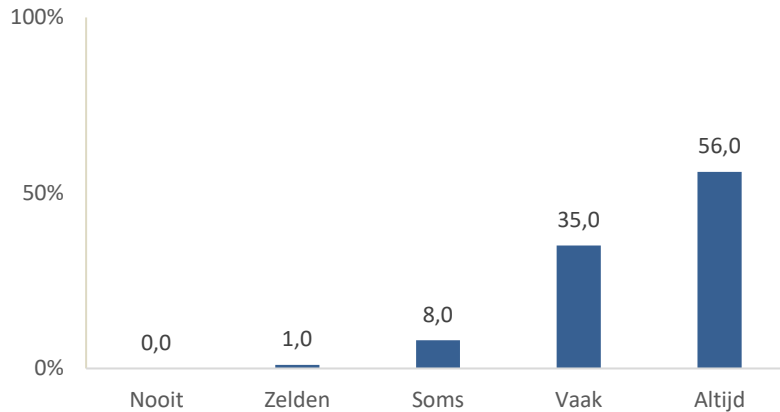
Figuur 15 'Ik beschouwde het als mijn taak om de minderjarige te informeren over zijn/haar rechten en het verloop van de procedure' (percentage, N = 100)

Dat komt overeen met de antwoorden op de vraag door wie de jongere geïnformeerd werd (figuur 16). Op deze vraag geeft namelijk 96,0 procent aan "door mijzelf, ik nam hier initiatief voor" en geeft de overige 4,0 procent "door mijzelf, als de jongere hierom vroeg" aan.

Figuur 16 'De jongere werd geïnformeerd over zijn/haar rechten en het verloop van de procedure...' (percentage, N = 100)

Tot slot werd bevraagd of de inhoud van het gerechtelijk dossier besproken werd met de jongeren nadat de advocaat dit had ingekeken (figuur 17). Hierbij stelt 91,0 procent dit vaak of altijd te hebben gedaan.

Figuur 17 'Nadat ik het gerechtelijk dossier ingekeken had, besprak ik de inhoud ervan met de minderjarige cliënt' (percentage, N = 100)

Uit figuur 18 blijkt dat deze informatie in de meeste gevallen besproken werd zonder een kopie van de stukken te laten zien (79,0 %). Daarnaast lieten sommige respondenten wel een kopie van de stukken zien, waarbij ze informatie gaven (7,0 %) of vragen van de cliënt beantwoordden (8,0 %). Eén respondent geeft aan dat hij de informatie uit het gerechtelijk dossier niet met de minderjarige besprak.

Figuur 18 'Als ik na inzage van het gerechtelijk dossier overleg pleegde met de minderjarige...' (percentage, N = 100)

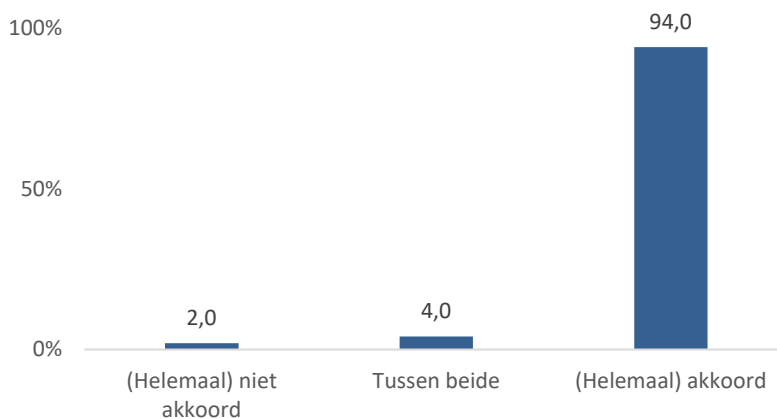
Op basis van de voorgaande figuren kan geconcludeerd worden dat geen enkele jeugdadvocaat in onze bevraging ervan uitging dat de jongere door anderen geïnformeerd werd. In de focusgroep is dieper ingegaan op welke informatie aan de minderjarigen gegeven werd. Zoals eerder vermeld, werden de jongeren in de meeste gevallen vlak voor de zitting geïnformeerd. Op dat moment werd er toegelicht hoe de zitting zou verlopen, wat de jongere daarvan mocht verwachten en wat hij van de jeugdadvocaat mocht verwachten. Daarnaast werd toegelicht welke actor waar plaatsnam op de openbare zitting, hoewel de participanten aangeven dat soms te vergeten, omdat het voor hen evident was. Een jeugdadvocaat informeerde de jongere eveneens over de jeugdrechter waarvoor hij zou verschijnen, omdat dit afhankelijk was van de fase in de procedure. Verder werd ook duidelijk meegedeeld dat de jeugdadvocaat beroepsgeheim had en uitsluitend de belangen van de minderjarige verdedigde. Een participant voegt nog toe dat hij de procedure niet herhaalde wanneer eenzelfde jongere verschillende keren voor de jeugdrechter verscheen. Deze jeugdadvocaat vroeg ook informatie aan de minderjarige, bijvoorbeeld over het schooltraject. Op die manier verliep het informeren in twee richtingen. Vervolgens

gaven de jeugdadvocaten op basis van het verslag van de sociale dienst een inschatting van de maatregel die opgelegd zou worden. Een van de participanten stelt echter dat dit niet altijd gemakkelijk was. Zo kwam het voor dat hij de jongere voorbereidde op een plaatsing in Everberg, maar hier geen plaats bleek te zijn of dat de jeugdrechter een plaatsing oplegde, terwijl hij dit niet verwachtte. Het is volgens de participanten echter van belang dat hij een jongere tijdig konden voorbereiden op een plaatsing.

Tot slot werd de inhoud van het dossier besproken. De jongeren wisten namelijk wel wat er gebeurd was, maar niet wat andere partijen eventueel over de feiten gezegd hebben. Deze informatie werd in de meeste gevallen meegedeeld zonder de gerechtelijke stukken te laten zien. Een participant benadrukt dat hij zéker geen kopie overhandigde. Een andere participant vult aan dat het moeilijk was om een kopie te maken van de stukken. De derde participant geeft het voorbeeld van een mastonderzoek⁸, waarbij de minderjarige ontkende dat hij op de plaats van het misdrijf geweest was. Naar de toekomst toe was het van belang dat de jongere wist hoe zo'n mastonderzoek verliep, wat hij toelichtte aan de hand van de gerechtelijke stukken.

3 Begrepen?

Bij het informeren van de jongere, toetste 94,0 procent van de respondenten af of hij de uitleg begrepen had, zoals weergegeven in figuur 19.

Figuur 19 'Als ik de jongere informeerde, toetste ik af of hij/zij mijn uitleg begreep' (percentage, N = 100)

De participanten aan de focusgroep deden dit door zelf nog eens een samenvatting te geven van de belangrijkste zaken of de jongere te laten herhalen wat ze net gezegd hadden. Het bleek echter niet altijd gemakkelijk te zijn om in te schatten of de minderjarige alles begrepen had:

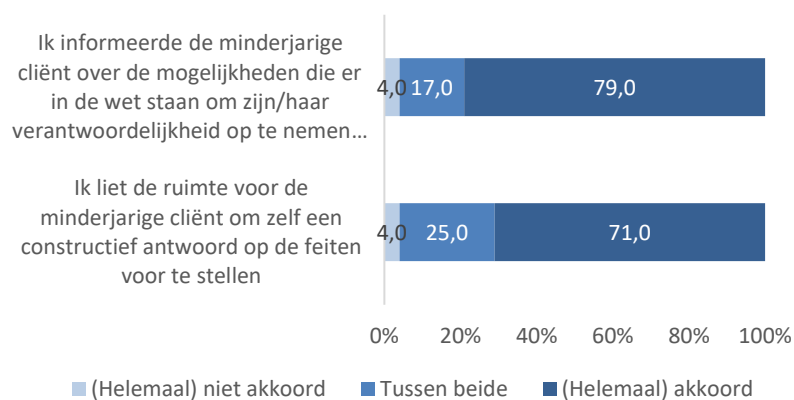
Soms dan dacht je dat ze 't begrepen hadden en als je dan vroeg 'wat was het' zeiden ze 'ah eigenlijk weet ik het toch niet zo goed'. (Participant 2)

⁸ Volgens art. 88bis, § 1 Sv. kan de onderzoeksrechter de medewerking vorderen van de operator van een elektronisch communicatienetwerk, indien hij van oordeel is dat het opsporen van elektronische communicatie of het lokaliseren van de oorsprong of de bestemming van elektronische communicatie noodzakelijk is. In dat geval worden de dag, het uur, de duur en de plaats van de elektronische communicatie vastgesteld en opgenomen in een proces-verbaal. Met andere woorden kan aan de hand van gsm-signalen achterhaald worden of een persoon op een bepaald moment op een bepaalde plaats aanwezig was.

Hoofdstuk 5

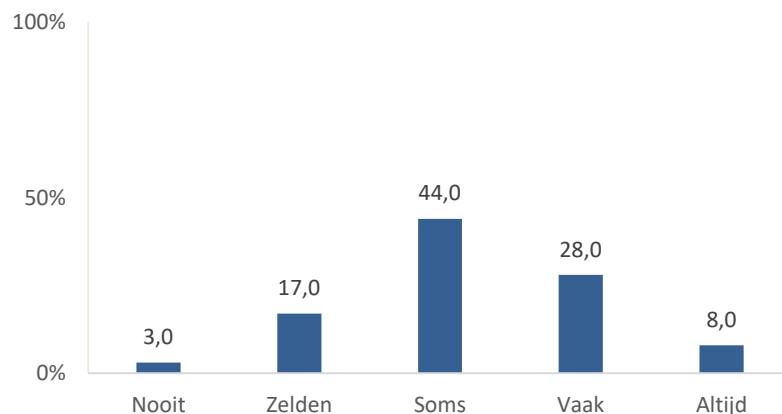
De jeugdadvocaat spreekt de jongeren aan op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid naar de gevolgen van het jeugddelict toe

Vervolgens peilt de vragenlijst naar het aanspreken van jongeren op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gepleegde feiten. Uit de kwantitatieve vragenlijst blijkt dat 79,0 procent van de respondenten de minderjarige cliënt informeerde over de mogelijkheden die hiervoor in de wet staan (figuur 20). Slechts 4,0 procent geeft aan dat zij dit niet deden. Verder liet 71,0 procent de ruimte voor de minderjarige cliënt om zelf een constructief antwoord op de feiten voor te stellen. Hierbij geeft opnieuw slechts 4,0 procent aan dit niet te doen.

Figuur 20 De jongere informeren over het opnemen van zijn/haar verantwoordelijkheid (percentage, N = 100)

Bij de vraag of de minderjarige inspraak had met betrekking tot het antwoord op de feiten (bv. in geval van herstelbemiddeling, gemeenschapsdienst,...) zijn de meningen verdeeld. Zo is in figuur 21 zichtbaar dat bijna de helft van de respondenten "soms" antwoordt. Daarnaast geven respectievelijk 28,0 en 8,0 procent aan vaak of altijd het gevoel te hebben dat de jongeren hierin inspraak hadden en respectievelijk 17,0 en 3,0 procent dat de jongeren hier zelden of nooit inspraak in hadden.

Figuur 21 'Had de minderjarige naar uw gevoel inspraak met betrekking tot het antwoord op de feiten, bv. in geval van herstelbemiddeling, gemeenschapsdienst,...?' (percentage, N = 100)

Tijdens de focusgroep komt vooreerst aan bod dat de jeugdadvocaten naar de minderjarigen toe vaak de eerste rechter waren, waarbij ze hen een spiegel voorhielden. Op die manier confronteerden zij de jongere met de gepleegde feiten en de gevolgen ervan. Daarnaast wezen zij de minderjarigen op hun verantwoordelijkheid door mee te delen dat zij een zwaardere straf zouden krijgen indien zij meerderjarig waren en dat ze nu gekend zijn in de Algemene Nationale Gegevensbank⁹.

Daarnaast overliepen de jeugdadvocaten de mogelijkheden waarop de jongeren hun verantwoordelijkheid konden opnemen. Hiervoor vinden zij een hergo een nuttig proces, omdat de jongeren daar rechtstreeks geconfronteerd werden met de gevolgen van hun daden:

Want wij mochten dat nog twintig keer zeggen, dat kwam soms niet aan hé. En als ze dan echt eens rechtstreeks die confrontatie hadden, dan was dat toch wel een heel andere ervaring, langs de twee kanten, denk ik. (Participant 1)

Verder stellen de jeugdadvocaten onder andere een sociale vaardigheidstraining of drughulpverlening voorop. Voor de financiële vergoeding verwezen de participanten de jongere door naar het Vereffeningfonds. Hoewel een van hen dit voornamelijk deed wanneer de ouders het niet breed hadden, zijn de overige jeugdadvocaten van mening dat de jongere zelf de impact moesten voelen, ook als hun ouders voldoende middelen hadden om de schade te vergoeden. Daarnaast betroffen het soms praktische zaken, zoals jongeren met een spijbelproblematiek een blad op school laten ondertekenen ter bevestiging van hun aanwezigheid. Op die manier konden discussies vermeden worden en kreeg de jongere de verantwoordelijkheid hierover.

Eén van de jeugdadvocaten geeft vervolgens aan dat de jongeren niet uit zichzelf een voorstel deden om hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de gevolgen op te nemen, maar het de taak van de jeugdadvocaat was om toe te lichten welke mogelijkheden er bestonden. Zo werden de mogelijkheden met de jongere overlopen en werd een voorstel gedaan aan de jeugdrechter. Volgens de participanten polste de jeugdrechter of de jongere hier achter stond en de maatregel zag zitten. Wanneer dit het geval was en het voorstel degelijk onderbouwd was, ging de jeugdrechter hier meestal in mee.

Om te bepalen welke maatregel zij voorstelden, hielden zij ten eerste rekening met de aard van het misdrijf. Zo kwam het de laatste jaren verschillende keren voor dat minderjarigen verhoord werden voor het verspreiden van naaktfoto's. Aangezien de minderjarigen zich vaak niet bewust waren van de ernst van deze feiten, werden enkel de meest ernstige gevallen gevorderd door het parket en legde de jeugdrechter geen maatregel op. De minderjarige erop wijzen dat het verspreiden van naaktfoto's niet onschuldig is, was volgens de verschillende gerechtelijke actoren namelijk voldoende. Ten tweede werd er rekening gehouden met de proportionaliteit met betrekking tot de gevolgen voor het slachtoffer. Ten derde werd er nagegaan of de jongere er zelf iets aan zou hebben. Zo zijn de participanten van mening dat wanneer er sprake was van middelengebruik, dit eerst aangepakt moest worden, aangezien de feiten daaraan geweten konden worden. Verschillende andere maatregelen opleggen zonder het middelengebruik aan te pakken, zou volgens hen niet tot resultaten leiden. Tot slot werd er rekening

---

⁹ Art. 44/2, § 1 Wet Politieambt bepaalt dat politiediensten de persoonsgegevens en andere informatie mogen verwerken in een operationele politionele gegevensbank, waarbij de informatie gestructureerd wordt zodat ze rechtstreeks kan worden teruggevonden.

gehouden met de (buiten-)schoolse activiteiten van de minderjarige, zodat de opgelegde maatregel praktisch haalbaar was.

De jeugdadvocaten benadrukken verschillende keren dat de minderjarigen bereid waren om hun verantwoordelijkheid op te nemen. Een van hen haalt aan dat zij alles wilden doen om te vermijden dat ze geplaagd werden. Volgens hem moesten sommige jongeren daarin getemperd worden, zodat de proportionaliteit gewaarborgd bleef. De jongeren namen vervolgens verantwoordelijkheid op voor het plegen van de feiten, door hun straf te aanvaarden:

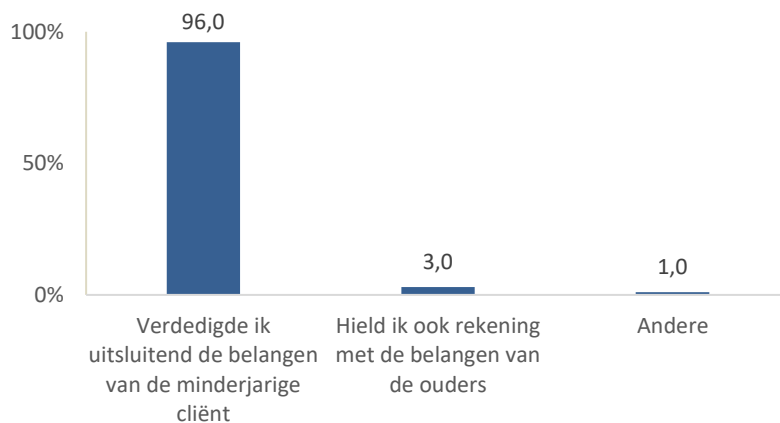
Maar ik heb eigenlijk ook nog maar weinig een jongere gezien die toegaf iets gedaan te hebben en die dan zei 'pff ik ben niet bereid om daar iets voor te doen'. Het merendeel van de jongeren, zeker als het de eerste keer was, die hadden wel nog zoiets van 'ja, goed, ik heb iets gedaan en ik ga mijn straf aanvaarden'. (Participant 2)

Hoofdstuk 6

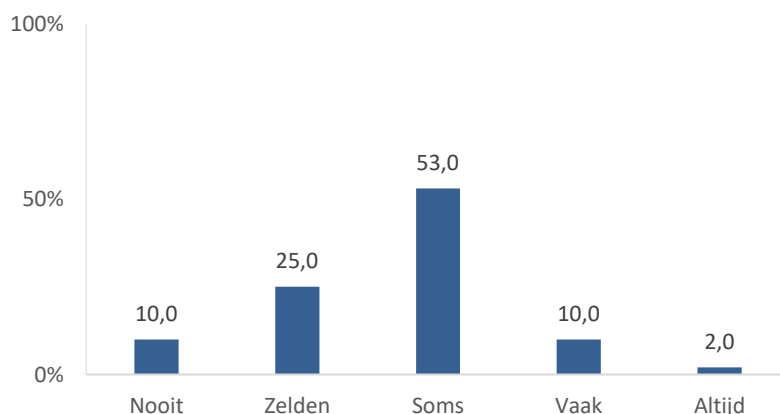
De jeugdadvocaat betreft ouders/ opvoedingsverantwoordelijken actief bij de besluitvorming en de uitvoering van de opgelegde antwoorden

Wanneer minderjarigen in contact kwamen met het jeugddelinquentiesysteem, werden de ouders of andere opvoedingsverantwoordelijken hierbij betrokken. Bij het verdedigen of adviseren van een minderjarige cliënt kon het voorkomen dat de jeugdadvocaat op tegenstrijdige belangen van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken botste. In dat geval geeft 96,0 procent van de respondenten aan uitsluitend de belangen van de minderjarige te hebben verdedigd (figuur 22). Hierbij geeft 3,0 procent aan ook rekening te hebben gehouden met de belangen van de ouders en één respondent geeft bij “andere” aan dat dit dossier per dossier verschillend was.

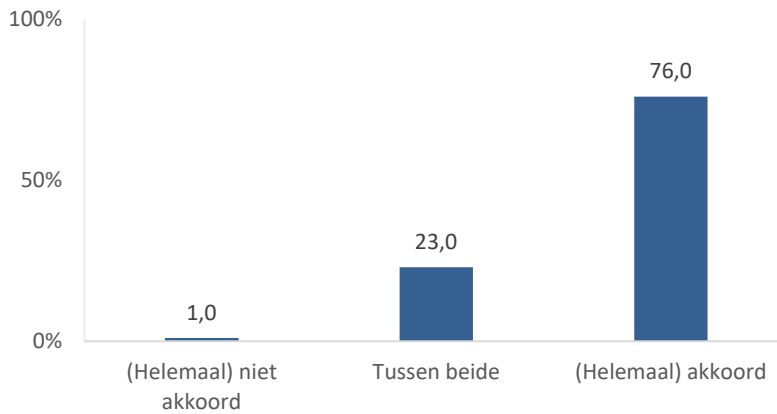
Figuur 22 'Indien er tegenstrijdige belangen waren tussen de minderjarige cliënt en zijn/haar ouders/opvoedingsverantwoordelijken...' (percentage, N = 100)

Uit figuur 23 blijkt dat slechts 10,0 procent van de jeugdadvocaten nooit informatie over de minderjarige cliënt besprak met de ouders.

Figuur 23 'In welke mate besprak u informatie met betrekking tot de minderjarige cliënt met zijn/haar ouders/opvoedingsverantwoordelijken?' (percentage, N = 100)

Daarentegen geeft 76,0 procent aan (helemaal) akkoord te gaan met de stelling ‘Ik heb beroepsgeheim ten aanzien van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige cliënt.’ (figuur 24). Hoewel dus drie vierde het beroepsgeheim erkent, sijpelde er in sommige gevallen informatie door naar de ouders.

Figuur 24 ‘Ik heb beroepsgeheim ten aanzien van de ouders/opvoedings-verantwoordelijken van de minderjarige cliënt’ (percentage, N = 100)

Tijdens de focusgroep komt vooreerst aan bod dat de jeugdadvocaten de ouders betrokken door hen (en de jongere) te informeren over het verloop van procedure. Zo merkten de participanten dat ouders met veel vragen zaten en konden zij hier als jeugdadvocaat aan tegemoetkomen door zaken te verduidelijken. Zij benadrukten wel dat zij beroepsgeheim hadden over de inhoud van het dossier. Eén van hen liet de ouders nooit aanwezig zijn bij een consult en verschafte hen geen informatie omtrent de feiten. Een andere jeugdadvocaat nuanceert dit door te stellen dat de minderjarigen vaak al veel over de feiten vertelden aan hun ouders of de jeugdadvocaat de toestemming gaven om hen te informeren in aanwezigheid van hun ouders:

[...] dan had die jongen die daarbij was, gezegd van ‘ik geef jou nu toelating om alles wat je aan mij zegt... mijn mama mag alles weten en ik heb geen geheimen’. Ja, als hij zeventien is en hij zegt mij dat... (Participant 2)

Daarnaast was het niet gemakkelijk om de minderjarigen bij te staan tijdens een politieverhoor zonder de aanwezigheid van de ouders. Zo kwam het voor dat ze er al bijzaten voordat de jeugdadvocaat aansloot en was het niet gemakkelijk om op dat moment nog aan de minderjarige te vragen of hij het verhoor liever zonder ouders liet plaatsvinden. Een participant stelt dat ouders dikwijls verklaringen wilden afleggen in de plaats van hun kinderen. Volgens een andere jeugdadvocaat kan het echter een geruststelling zijn voor de jongere als de ouders er wel bij zijn.

Wat de belangenvermenging betreft, wezen de jeugdadvocaten de ouders erop dat zij uitsluitend de belangen van de minderjarige verdedigden. Eén van hen lijkt aan te geven dat de ouders in dat geval zelf hun weg naar een advocaat moesten vinden, terwijl een andere participant hieromtrent meer uitleg gaf. Zo lichtte hij aan de ouders toe waarom de advocaat van een minderjarige pro deo is en dat hij als jeugdadvocaat de belangen van de ouders niet kon verdedigen. De drie participanten besluiten dat een jeugdrechter het niet zou toegelaten hebben dat een jeugdadvocaat optrad voor zowel de minderjarige als zijn ouders. Een uitzondering hierop deed zich voor wanneer er financiële schade berokkend werd

waarbij de verzekering kon tussenkomen (bv. rechtsbijstand of burgerlijke aansprakelijkheid). In dat geval namen de jeugadvocaten contact op met de verzekering, aangezien het ook in het belang van hun minderjarige cliënt was dat deze tussenkwam.

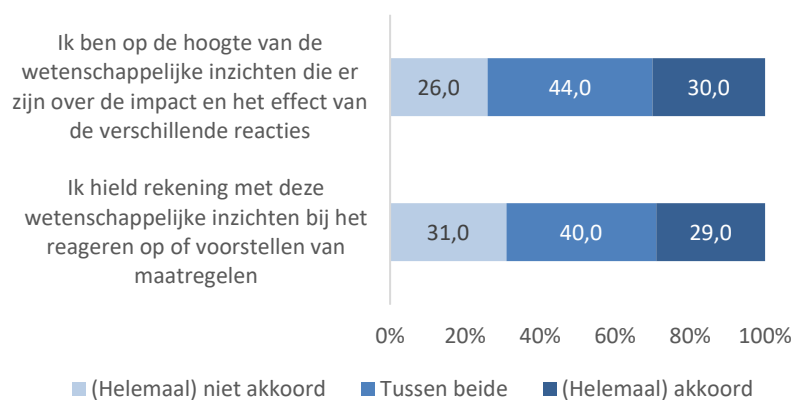
Een participant voegt nog toe dat ouders vaak op hun verantwoordelijkheid gewezen werden door de jeugdrechter. Daarnaast stoorde hij zich aan het feit dat sommige jeugdrechters telkens opnieuw een opmerking maakten wanneer de ouders het Nederlands niet (goed) beheersten. Hij zag de ouders dan ineenkrimpen en het vertrouwen in de rechtbank verliezen.

Hoofdstuk 7

De jeugdadvocaat houdt rekening met de wetenschappelijke inzichten over de impact en het effect van reacties

Het laatste thema betreft de wetenschappelijke inzichten over de praktijk van het jeugdrecht. Om dit na te gaan, werden twee stelling voorgelegd (figuur 25). Hierbij antwoordt 26,0 procent van de respondenten (helemaal) niet akkoord op de vraag of ze op de hoogte zijn van de wetenschappelijke inzichten die er zijn over de impact en het effect van de verschillende reacties. Daarnaast geven méér respondenten aan (helemaal) akkoord te gaan met de stelling 'Ik hield rekening met deze wetenschappelijke inzichten bij het reageren op of voorstellen van maatregelen' (29,0 %).

Figuur 25 Wetenschappelijke inzichten (percentage, N = 100)

Tijdens de focusgroep kwam naar voor dat jeugdadvocaten ervaren dat zij te weinig wetenschappelijke inzichten hebben. De participanten geven aan dat er wel mogelijkheden zijn om zich bij te scholen, maar dat ze zelf kunnen kiezen in welke thema's en ze niet veel punten moeten opnemen voor verplichte bijscholingen. Sommige vaardigheden kwamen aan bod in de Salduz-opleiding, zoals het bijstaan van kwetsbare verdachten. Daarnaast heeft een van de participanten een postgraduaat inzake bemiddeling gevolgd, waarin communicatietechnieken aan bod kwamen die eveneens gebruikt konden worden in de omgang met minderjarige cliënten. Een andere jeugdadvocaat besluit dat zij het grootste deel van hun inzichten verwierven op basis van hun ervaring.

Daarnaast kaart een participant aan dat in andere disciplines sneller een beroep gedaan werd op een expert, bijvoorbeeld bij verkeersongevallen, arbeidsongevallen, de ontbinding van machines enz. Wanneer het echter een minderjarige en zijn context betrof, werd er enkel gekeken naar de sociale dienst. Ondanks dat de consultants hun job goed deden, konden zij onmogelijk expert zijn op vlak van alle (psychologische) problematieken. Zij stellen echter meteen de onpartijdigheid en neutraliteit van deze potentiële experts, zoals psychologen en psychiaters, in vraag:

Want dat zijn ook mensen die misschien specialisten zijn daarin, maar die ook gekleurd zijn door hun eigen ervaring. (Participant 2)

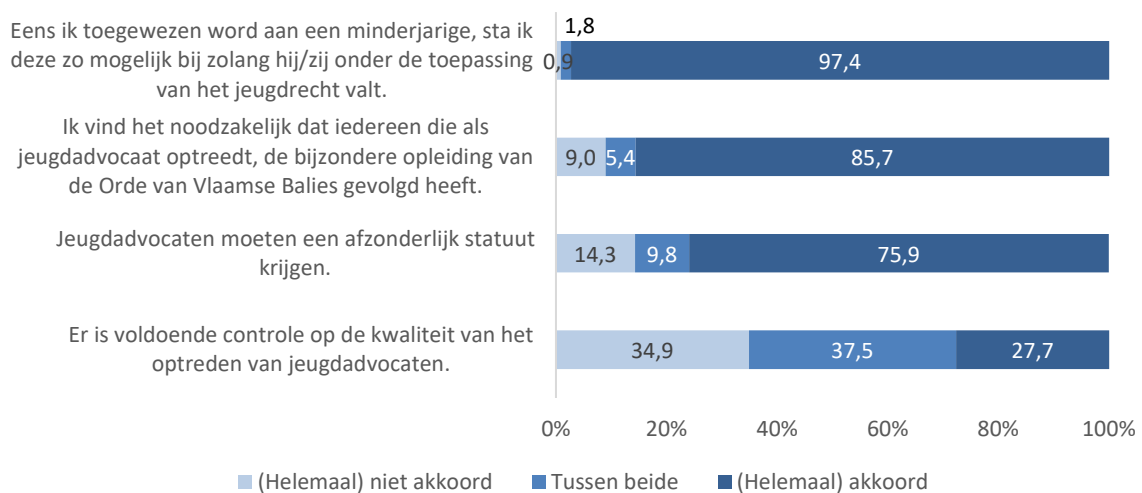
Deze reflectie maken zij eveneens over zichzelf, waarbij ze stellen dat hun houding ten aanzien van hun minderjarige cliënten beïnvloed wordt door hun persoonlijke standaard en ervaring. Een participant haalt het voorbeeld aan waarbij hij aan zijn cliënt mededeelde dat hij zijn leefwereld kon inschatten, omdat hij van hetzelfde geboortjaar was als zijn eigen dochter. Enerzijds zijn de participanten dus van mening dat de eigen ervaring met minderjarigen meespeelt. Anderzijds vinden zij het minder vanzelfsprekend dat sommige gerechtelijke actoren zonder kinderen moesten oordelen vanuit het belang van minderjarigen.

Hoofdstuk 8

Optreden van jeugdadvocaten

Met betrekking tot het optreden van jeugdadvocaten werden aan de respondenten vier stellingen voorgelegd, namelijk (1) 'Eens ik toegewezen word aan een minderjarige, sta ik deze zo mogelijk bij zolang hij/zij onder de toepassing van het jeugdrecht valt'; (2) 'Ik vind het noodzakelijk dat iedereen die als jeugdadvocaat optreedt, de bijzondere opleiding van de Orde van Vlaamse Balies gevolgd heeft'; (3) 'Jeugdadvocaten moeten een afzonderlijk statuut krijgen'; en (4) 'Er is voldoende controle op de kwaliteit van het optreden van jeugdadvocaten'. De respondenten konden deze stellingen beantwoorden aan de hand van een 5-puntenschaal, gaande van "helemaal niet akkoord" tot "helemaal akkoord". De resultaten worden weergegeven in figuur 26.

Figuur 26 Het optreden van jeugdadvocaten (percentage, N = 112)

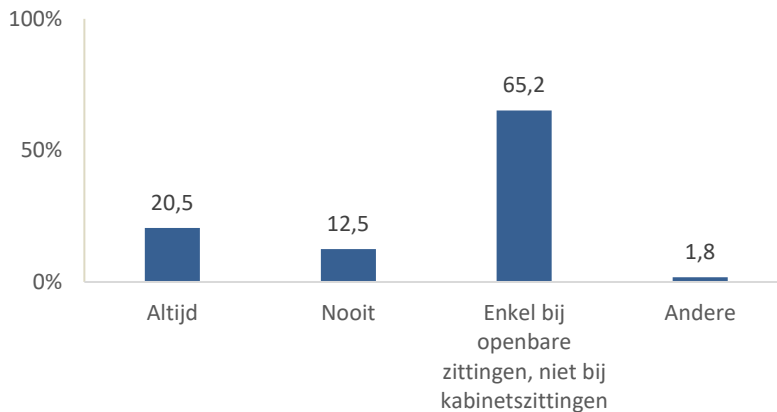
Wat betreft de continuïteit van de bijstand geeft 97,4 procent aan de minderjarige bij te staan zolang hij onder de toepassing van het jeugdrecht valt. Verder is meer dan vier vijfde van de respondenten van mening dat alle jeugdadvocaten de bijzondere opleiding gevolgd moeten hebben en vindt 75,9 procent dat jeugdadvocaten een afzonderlijk statuut moeten krijgen. Slechts een vierde van de jeugdadvocaten vindt dat er voldoende controle is op de kwaliteit van het optreden van jeugdadvocaten.

Met betrekking tot deze stellingen werd tijdens de focusgroep dieper ingegaan op de kwaliteitscontrole en het puntensysteem. Daaruit blijkt dat het optreden van jeugdadvocaten moeilijk te controleren is, aangezien er weinig administratie aan te pas komt. Er kan wel gecontroleerd worden of een jeugdadvocaat zelf pleit in de zaken die hij opvolgt, hij zich door een jeugdadvocaat laat vervangen in geval van afwezigheid en of de punten voor bijkomende opleidingen gehaald worden.

Daarnaast blijkt de ervaring met het puntensysteem niet altijd positief te zijn. Zo kreeg één van de drie jeugdadvocaten geen punten voor verricht werk in het kader van een herstelbemiddeling wanneer dit proces vroegtijdig stopgezet werd. Daarnaast haalt een andere jeugdadvocaat aan dat kabinetsbesprekingen soms niet als dusdanig benoemd werden, waardoor hij hiervoor eveneens geen punten kreeg. Bovendien is het belangrijk dat zij het geleverde werk in een dossier konden bewijzen, bijvoorbeeld door een aanwezigheidsattest, de beschikking of conclusies. Zij nuanceren deze nadelen

door te stellen dat zij in het algemeen voldoende bezoldigd werden voor pro deo bijstand binnen jeugdrecht en dat er ook zaken zijn waarin zij snel en veel punten krijgen (bv. de bijstand tijdens een kort politieverhoor en tijdens een verhoor in Everberg).

Bijkomstig werd aan de jeugdadvocaten gevraagd of zij voorstander zijn van het dragen van de toga in jeugdzaken (figuur 27). Hierbij geeft 65,2 procent van de respondenten aan hier enkel voorstander van te zijn bij openbare zittingen, maar niet bij kabinetszittingen. Bij “andere” geeft één respondent aan dat dit afhangt van de situatie en de minderjarige (0,9 %) en geeft één respondent aan dat dit niet nodig is bij aanwezigheid van de minderjarige (0,9 %).

Figuur 27 ‘Ik ben voorstander van het dragen van de toga (door de jeugdadvocaten) in jeugdzaken’ (percentage, N = 112)

In tegenstelling tot de grote meerderheid in de kwantitatieve bevraging, geven de drie participanten aan dat zij zowel tijdens de kabinetsbespreking als op de openbare zitting verplicht zijn om de toga te dragen. Zij verwijzen evenwel naar balies waar dat niet hoeft tijdens de kabinetsbespreking. De participanten stellen echter dat wanneer zij hun toga vergaten, de jeugdrechter hier geen probleem van maakte.

Doorheen de jaren verdedigde een van de jeugdadvocaten slechts één jongere die bang was van hem wanneer hij zijn toga aanhad. Hij deed toen zijn kleurrijke jas aan, zodat de jongere kon zien dat hij nog steeds dezelfde persoon was. Hij voegt hieraan toe dat jongeren vaak vroegen of ze de toga eens mochten aandoen. Dat wekte de indruk dat de jongeren de toga niet intimiderend vonden, waardoor deze jeugdadvocaat dit geen belangrijke discussie vindt. Een andere participant vult aan dat de jongeren hem even vaak met als zonder toga zagen, omdat hij dit niet droeg tijdens het wachten voor de zitting. Deze jeugdadvocaat stelt echter dat sommige collega’s de toga niet wilden dragen, zodat ze meer de gelijke van de cliënt zouden zijn. De twee andere participanten brengen daartegenin dat de jeugdadvocaat niet de gelijke van de jongere hoefde te zijn en dat zij zich eerder zouden identificeren met de jeugdrechter. Met andere woorden zouden zij de toga dragen wanneer de jeugdrechter dit doet en deze niet dragen wanneer de jeugdrechter geen toga draagt.

De drie deelnemende jeugdadvocaten voegen toe dat zij hun toga als hun werkkledij beschouwden en zijn het erover eens dat dit ertoe bijdroeg om hun kenbaar te maken naar de jongere toe. Dit uiterlijke kenmerk zorgde er namelijk voor dat het voor de minderjarigen duidelijk was wie de jeugdadvocaat was en dat er een afstand bewaard werd:

Ik vind dat je altijd, hoe zeer je ook met de minderjarige begaan bent en hoe graag je ook wil dat het goed afloopt voor hem en hoe hard je daar ook je best voor doet, ik vind het niet slecht dat er ook een zekere afstand is. (Participant 1)

Ten slotte benadrukken de participanten dat zij de toga met veel plezier uitdoen wanneer zou blijken dat het dragen ervan een negatieve impact heeft op de minderjarigen.

Hoofdstuk 9

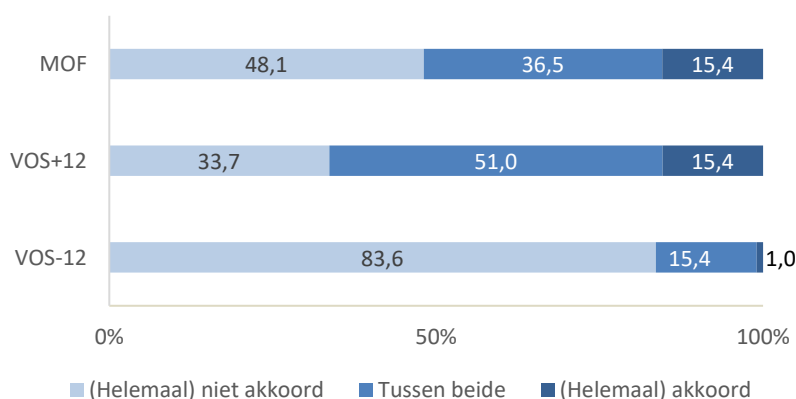
Visie over het optreden van jeugdadvocaten

Vervolgens werd de visie over het optreden van de jeugdadvocaat bevestigd aan de hand van veertien stellingen. In het bijzonder beoogden we hiermee te achterhalen welke rol jeugdadvocaten voornamelijk opnemen bij het verdedigen van een minderjarige cliënt: *guardian ad litem*, *amicus curiae* of *avocat défenseur* (Moreau, 2008). Een advocaat in de rol van *guardian ad litem* maakt voornamelijk zelf een inschatting van wat in het belang van de minderjarige is. Hierbij kan het voorkomen dat de advocaat afwijkt van het standpunt van de minderjarige zelf. M.a.w. gaat dit verder dan het louter verdedigen van de minderjarige in de juridische zin van het woord. In het geval van *amicus curiae* informeert de advocaat naar de mening van het kind én de andere betrokken partijen, en treedt hij op als informateur en tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de rechter. Hierbij zal hij een beroep doen op de rechtbank om te bepalen wat het belang van de minderjarige is. Tenslotte is de finaliteit van een *avocat défenseur* gelijkaardig aan die van een advocaat van een meerderjarige. In dat geval pleit de advocaat voor de rechten van zijn cliënt, treedt hij op als woordvoerder en creëert hij de ruimte voor de minderjarige om zijn mening te geven en gehoord te worden.

Elke stelling werd bevestigd voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit gepleegd hebben (MOF), minderjarigen in een verontrustende situatie die twaalf jaar of ouder zijn (VOS+12) en minderjarigen in een verontrustende situatie die de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt hebben (VOS-12). Om een vergelijking te maken tussen deze drie groepen, worden de resultaten hieronder per stelling weergegeven. Tot slot volgt een conclusie over de rol die advocaten opnemen bij het verdedigen van elke groep jongeren.

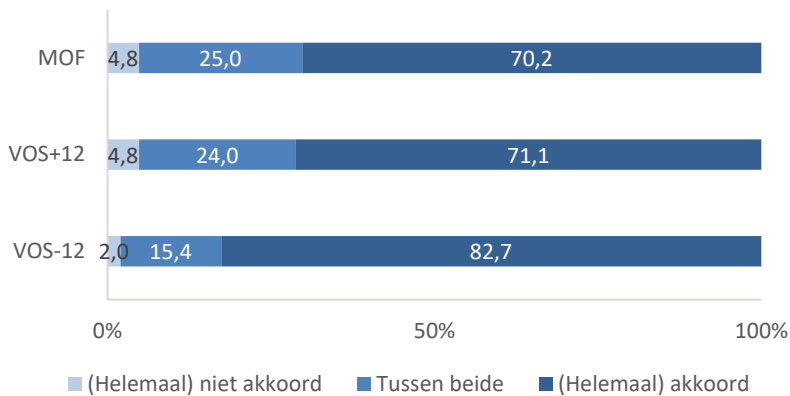
1 Resultaten

De eerste stelling betreft 'De minderjarige is in staat om zelf zijn/haar situatie in te schatten.' In figuur 28 is duidelijk dat de meeste jeugdadvocaten (83,6 %) VOS-jongeren die nog geen twaalf jaar zijn, hier niet toe in staat achten. Beduidend minder respondenten nemen datzelfde standpunt in wanneer het om MOF-jongeren (48,1 %) of VOS-jongeren ouder dan twaalf jaar (33,7 %) gaat.

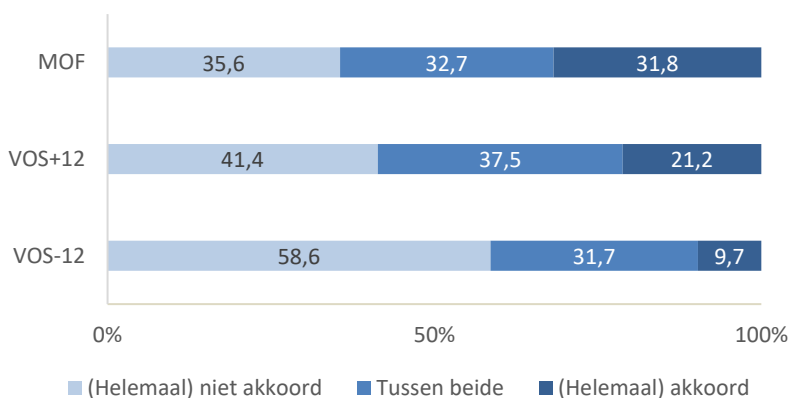
Figuur 28 'De minderjarige is in staat om zelf zijn/haar situatie in te schatten' (percentage, N = 104)

Dit sluit aan bij de antwoorden op de stelling ‘Bij het verdedigen van de minderjarige, schat ik zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is’, waarvan de antwoorden weergegeven worden in figuur 29. Hier geeft opnieuw ongeveer vier vijfde van de respondenten aan (helemaal) akkoord te gaan indien het een VOS-jongere betreft die nog geen twaalf jaar is. Daarnaast geven ongeveer evenveel respondenten aan (helemaal) akkoord te gaan indien het om een MOF-jongere (70,2 %) gaat, als wanneer het een VOS-jongere die ouder is dan twaalf jaar (71,1 %) betreft.

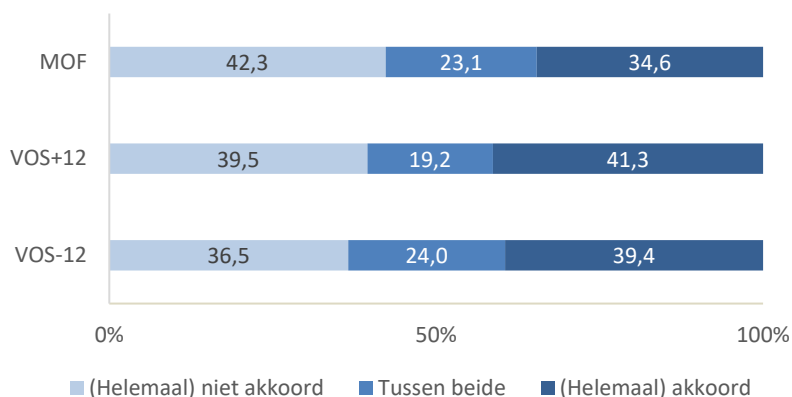
Figuur 29 ‘Bij het verdedigen van de minderjarige, schat ik zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is’ (percentage, N = 104)

Figuur 30 geeft weer in welke mate de jeugdadvocaten akkoord gaan met de stelling ‘Ik vertolk uitsluitend de mening van de minderjarige.’ Slechts 9,7 procent gaat hiermee (helemaal) akkoord indien het om een VOS-jongere gaat die jonger is dan twaalf jaar. De meningen zijn meer verdeeld wanneer het om een MOF-jongere gaat. In geval van VOS-jongeren die ouder zijn dan twaalf jaar, gaat een vijfde van de respondenten (helemaal) akkoord met de stelling, terwijl ongeveer twee vijfde (helemaal) niet akkoord gaat.

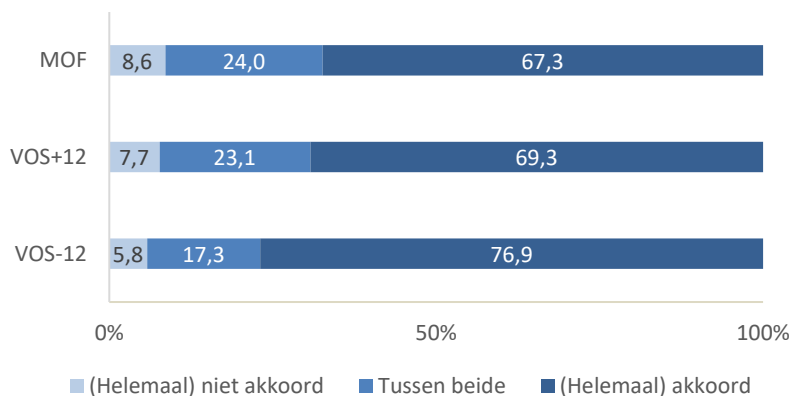
Figuur 30 ‘Ik vertolk uitsluitend de mening van de minderjarige’ (percentage, N = 104)

De volgende stelling wordt gelijkaardig beantwoord over de drie groepen heen (figuur 31). Zo beschouwen iets meer jeugdadvocaten zich als tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de jeugdrechter wanneer het om een VOS-jongere ouder dan twaalf jaar gaat (41,3 %), dan wanneer het een VOS-jongere jonger dan twaalf (39,4 %) of een MOF-jongere (34,6 %) betreft.

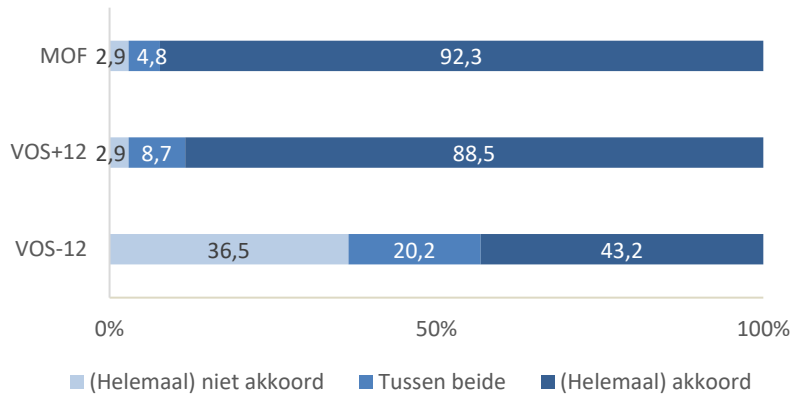
Figuur 31 'Ik beschouw me als tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de jeugdrechter' (percentage, N = 104)

Zoals weergegeven in figuur 32, gaat een grote meerderheid van de respondenten (helemaal) akkoord met de stelling 'Het belang van de minderjarige staat centraal, ook als dat betekent dat een maatregel moet worden genomen die hem/haar niet aanstaat'. Dit geldt zowel voor een MOF-jongere, voor een VOS-jongere jonger dan twaalf als voor een VOS-jongere ouder dan twaalf (respectievelijk 67,3; 69,3 en 76,9 %).

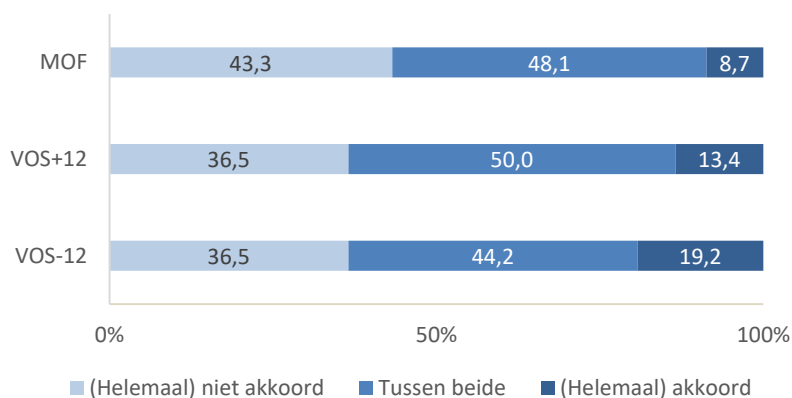
Figuur 32 'Het belang van de minderjarige staat centraal, ook als dat betekent dat een maatregel moet worden genomen die hem/haar niet aanstaat' (percentage, N = 104)

Uit figuur 33 blijkt dat bijna alle respondenten (helemaal) akkoord gaan met de stelling ‘Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken’ wanneer zij een MOF-jongere (92,3 %) of een VOS-jongere ouder dan twaalf (88,5 %) bijstaan. Daarentegen gaat iets minder dan de helft van de jeugdadvocaten (43,2 %) (helemaal) akkoord met deze stelling wanneer het om een VOS-jongere jonger dan twaalf gaat. Bij deze groep jongeren suggereert 36,5 procent zelf voorstellen of alternatieven, zonder die vooraf met de minderjarige te bespreken.

Figuur 33 ‘Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken’ (percentage, N = 104)

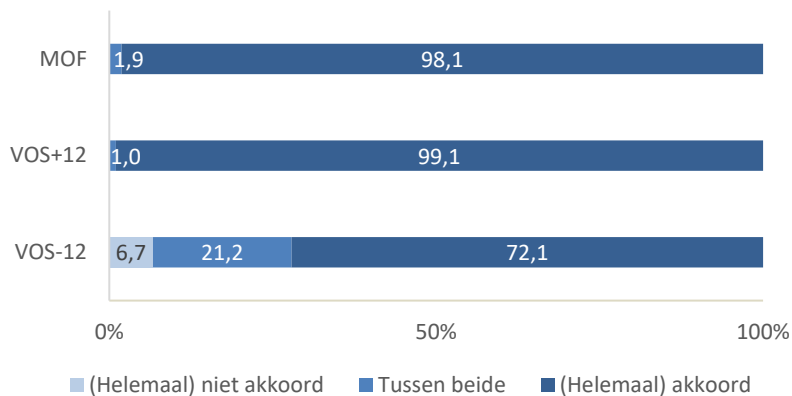
Ongeveer een vijfde van de jeugdadvocaten gaat (helemaal) akkoord met de stelling ‘De informatie die ik verneem van de minderjarige, de ouders of de instelling, deel ik met de jeugdrechter’ indien het om een VOS-jongere gaat die jonger is dan twaalf jaar (figuur 34). Iets minder respondenten gaan (helemaal) akkoord met deze stelling indien het VOS-jongeren ouder dan twaalf jaar (13,4 %) of MOF-jongeren (8,7 %) betreft.

Figuur 34 ‘De informatie die ik verneem van de minderjarige, de ouders of de instelling, deel ik met de jeugdrechter’ (percentage, N = 104)

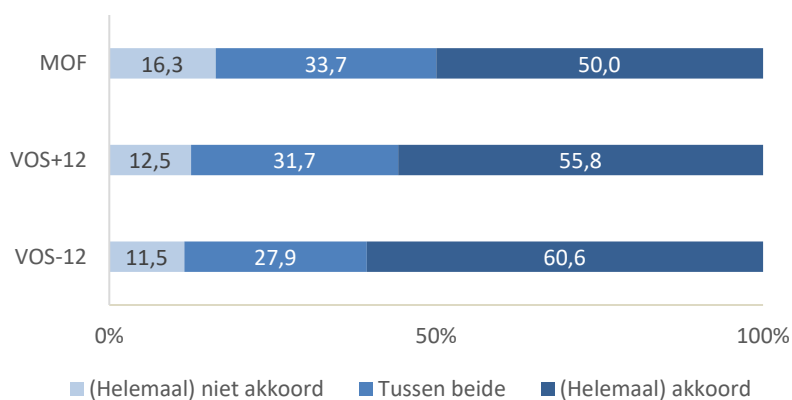

In figuur 35 is zichtbaar dat bijna alle respondenten (helemaal) akkoord gaan met de stelling ‘De minderjarige moet de kans krijgen om zelf zijn/haar mening uit te drukken’ wanneer zij een MOF-jongere (98,1 %) of een VOS-jongere ouder dan twaalf (99,1 %) verdedigen. Minder respondenten – maar nog steeds een grote meerderheid (72,1 %) –gaan (helemaal) akkoord indien het om een VOS-jongere gaat die jonger dan twaalf jaar is.

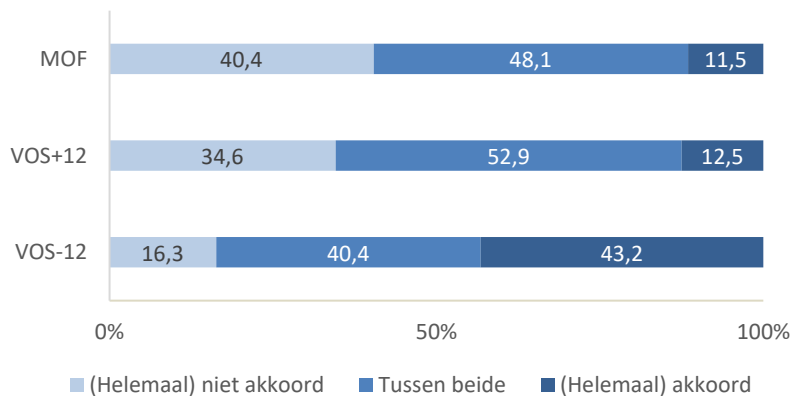
Figuur 35 ‘De minderjarige moet de kans krijgen om zelf zijn/haar mening uit te drukken’ (percentage, N = 104)

Uit figuur 36 blijkt dat (meer dan) de helft van de jeugdadvocaten met de jeugdrechter bespreekt wat het belang van de minderjarige is, zowel in geval van MOF-jongeren (50,0 %), VOS-jongeren ouder dan twaalf jaar (55,8 %) als VOS-jongeren jonger dan twaalf jaar (60,6 %).

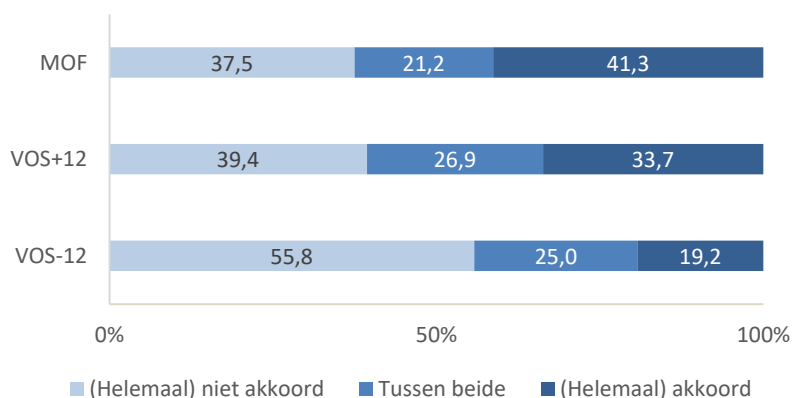
Figuur 36 ‘Ik bespreek samen met de jeugdrechter wat het belang van de minderjarige is’ (percentage, N = 104)

In lijn met voorgaande resultaten achten meer respondenten (43,2 %) hun minderjarige cliënt onvoldoende rijp om zelf te bepalen wat het beste is wanneer het om een VOS-jongere jonger dan twaalf gaat (figuur 37). Daarentegen acht slechts respectievelijk 11,5 procent en 12,5 procent MOF-jongeren en VOS-jongeren ouder dan twaalf onvoldoende rijp om dit zelf te bepalen. Dit komt overeen met de mate waarin zij VOS-jongeren jonger dan 12 jaar niet in staat achten om hun situatie in te schatten (figuur 28) en jeugdadvocaten zelf inschatten welke oplossing in het belang van de minderjarige is (figuur 29).

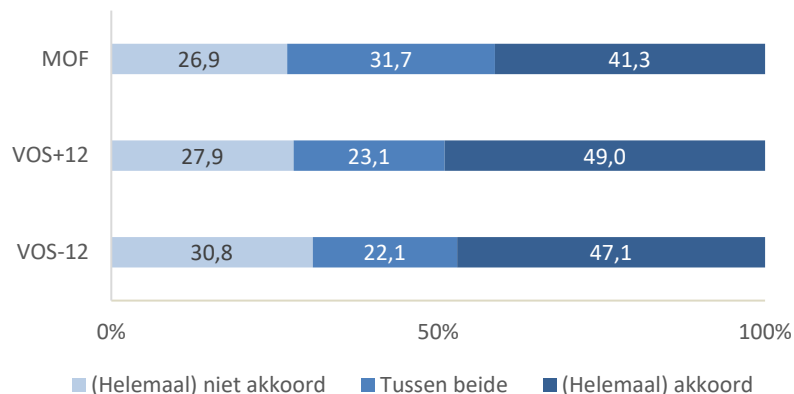
Figuur 37 'Ik acht de minderjarige onvoldoende rijp om zelf te bepalen wat het beste is voor hem/haar' (percentage, N = 104)

Figuur 38 geeft weer dat 55,8 procent van de respondenten aangeeft niet gebonden te zijn door de voorkeuren of wensen van hun minderjarige cliënt wanneer dit een VOS-jongere jonger dan twaalf jaar is. Iets minder respondenten (41,3 %) geven daarentegen aan wél gebonden te zijn door de voorkeuren van hun cliënt wanneer het om een MOF-jongere gaat. Wat VOS-jongeren ouder dan twaalf betreft, zijn de meningen meer verdeeld. Dit sluit aan bij de voorgaande bevinding dat jeugdadvocaten in mindere mate uitsluitend de mening van een VOS-jongere jonger dan twaalf jaar vertolken (figuur 30) en de mindere mate waarin zij enkel eigen voorstellen of alternatieven suggereren wanneer zij die vooraf met de minderjarige hebben besproken indien het om een VOS-jongere jonger dan twaalf gaat (figuur 31).

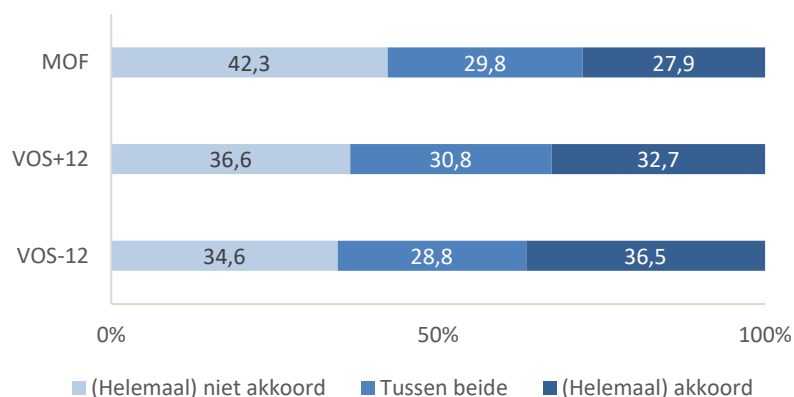
Figuur 38 'Bij het verdedigen van een minderjarige, ben ik gebonden door zijn/haar voorkeuren of wensen' (percentage, N = 104)

Uit figuur 39 blijkt dat de respondenten gelijkaardig antwoorden op de stelling ‘Wanneer ik het niet eens ben met het standpunt van mijn cliënt, laat ik dit impliciet aan de jeugdrechter verstaan.’ Zo gaat zowel voor MOF-jongeren, VOS-jongeren jonger dan twaalf jaar als VOS-jongeren ouder dan twaalf jaar iets minder dan de helft van de respondenten (helemaal) akkoord.

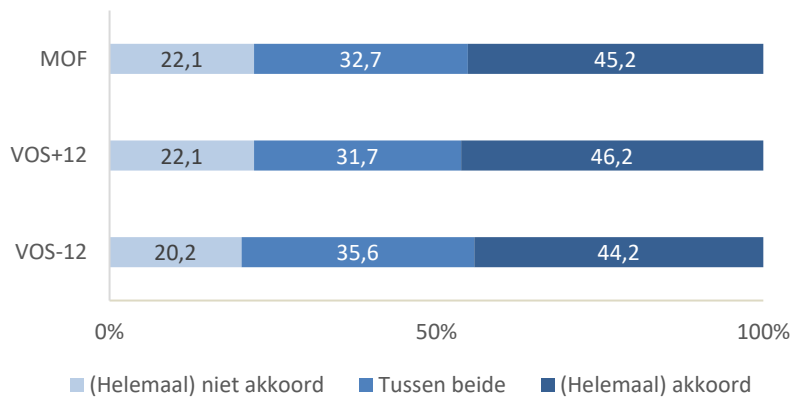
Figuur 39 ‘Wanneer ik het niet eens ben met het standpunt van mijn cliënt, laat ik dit impliciet aan de jeugdrechter verstaan’ (percentage, N = 104)

Bij de stelling ‘Als jeugdadvocaat hou ik rekening met de mening van alle betrokken partijen’ zijn de antwoorden gelijkaardig voor MOF-jongeren en VOS-jongeren ouder dan twaalf jaar (figuur 40). Zo gaan in beide gevallen iets meer respondenten (helemaal) niet akkoord (respectievelijk 42,3 % en 36,6 %) dan (helemaal) akkoord (respectievelijk 27,9 % en 32,7 %). Het omgekeerde is zichtbaar in geval van VOS-jongeren jonger dan twaalf jaar, maar het verschil tussen het aantal respondenten dat (helemaal) niet akkoord en (helemaal) akkoord gaat, is klein (respectievelijk 34,6 % en 36,5 %).

Figuur 40 ‘Als jeugdadvocaat hou ik rekening met de mening van alle betrokken partijen’ (percentage, N = 104)

Tot slot beschouwen ongeveer evenveel jeugdadvocaten het als hun taak om aan de minderjarige uit te leggen wat de jeugdrechter bedoelt in het geval van een MOF-jongere (45,2 %), een VOS-jongere jonger dan twaalf (44,2 %) en een VOS-jongere ouder dan twaalf (46,2 %) (figuur 41).

Figuur 41 'Ik beschouw het vooral als mijn taak om aan de minderjarige uit te leggen wat de jeugdrechter bedoelt' (percentage, N = 104)

2 Conclusie typologie

Zoals hiervoor vermeld, werden de kenmerken van de drie rollen omgevormd tot stellingen. Een overzicht hiervan is terug te vinden in tabel 3.

Tabel 3 Overzicht kenmerken per typologie

TYOLOGIE	KENMERKEN
<i>Guardian ad litem</i>	<p>Het belang van de minderjarige staat centraal, ook als dat betekent dat een maatregel moet worden genomen die hem/haar niet aanstaat.</p> <p>Ik acht de minderjarige onvoldoende rijp om zelf te bepalen wat het beste is voor hem/haar.</p> <p>Bij het verdedigen van de minderjarige, ben ik gebonden door zijn/haar voorkeuren of wensen. (indien (helemaal) niet akkoord)¹⁰</p> <p>De minderjarige is in staat om zelf zijn/haar situatie in te schatten. (indien (helemaal) niet akkoord)</p> <p>Bij het verdedigen van de minderjarige, schat ik zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is.</p> <p>Ik vertolk uitsluitend de mening van de minderjarige. (indien (helemaal) niet akkoord)</p> <p>Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken. (indien (helemaal) niet akkoord)</p>
<i>Amicus curiae</i>	<p>Ik beschouw me als tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de jeugdrechter.</p> <p>De informatie die ik verneem van de minderjarige, de ouders of de instelling, deel ik met de jeugdrechter.</p> <p>Ik bespreek samen met de jeugdrechter wat het belang van de minderjarige is.</p> <p>Wanneer ik het niet eens ben met het standpunt van mijn cliënt, laat ik dit impliciet aan de jeugdrechter verstaan.</p> <p>Als jeugdadvocaat hou ik rekening met de mening van alle betrokken partijen.</p> <p>Ik beschouw het vooral als mijn taak om aan de minderjarige uit te leggen wat de jeugdrechter bedoelt.</p>
<i>Avocat défenseur</i>	<p>De minderjarige is in staat om zelf zijn/haar situatie in te schatten.</p> <p>Bij het verdedigen van de minderjarige, schat ik zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is. (indien (helemaal) niet akkoord)</p> <p>Ik vertolk uitsluitend de mening van de minderjarige.</p> <p>Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken.</p> <p>De minderjarige moet de kans krijgen om zelf zijn/haar mening uit te drukken.</p> <p>Ik acht de minderjarige onvoldoende rijp om zelf te bepalen wat het beste is voor hem/haar. (indien (helemaal) niet akkoord)</p>

Algemeen beschouwd blijkt uit de kwantitatieve bevraging dat de leeftijd meer bepalend is voor de rol die advocaten opnemen, dan de aard van de dossiers. Zo zijn de respondenten geneigd om een MOF-jongere en een VOS-jongere ouder dan twaalf jaar op de zelfde manier te behandelen, eerder dan eenzelfde houding aan te nemen ten aanzien van een VOS+12 en een VOS-12. In wat volgt, wordt getracht om voor elke groep jongeren (VOS-jongeren jonger dan twaalf jaar, VOS-jongeren ouder dan twaalf jaar en MOF-jongeren) te concluderen welke rol jeugdadvocaten opnemen bij het verdedigen van minderjarigen.

¹⁰ Het (helemaal) niet akkoord zijn met deze stelling leidt tot het behoren bij deze typologie, terwijl het wel (helemaal) akkoord zijn net een andere typologie van toepassing maakt.

Voor een VOS-jongere die jonger is dan twaalf jaar, sluit de rol van de jeugdadvocaat het meest aan bij die van een *guardian ad litem*. Zo worden voornamelijk deze jongeren als onvoldoende rijp geacht om zelf te bepalen wat het beste is voor hen en worden zij minder in staat gesteld om zelf hun situatie te kunnen inschatten. Dit komt overeen met het feit dat jeugdadvocaten zich minder gebonden voelen door de voorkeuren of wensen van een minderjarige indien het om een VOS-jongere jonger dan twaalf gaat en beduidend minder advocaten eigen voorstellen of alternatieven enkel suggereren als die vooraf met de minderjarige besproken werden. Er zijn echter drie stellingen waarbij het verschil tussen VOS-jongeren jonger dan twaalf jaar enerzijds en MOF-jongeren en VOS-jongeren ouder dan twaalf anderzijds, met betrekking tot deze typologie kleiner is. Zo geeft ongeveer 70 procent van de jeugdadvocaten voor de drie groepen aan dat het belang van de minderjarige centraal staat, ook als dat betekent dat een maatregel moet worden genomen die hem/haar niet aanstaat. Verder schat 70 tot 80 procent van de jeugdadvocaten bij de drie groepen jongeren zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is. Met betrekking tot deze typologie geeft een participant aan de focusgroep het volgende voorbeeld:

Maar dat wordt dus soms echt gezegd hé: 'Ja, ik weet dat de minderjarige wel vraagt om naar huis te kunnen, maar dat is toch veel te vroeg' [...] Maar ik heb al collega's gehoord 'de minderjarige verdient een goeie bolwassing'. (Participant 3)

De antwoorden op de stellingen met betrekking tot een *amicus curiae* liggen voor de drie groepen jongeren dicht bij elkaar en neigen naar het midden. Zo geeft in de drie gevallen minder dan een vijfde van de respondenten aan dat de informatie die zij vernemen van de minderjarige, de ouders of de instelling meegedeeld worden aan de jeugdrechter. Verder laat iets minder dan de helft van de jeugdadvocaten impliciet aan de jeugdrechter verstaan wanneer hij het niet eens is met het standpunt van de cliënt en bespreekt iets meer dan de helft samen met de jeugdrechter wat het belang van de minderjarige is. Daarnaast beschouwt iets minder dan de helft van de jeugdadvocaten het als zijn taak om aan de minderjarige uit te leggen wat de jeugdrechter bedoelt en dit voor elke groep jongeren. Hierbij sluit aan dat iets minder dan de helft zich als tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de jeugdrechter beschouwt en ongeveer een derde van de jeugdadvocaten rekening houdt met de mening van alle betrokken partijen en dit telkens voor de drie groepen jongeren. Deze typologie komt eveneens beknopt aan bod tijdens de focusgroep:

Bij mij merken ze dat wel of ik erachter [mening van de cliënt] sta of niet. (Participant 3)

Tot slot lijkt de rol die jeugdadvocaten opnemen bij het verdedigen van jongeren, slechts gedeeltelijk aan te sluiten bij een *avocat défenseur* en dat voor de drie groepen jongeren. Hoewel bijna alle respondenten van mening zijn dat de minderjarige de kans moet krijgen om zelf zijn mening uit te drukken (zowel in het geval van VOS-12, VOS+12 als MOF), achten ze de minderjarige slechts in beperkte mate in staat om zelf zijn situatie in te schatten. Daarnaast schat meer dan 70 procent voor elk van de groepen zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is. Er wordt enkel een groot verschil gezien tussen de drie groepen bij de stelling 'Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken.' Hiermee gaat namelijk het grootste deel van de jeugdadvocaten (helemaal) akkoord in geval van een MOF-jongere of een VOS-jongere ouder dan twaalf, terwijl minder dan de helft hiermee (helemaal) akkoord gaat wanneer het om een VOS-jongere jonger

dan twaalf jaar gaat. Tot slot vertolkt voor de drie groepen minder dan de helft van de jeugdadvocaten uitsluitend de mening van de minderjarige. Hoewel de typologie van de jeugdadvocaten niet expliciet bevroegd werd tijdens de focusgroep, haalt een participant verschillende keren aan dat hij het subjectief belang van de minderjarige verdedigde, wat beaamd wordt door de andere twee. Zo stellen zij dat zij in gesprek met de cliënt wel hun eigen mening gaven, maar op zitting uitsluitend de mening van de minderjarige vertolkten. Zij benadrukten naar de jongere toe dat deze hen steeds mocht onderbreken wanneer zij iets fout geïnterpreteerd hadden. Hierbij sluit eveneens het kenmerk aan dat zij enkel alternatieve maatregelen voorstelden waar de minderjarige achterstaat.

Op basis van deze bevraging kan de houding van jeugdadvocaten niet ondergebracht worden bij één van de typologieën wanneer het om een MOF-jongere of een VOS-jongere ouder dan twaalf jaar gaat. Ook de verwijzing naar een *guardian ad litem* indien het om een VOS-jongere jonger dan twaalf jaar gaat, dient met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Er is namelijk geen analyse gebeurd op individueel niveau, waardoor het antwoord van een jeugdadvocaat op de ene stelling niet gelinkt werd aan zijn/haar antwoord op een andere stelling. Deze analyse zou ons in dit rapport te ver leiden.

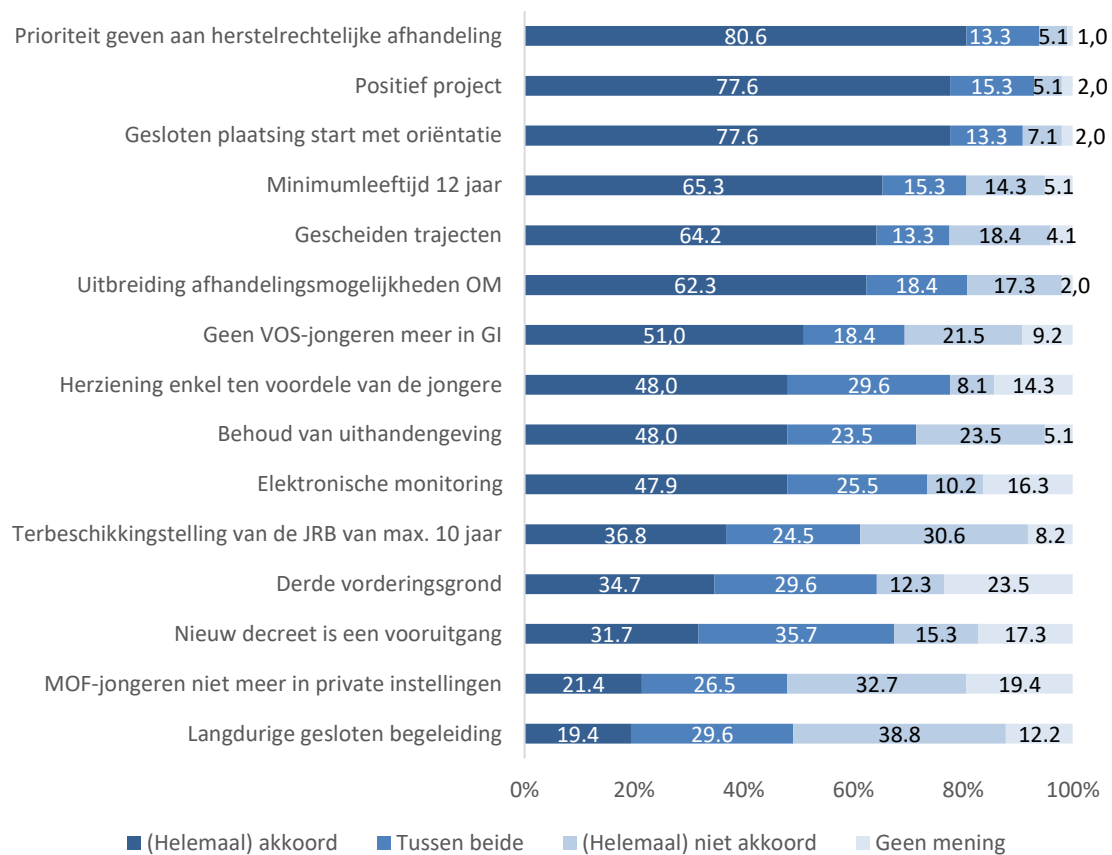

Hoofdstuk 10

Nieuwe aspecten uit het Vlaamse jeugddelinquentiedecreet

Aan het einde van de vragenlijst werden aan de respondenten veertien nieuwe aspecten uit het Vlaams jeugddelinquentiedecreet voorgelegd, waarbij ze konden aangeven in welke mate ze akkoord gaan met de invoering ervan. Ze hadden hierbij de mogelijkheid om “geen mening” aan te duiden. Daarnaast werd ook hun algemene indruk bevestigd aan de hand van de stelling ‘In het algemeen vind ik het nieuwe decreet een vooruitgang ten opzichte van het vorige systeem.’ In figuur 42 worden de antwoorden visueel voorgesteld.

Figuur 42 Houding van de jeugdadvocaten ten aanzien van de nieuwe aspecten uit het Vlaams jeugddelinquentiedecreet (percentage, N = 98)

Uit de bevraging blijkt dat 80,6 procent van de jeugdadvocaten (helemaal) akkoord gaat met het feit dat er prioriteit gegeven wordt aan de herstelrechtelijke afhandeling, terwijl slechts 5,1 procent hier (helemaal) niet akkoord mee gaat. Hierbij sluit aan dat bijna vier vijfde (helemaal) akkoord gaat met de invoering van het positief project, terwijl slechts 5,1 procent hier (helemaal) niet akkoord mee gaat. Verder geeft 77,6 procent van de jeugdadvocaten aan er voorstander van te zijn dat een gesloten plaatsing altijd start met een oriëntatie en gaat slechts 7,1 procent hier (helemaal) niet mee akkoord. Van de bevroegde jeugdadvocaten gaat 65,3 procent (helemaal) akkoord met de minimumleeftijd van twaalf jaar in het jeugddelinquentierecht. Een gelijkaardig percentage is voorstander van de keuze die gemaakt wordt voor de gescheiden trajecten. Ongeveer één op de vijf jeugdadvocaten is echter geen

voorzitter van dit onderscheid tussen de reactie op het jeugddelict enerzijds en het antwoord op een onderliggende hulpvraag anderzijds. Een kleine meerderheid van de jeugdadvocaten is voorzitter van de uitbreiding van de afhandelingsmogelijkheden op het niveau van het openbaar ministerie, terwijl slechts 17,3 procent hier geen voorzitter van is.

Wat VOS-jongeren betreft, gaat ongeveer de helft (helemaal) akkoord met het feit dat zij niet meer in gemeenschapsinstellingen geplaatst worden. Verder gaat bijna de helft van de respondenten (helemaal) akkoord met de afschaffing van artikel 60 van de Jeugdbeschermingswet waardoor herziening enkel nog kan ten voordele van de jongere, alsook met het behoud van de uithandengeving. Iets minder dan de helft is voorzitter van de mogelijkheid van elektronische monitoring als reactie op het gepleegde jeugddelict.

De meningen zijn verdeeld wat betreft de terbeschikkingstelling van de jeugdrechtbank van maximum tien jaar. Zo is 36,8 procent hier voorzitter van, terwijl 30,6 procent van de jeugdadvocaten hier geen voorzitter van is. Verder is 34,7 procent voorzitter van de invoering van de derde vorderingsgrond, terwijl 12,3 procent hier geen voorzitter van is, 29,6 procent “tussen beide” als antwoord geeft en 23,5 procent hier “geen mening” over heeft. Er is eveneens onenigheid met betrekking tot het feit dat MOF-jongeren niet meer in private instellingen geplaatst kunnen worden. Hierbij geeft 32,7 procent aan (helemaal) niet akkoord te gaan, gaat 21,4 procent (helemaal) akkoord, geeft 26,5 procent “tussen beide” als antwoord en heeft 19,4 procent hier “geen mening” over. Met de invoering van de langdurige gesloten begeleiding (2-5-7 jaar) gaat 38,8 procent (helemaal) niet akkoord. Een vijfde van de respondenten gaat hier (helemaal) mee akkoord en 12,2 procent heeft hier “geen mening” over.

In het algemeen vinden iets meer jeugdadvocaten het nieuwe decreet een vooruitgang ten opzichte van het oude systeem, maar de meningen zijn verdeeld. Zo gaat 31,7 procent (helemaal) akkoord met de stelling, terwijl slechts 15,3 procent hier (helemaal) niet akkoord mee gaat. Daarnaast geven 35,7 procent van de jeugdadvocaten “tussen beide” als antwoord en heeft 17,3 procent hier “geen mening” over.

Besluit

Dit detailrapport is tot stand gekomen door een kwantitatieve bevraging bij Vlaamse jeugdadvocaten naar de situatie vóór de inwerkingtreding van het nieuwe Vlaamse jeugddelinquentiedecreet. Daarop volgde een focusgroep om de verschillende thema's meer in de diepte te beschrijven. De kwantitatieve vragenlijst werd ingevuld door 112 jeugdadvocaten, waarvan er drie deelnamen aan de focusgroep. De indicatoren die hier bevestigd werden, zijn: de bijstand op het niveau van het OM, de bijstand in herstelgerichte processen, het informeren van jongeren over hun rechten en het verloop van de procedure, het aanspreken van jongeren op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gepleegde feiten, het betrekken van ouders en het rekening houden met wetenschappelijke inzichten. Daarnaast werden bijkomende vragen opgenomen die bijdragen aan het schetsen van een ruimer totaalbeeld van de werking van het jeugddelinquentiesysteem voor de inwerkingtreding van het nieuwe jeugddelinquentiedecreet.

Vooreerst wordt opgemerkt dat de bijstand van jeugdadvocaten beperkt is op het niveau van het openbaar ministerie. Een verklaring hiervoor kan zijn dat minderjarigen zelf weinig tot nooit contact hadden met de procureur of de parketcriminoloog. In de focusgroep wordt evenwel benadrukt dat het belang van de bijstand op dit niveau niet verschilde van de bijstand tijdens een politieverhoor of een verschijning voor de jeugdrechter.

Verder blijkt de rol van de jeugdadvocaat eveneens beperkt te zijn in herstelgerichte processen. Enerzijds verklaren de jeugdadvocaten dat dit voornamelijk een schriftelijk proces is. Anderzijds stellen zij dat wanneer de partijen samengebracht werden voor een rechtstreeks bemiddelingsgesprek, het noch gebruikelijk noch noodzakelijk was om hierop aanwezig te zijn, in het bijzonder wanneer zij vooraf de jongere (schriftelijk) informeerden over het verloop van het bemiddelingsproces. In een herstelgericht groepsoverleg was hun rol groter door hun fysieke aanwezigheid en hun inbreng, maar dit proces kwam in de praktijk amper voor. De voornaamste taken van de jeugdadvocaat binnen een herstelgericht proces is de afweging maken om in te gaan op het herstel aanbod en het goedkeuren van de overeenkomst.

Wanneer de jeugdadvocaat de minderjarige bijstond tijdens een politieverhoor of in een herstelgericht proces, werd de jongere op dat moment geïnformeerd over zijn rechten en het verloop van de procedure. In de andere gevallen werd de minderjarige hierover vlak voor de (kabinets-)zitting geïnformeerd. In elk geval beschouwden de jeugdadvocaten het als hun taak om de minderjarige te informeren. De voornaamste zaken die op dat moment toegelicht werden, zijn het verloop van de zitting, wat de jongere hiervan kon verwachten, wat hij van zijn jeugdadvocaat kon verwachten, het beroepsgeheim, een inschatting van de maatregel en de inhoud van het dossier. De meeste advocaten toetsten na het verstrekken van deze informatie af of de jongere alles begrepen had, voornamelijk door het hem te laten herhalen.

Opdat de jongere zijn verantwoordelijkheid zou opnemen naar de gevolgen van het jeugd delict toe, overliep een meerderheid van de jeugdadvocaten welke mogelijkheden er hiervoor bestonden. De voornaamste zaken die hierbij aan bod komen, zijn een herstelgericht groepsoverleg, schadevergoeding door middel van het Vereffeningfonds, een sociale vaardigheidstraining en drughulpverlening. Hoewel jongeren zelf niet vaak een voorstel deden, besluiten de jeugdadvocaten dat zij er meestal alles aan wilden doen om het goed te maken en hun verantwoordelijkheid op te nemen.

Ondanks het feit dat de jeugdadvocaten het belangrijk vonden om ouders te betrekken en hen eveneens te informeren, benadrukten ze dat ze uitsluitend de belangen van de minderjarige verdedigden en dat ze beroepsgeheim hadden over de inhoud van het dossier. Een uitzondering hierop was de contactname met de verzekering met betrekking tot de vergoeding van de financiële schade. Deze afhandeling kwam eveneens ten goede van de minderjarige, waardoor de jeugdadvocaten dit niet als een belangentegenstrijdigheid ervaarden.

Zowel uit de kwantitatieve als de kwalitatieve bevraging blijkt dat jeugdadvocaten vinden dat zij te weinig wetenschappelijke inzichten hebben. De voornaamste wijze waarop zij deze inzichten verwierven, is door bijscholingen te volgen, maar hiervoor moesten zij niet veel punten opnemen. Daarnaast kon er volgens hen meer beroep gedaan worden op experts, zoals een psycholoog of psychiater. De deelnemende jeugdadvocaten benadrukken echter dat iedereen – ook zij zelf – steeds de situatie benaderde vanuit hun eigen referentiekader, wat zij ook als een gebrek aan wetenschappelijke inzichten beschouwden.

Zoals eerder vermeld, worden er naast de indicatoren enkele bijkomende thema's bevraged. Wat het optreden van de jeugdadvocaten in het algemeen betreft, zijn bijna alle respondenten van mening dat zij de minderjarige bijstonden zolang hij onder de toepassing van het jeugdrecht stond. Daarnaast vindt een grote meerderheid het noodzakelijk dat alle jeugdadvocaten de bijzondere opleiding gevolgd hebben en dat jeugdadvocaten een afzonderlijk statuut moeten krijgen. Verder is er geen eensgezindheid over de kwaliteitscontrole op het optreden van jeugdadvocaten. Zo was het niet mogelijk om alle handelingen in een dossier te bewijzen, waardoor de uitvoering ervan moeilijk controleerbaar was. Daarenboven zijn er handelingen waar zij geen punten voor kregen en handelingen waar zij gemakkelijk punten mee verdienden. Daarnaast zijn de meeste jeugdadvocaten voorstander van het dragen van de toga op openbare zittingen, maar niet op kabinetszittingen. Aangezien de jeugdadvocaten niet merken dat het dragen van de toga een negatieve indruk naliet bij de minderjarigen, vinden zij dit echter geen belangrijke discussie.

Verder wordt bevraged welke rol jeugdadvocaten voornamelijk opnamen bij het verdedigen van een minderjarige cliënt: *guardian ad litem*, *amicus curiae* of *avocat défenseur*. Elke stelling wordt bevraged voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit gepleegd hebben, minderjarigen in een verontrustende situatie die twaalf jaar of ouder zijn en minderjarigen in een verontrustende situatie die de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt hebben. Algemeen beschouwd, blijkt uit de kwantitatieve bevraging dat de leeftijd meer bepalend is voor de rol die jeugdadvocaten opnemen, dan de aard van de dossiers. Zo zijn de respondenten geneigd om een MOF-jongere en een VOS-jongere ouder dan twaalf jaar op de zelfde manier te behandelen, eerder dan eenzelfde houding aan te nemen ten aanzien van een VOS+12 en een VOS-12. Met enige voorzichtigheid kan geconcludeerd worden dat de rol van de jeugdadvocaat het dichtst aansluit bij die van een *guardian ad litem* wanneer hij een VOS-jongere jonger dan twaalf jaar verdedigt. De rol van de jeugdadvocaat bij het verdedigen van een minderjarige ouder dan twaalf jaar (VOS of MOF) is op basis van deze bevraging niet onder te brengen bij één van de typologieën.

Ten slotte blijkt er verdeeldheid te bestaan over de algemene vraag of het nieuwe jeugddelinquentie-decreet een vooruitgang is ten opzichte van het vorige systeem. Bij de bevraging van specifieke aspecten is een (grote) meerderheid voorstander van de prioriteit die gegeven wordt aan de herstelrechtelijke afhandeling, de invoering van het positief project, het starten van de gesloten plaatsing met een oriëntatie, de minimumleeftijd, de keuze voor gescheiden trajecten en de uitbreiding van de afhandelingsmogelijkheden van het OM. Daarnaast gaat ongeveer de helft van de jeugdadvocaten

(helemaal) akkoord met het feit dat er geen VOS-jongeren meer in de gemeenschapsinstelling geplaatst kunnen worden, herziening enkel nog kan ten voordele van de jongere, de uithandengeving behouden wordt en elektronische monitoring bij minderjarigen ingevoerd wordt. Tot slot zijn de antwoorden meer verdeeld en gaat een minderheid akkoord met de invoering van de terbeschikkingstelling van maximum 10 jaar, de derde vorderingsgrond, de langdurige gesloten begeleiding en het feit dat MOF-jongeren niet meer in private instellingen geplaatst kunnen worden.

Zoals in elk onderzoek, kunnen een aantal kritische reflecties gemaakt worden. Zo werd een responsgraad van 12,6 procent bekomen, ondanks dat de vragenlijst verspreid werd via de Unie van Vlaamse Balies en er twee herinneringsmails uitgestuurd werden. Het is echter mogelijk, zelfs waarschijnlijk, dat niet alle ontvangers van de uitnodigingsmail nog werkzaam zijn als jeugdadvocaat. Daarnaast namen slechts drie jeugdadvocaten deel aan de focusgroep, terwijl er negen hun gegevens achterlieten na het invullen van de kwantitatieve vragenlijst. Enkele afwezigheden zijn te wijten aan de geldende COVID-19 maatregelen en de onbeschikbaarheid op de vooropgestelde datum. Het is mogelijk dat er meer nuance en diepgang bekomen kan worden wanneer de responsgraad hoger ligt en er meer jeugdadvocaten deelnemen aan de focusgroep. Daarnaast biedt dit detailrapport enkel vanuit het perspectief van Vlaamse jeugdadvocaten een blik op de praktijk. In het hoofdrapport worden de antwoorden van de verschillende actoren samengebracht onder de desbetreffende indicatoren, wat tot meer genuanceerde resultaten leidt (zie hoofdstuk 3 'Resultaten nulmeting').

Bibliografie

Regelgeving

Wetboek van Strafvordering, *BS* 17 november 1808.

Wet op het Politieambt, *BS* 5 augustus 1992.

ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Reglement verhoorbijstand Salduz*, *BS* 9 september 2019.

Sociaalwetenschappelijke bronnen

Hubeau, B., Van Leuvenhaege, M., Van Houtte, J., Gibens, S., & Rutten, S. (2018). *De advocatuur*. Morsel: Intersentia.

Moreau, T. (2008). Le rôle de l'avocat face à l'enfermement du mineur. *Journal du droit des jeunes*, 275(5), 31-37.

Quintelier, B., & Martyn, G. (2015). De Belgische Advocatuur. In D. Heirbaut, X. Rousseaux, & M. De Koster (Red.), *Tweehonderd Jaar Jusitie: Historische Encyclopedie Van De Belgische Justitie / Deux Siècles De Justice: Encyclopédie Historique De La Justice Belge* (pp. 330-362). Brugge: die Keure.

Verschelden, G. (2011). De aanstelling van een voogd ad hoc en andere remedies tegen ouderlijk wanbeheer. *Tijdschrift voor familierecht*, 1, 13-17.

Bijlage 1: Kwantitatieve vragenlijst

Mailbericht

Geachte meester

Via deze weg willen we u uitnodigen om deel te nemen aan een bevraging naar aanleiding van het nieuwe Vlaamse jeugddelinquentierecht:

https://kuleuven.eu.qualtrics.com/jfe/form/SV_cvHNFzpNJ5aj6rb.

Op dit moment loopt, op vraag van de Vlaamse overheid in het kader van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een vooronderzoek naar de effecten van het nieuwe Vlaamse decreet betreffende het jeugddelinquentierecht. Dat onderzoek wordt uitgevoerd aan de rechtsfaculteit van de KU Leuven – Leuvens Instituut voor Criminologie (LINC) onder promotorschap van prof. Johan Put, prof. Stefaan Pleysier en dr. Eef Goedseels. Het onderzoek wordt begeleid door een stuurgroep, waarvan vertegenwoordigers van alle betrokken actoren deel uitmaken – o.a. de Unie van Jeugdadvocaten.

Artikel 88 van het Jeugddelinquentierecht legt de Vlaamse regering op binnen drie jaar na de inwerkingtreding van het decreet een rapport bij het Vlaams Parlement in te dienen over de evaluatie van het decreet. Ons onderzoek bereidt die evaluatie voor, op twee manieren:

- 1. Het uitwerken van de manier waarop dergelijke structurele monitoring en evaluatie van het decreet kan gebeuren, dus het toekomstige ‘onderzoeksdesign’ voor de evaluatie over drie jaar;*
- 2. De uitvoering van een zgn. ‘nulmeting’ van de situatie voorafgaande aan de inwerkingtreding van het decreet.*

In een eerste fase werd een evaluatiekader opgesteld a.d.h.v. de doelstellingen van het decreet en werd bekeken voor welke aspecten een verandering verwacht wordt t.o.v. de vorige wetgeving. Die aspecten worden momenteel in kaart gebracht via een nulmeting. Dat gebeurt op verschillende manieren, o.a. analyse van cijfermateriaal, registratiesystemen en documenten, maar ook door een bevraging van diverse actoren.

Aangezien het decreet o.a. de positie van de (jeugd)advocaat wil versterken, zouden we voor deze nulmeting liefst zo veel mogelijk jeugdadvocaten bevragen over de praktijk van vóór de inwerkingtreding van het decreet. Binnen drie jaar kan dan een vergelijking gemaakt worden tussen de situatie voor en na de inwerkingtreding. De bedoeling hiervan is om uiteindelijk na te kunnen gaan in hoeverre de nieuwe doelstellingen concreet zullen doorwerken in de praktijk. Voor deze bevraging is een samenwerking tot stand gekomen tussen het onderzoeksteam en de Orde van Vlaamse Balies.

De algemene bevraging van de jeugdadvocaten verloopt via een korte, online bevraging. Het invullen van deze vragenlijst neemt ongeveer 15 minuten in beslag. Het zou ons sterk vooruit helpen moest u de tijd vrijmaken om deze vragenlijst in te vullen. Hieronder vindt u de link naar deze online bevraging terug:

https://kuleuven.eu.qualtrics.com/jfe/form/SV_cvHNFzpNJ5aj6rb

Voor verdere vragen over het onderzoek kan u steeds een van de promotoren of onderzoekster Eva Van Kelecom contacteren (eva.vankelecom@kuleuven.be; 016 37 95 80).

Alvast bedankt voor uw medewerking en met vriendelijke groeten

Namens het onderzoeksteam

Emma Hadermann, Ibe Coeck en Eva Van Kelecom – onderzoekers, KU Leuven

Johan Put, Stefaan Pleysier en Eef Goedseels – promotoren, KU Leuven en NICC

Namens de Orde van Vlaamse Balies

Afzender namens OVB

Inleiding vragenlijst

Geachte heer

Geachte mevrouw

Deze vragenlijst kadert in het “Vooronderzoek Monitoring en evaluatie van het decreet jeugddelinquentierecht”. Het vooronderzoek heeft tot doel de nodige informatie te verzamelen om **een duidelijk beeld te vormen van de situatie van het jeugddelinquentiesysteem vóór 1 september 2019**. Dit om het mogelijk te maken dat de monitoring en evaluatie van het nieuwe jeugddelinquentiedecreet over drie jaar op een adequate wijze kan verlopen (vergelijking van de toestand voor en na de inwerkingtreding). Er worden daartoe interviews gehouden met jongeren en ouders/opvoedingsverantwoordelijken en vragenlijsten afgenomen bij verschillende groepen professionelen (parketmagistraten, jeugdrechters, jeugdadvocaten, medewerkers van gemeenschapsinstellingen, HCA-diensten en private voorzieningen).

Het onderzoek betreft de doelstellingen van het nieuwe jeugddelinquentiedecreet en de wijze waarop de praktijk functioneert. Het is daarbij uiterst belangrijk alle betrokkenen aan het woord te laten, zodat alle perspectieven op wet en praktijk kunnen worden meegenomen. Dat moet toelaten het decreet te evalueren en het beleid te informeren, over positieve elementen én verbeterpunten. Zo kunnen de resultaten van het onderzoek mee de toekomst van het jeugddelinquentierecht bepalen, wat uiteraard voor alle betrokkenen van belang is.

Dit onderzoek heeft een ‘gunstig oordeel’ gekregen van de Sociaal-Maatschappelijke Ethische Commissie van de KU Leuven, waar u ook terecht kan voor eventuele klachten of bezorgdheden: smec@kuleuven.be. U kan uiteraard ook steeds de promotoren of onderzoekers contacteren; hun contactgegevens vindt u hieronder.

Het invullen van de vragenlijst neemt ongeveer 15 minuten in beslag.

Deelname aan de vragenlijst is vrijwillig. Het invullen van de vragenlijst kan op elk moment stopgezet worden, zonder dat hiervoor een reden opgegeven moet worden.

De resultaten van dit onderzoek kunnen gebruikt worden voor wetenschappelijke doeleinden en mogen gepubliceerd worden. Uw naam wordt daarbij niet gepubliceerd. De anonimiteit en de vertrouwelijkheid van de gegevens worden in elk stadium van het onderzoek gewaarborgd.

Alvast hartelijk dank voor uw deelname aan deze bevraging!

Voor verdere vragen kan u terecht bij:

Johan Put (johan.put@kuleuven.be)

Stefaan Pleysier (stefaan.pleysier@kuleuven.be)

Eef Goedseels (eef.goedseels@just.fgov.be)

Ibe Coeck (ibe.coeck@kuleuven.be)

Emma Hadermann (emma.hadermann@kuleuven.be)

Eva Van Kelecom (eva.vankelecom@kuleuven.be)

- Ik ga akkoord met bovenstaande informatie.

Indien niet aangeduid: melding “U kan enkel verdergaan naar de enquête indien u zich akkoord verklaart met deze informatie.”

Achtergrondgegevens jeugdadvocaat

Vooreerst worden enkele achtergrondgegevens bevraagd. We willen nogmaals benadrukken dat de anonimiteit en vertrouwelijkheid in elk stadium van het onderzoek gewaarborgd worden.

Q3: Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw
- X

Q4: Wat is uw leeftijd?

- Drop down van 20-99 jaar*

Q5: In welk arrondissement werkt u als (jeugd)advocaat? (*selectievak*)

- Antwerpen, afdeling Antwerpen
- Antwerpen, afdeling Mechelen
- Antwerpen, afdeling Turnhout
- Brussel, afdeling Brussel
- Brussel, afdeling Halle-Vilvoorde
- Leuven, afdeling Leuven
- Limburg, afdeling Hasselt
- Limburg, afdeling Tongeren
- Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde
- Oost-Vlaanderen, afdeling Gent
- Oost-Vlaanderen, afdeling Oudenaarde
- West-Vlaanderen, afdeling Brugge
- West-Vlaanderen, afdeling Ieper
- West-Vlaanderen, afdeling Kortrijk
- West-Vlaanderen, afdeling Veurne

Q6: In welke hoedanigheid werkt u als advocaat?

- Tableau-advocaat
- Advocaat-stagiair

Q7: Hoe lang bent u al werkzaam als advocaat?

- 0-4 jaar
- 5-9 jaar
- 10-14 jaar
- 15-19 jaar
- 20 jaar of langer

Q8: Hoe lang bent u al werkzaam als jeugdadvocaat?

- 0-4 jaar
- 5-9 jaar
- 10-14 jaar
- 15-19 jaar
- 20 jaar of langer
- Ik ben nog niet werkzaam als jeugdadvocaat, maar ben dat wel van plan in de toekomst
- Ik was in het verleden werkzaam als jeugdadvocaat, maar nu niet meer
- Ik ben nooit werkzaam geweest als jeugdadvocaat

Q9: Bent u lid van de Unie van Jeugdadvocaten?

- Ja
- Nee, maar ik ken deze organisatie wel
- Nee, ik ken deze organisatie niet

Q10: Bent u lid van de jeugdpermanentie aan uw balie?

- Ja
- Nee
- Er is geen jeugdpermanentie aan mijn balie

Q11: Bent u lid van de Salduz-permanentie aan uw balie?

- Ja
- Nee
- Er is geen Salduz-permanentie aan mijn balie

Q12: Treedt u ook op als ‘voogd ad hoc’ van minderjarigen?

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- Altijd

Q13: In welke materies binnen de advocatuur bent u ook actief? (*meerdere antwoorden mogelijk*)

- Familierecht (13_1)
- Strafrecht (13_2)
- Aansprakelijkheidsrecht (13_3)
- Verkeersrecht (13_4)
- Sociaal recht (13_5)
- Fiscaal recht (13_6)
- Vennootschapsrecht (13_7)
- Andere: ... (13_8)

Q14: Hebt u de bijzondere opleiding voor jeugdadvocaten, aangeboden door de Orde van Vlaamse Balies, gevolgd?

- Ja
- Nee
- In opleiding

Q15: Hebt u de OVB-opleiding Salduz-verhoorbijstand (SUPRALAT) gevolgd?

- Ja
- Nee
- In opleiding

Q16: Hebt u de OVB-opleiding Cassatieprocedure in strafzaken gevolgd?

- Ja
- Nee
- In opleiding

Q17: Hebt u de basisopleiding bemiddeling gevolgd?

- Ja
- Nee
- In opleiding

Optreden jeugdadvocaten – algemeen

Hierna volgen enkele algemene vragen over (het optreden van) de jeugdadvocaat. Geef aan in welke mate u akkoord gaat met volgende stellingen.

Q19: Jeugdadvocaten moeten een afzonderlijk statuut krijgen.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Q20: Ik vind het noodzakelijk dat iedereen die als jeugdadvocaat optreedt, de bijzondere opleiding van de Orde van Vlaamse Balies gevolgd heeft.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Q21: Ik ben tevreden over de invulling van de bijzondere opleiding voor jeugdadvocaten, aangeboden door de Orde van Vlaamse Balies.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord
- Ik heb de bijzondere opleiding voor jeugdadvocaten, aangeboden door de Orde van Vlaamse Balies, niet gevolgd.

Q22: Eens ik toegewezen word aan een minderjarige, sta ik deze zo mogelijk bij zolang hij/zij onder de toepassing van het jeugdrecht valt.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Q23: Ik ben voorstander van het dragen van de toga (door de jeugdadvocaten) in jeugdzaken.

- Altijd
- Nooit
- Enkel bij openbare zittingen (fase ten gronde), niet bij kabinetszittingen (voorbereidende fase)
- Andere: ...

Q24: Er is voldoende controle op de kwaliteit van het optreden van jeugdadvocaten.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Optreden jeugdadvocaten – visie

Uitzonderlijk betreffen de volgende vragen zowel het optreden in MOF-zaken (minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, ongeacht hun leeftijd op het moment van de behandeling van de zaak) als het optreden in gerechtelijke VOS-zaken (minderjarigen in verontrustende situaties). Wat deze laatste betreft, wordt bovendien een leeftijdsonderscheid gemaakt tussen jongere en oudere minderjarigen, waarbij we (louter indicatief) 12 jaar als grens hanteren (respectievelijk aangeduid als VOS -12 en VOS +12).

Geef aan in welke mate u akkoord gaat met volgende stellingen.

Q26: De minderjarige is in staat om zelf zijn/haar situatie in te schatten.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q27: Bij het verdedigen van de minderjarige, schat ik zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q28: Ik vertolk uitsluitend de mening van de minderjarige.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q29: Ik beschouw me als tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de jeugdrechter.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q30: Het belang van de minderjarige staat centraal, ook als dat betekent dat een maatregel moet worden genomen die hem/haar niet aanstaat.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q31: Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q32: De informatie die ik verneem van de minderjarige, de ouders of de instelling, deel ik met de jeugdrechter.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q33: De minderjarige moet de kans krijgen om zelf zijn/haar mening uit te drukken.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q34: Ik bespreek samen met de jeugdrechter wat het belang van de minderjarige is.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q35: Ik acht de minderjarige onvoldoende rijp om zelf te bepalen wat het beste is voor hem/haar.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q36: Bij het verdedigen van een minderjarige, ben ik gebonden door zijn/haar voorkeuren of wensen.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q37: Wanneer ik het niet eens ben met het standpunt van mijn cliënt, laat ik dit impliciet aan de jeugdrechter verstaan.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q38: Als jeugdadvocaat hou ik rekening met de mening van alle betrokken partijen.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Q39: Ik beschouw het vooral als mijn taak om aan de minderjarige uit te leggen wat de jeugdrechter bedoelt.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord
1. MOF					
2. VOS -12					
3. VOS +12					

Het is belangrijk om te benadrukken dat de hierna volgende vragen peilen naar de situatie van **vóór de inwerkingtreding van het Vlaamse Jeugddelinquentiedecreet**. De vragenlijst heeft dan ook tot doel om een beeld te vormen over de praktijk van de jeugdadvocaten vóór 1 september 2019. Al deze vragen betreffen enkel MOF-zaken.

Het optreden van de jeugdadvocaat op het niveau van het openbaar ministerie

Q41: In welke mate hebt u vóór de invoering van het decreet (1 september 2019) minderjarige verdachten bijgestaan op het niveau van het Openbaar Ministerie?

- Nooit (= in geen enkele zaak)
- Zelden
- Soms
- Vaak
- Altijd (= in elke zaak)

Het optreden van de jeugdadvocaat in herstelgerichte processen

Volgende vragen peilen naar het optreden van de jeugdadvocaat binnen herstelgerichte processen.

Q43: Op welke manier werd u op de hoogte gebracht van het herstelrechtelijk aanbod aan een minderjarige cliënt? (*meerdere antwoorden mogelijk*)

- Via het parket (43_1)
- Via de jeugdrechter (43_2)
- Via de minderjarige (34_3)
- Via de ouders van de minderjarige (43_4)
- Via de HCA-dienst (43_5)
- Andere: ... (43_6)

Q44: Geef aan in welke mate u akkoord gaat met volgende stellingen. (1 = helemaal niet akkoord; 2 = niet akkoord; 3 = tussen beide; 4 = akkoord; 5 = helemaal akkoord)

1. Ik beschouwde het als mijn taak om ervoor te zorgen dat zo veel als mogelijk voorrang gegeven werd aan het herstelrechtelijk aanbod.
2. Ik beschouwde het als mijn taak om af te wege of de cliënt moest ingaan op het herstelrechtelijk aanbod.

Q45: Geef aan in welke mate volgende situaties zich voordeden. (1 = nooit; 2 = zelden; 3 = soms; 4 = vaak; 5 = altijd)

1. In welke mate was er voorafgaand contact met de minderjarige naar aanleiding van een herstelrechtelijk proces?
2. In welke mate was er voorafgaand contact met de HCA-dienst naar aanleiding van een herstelrechtelijk proces?
3. In welke mate was u aanwezig op de contactmomenten tussen de minderjarige en de HCA-dienst?
4. In welke mate gaf u advies aan de minderjarige indien er een akkoord gesloten werd binnen een herstelrechtelijk proces?

Het informeren van jongeren over hun rechten en het verloop van de procedure

Volgende vragen peilen naar het contact met en het informeren van jongeren.

Q47: Wanneer ik ambtshalve werd aangewezen als advocaat, verliep de feitelijke contactname gemakkelijk.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Q48: In welke mate had u voorafgaand aan de zitting contact met de minderjarige?

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- Altijd

Q49: Op welke manier communiceerde u met een minderjarige cliënt buiten de zittingen? (*meerdere antwoorden mogelijk*)

- Persoonlijk contact (49_1)
- Telefonisch contact (49_2)
- Mailverkeer (49_3)
- Sms (49_4)
- WhatsApp (49_5)
- Sociale media (Facebook, TikTok, Snapchat, Instagram, Wickr Me...) (49_6)
- Andere:...(49_7)
- Ik communiceerde niet met de minderjarige cliënt buiten de zittingen (49_8)

Q50: Bezocht u een minderjarige cliënt die in een instelling verbleef?

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- Altijd

Q51: Ik beschouwde het als mijn taak om de jongere te informeren over zijn/haar rechten en het verloop van de procedure.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Q52: De jongere werd geïnformeerd over zijn/haar rechten en het verloop van de procedure...

- Door mijzelf, ik nam hier initiatief voor
- Door mijzelf, als de jongere hierom vroeg
- Ik ging ervan uit dat de jongere daarover al werd geïnformeerd door anderen (jeugdrechter, consulent, parket,...)
- Andere: ...

Indien “Ik ging ervan uit dat de jongere daarover al werd geïnformeerd door anderen (jeugdrechter, consulent, parket,...)” → Naar vraag 54 ‘Nadat ik het gerechtelijk dossier ingekeken heb, bespreek ik de inhoud ervan met de minderjarige cliënt.’

Indien “Andere:...” → Naar vraag 54 ‘Nadat ik het gerechtelijk dossier ingekeken heb, bespreek ik de inhoud ervan met de minderjarige cliënt.’

Q53: Als ik de jongere informeerde, toetste ik af of hij/zij mijn uitleg begreep.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Q54: Nadat ik het gerechtelijk dossier ingekeken had, besprak ik de inhoud ervan met de minderjarige cliënt.

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- Altijd

Q55: Als ik na inzage van het gerechtelijk dossier overleg pleegde met de minderjarige...

- Besprak ik die informatie, zonder een kopij van de stukken te laten zien
- Liet ik een kopij van de stukken zien en bespraken we de informatie
- Liet ik een kopij van de stukken zien en beantwoordde ik eventuele vragen
- Andere: ...
- Ik besprak de inhoud van het gerechtelijk dossier niet met de minderjarige

Het aanspreken van jongeren op het actief opnemen van verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gepleegde feiten

Volgende vragen peilen naar het aanspreken van jongeren op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gepleegde feiten.

Q57: Ik informeerde de minderjarige cliënt over de mogelijkheden die er in de wet staan om zijn/haar verantwoordelijkheid op te nemen (herstelrechtelijk aanbod, geschreven project, ...)

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Q58: Ik liet de ruimte voor de minderjarige cliënt om zelf een constructief antwoord op de feiten voor te stellen.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Q59: Had de minderjarige naar uw gevoel inspraak met betrekking tot het antwoord op de feiten, vb. in geval van herstelbemiddeling, gemeenschapsdienst, ...

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- Altijd

Het betrekken van ouders/opvoedingsverantwoordelijken bij het opleggen van een reactie

Volgende vragen peilen naar de betrokkenheid van ouders/opvoedingsverantwoordelijken.

Q61: Indien er tegenstrijdige belangen waren tussen de minderjarige cliënt en zijn/haar ouders/opvoedingsverantwoordelijken...

- Verdedigde ik uitsluitend de belangen van de minderjarige cliënt.
- Hield ik ook rekening met de belangen van de ouders.
- Andere: ...

Q62: In welke mate besprak u informatie met betrekking tot de minderjarige cliënt met zijn/haar ouders/opvoedingsverantwoordelijken?

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- Altijd

Q63: Ik heb beroepsgeheim ten aanzien van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige cliënt.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Wetenschappelijke inzichten over de praktijk van het jeugdrecht

Volgende vragen peilen naar de wetenschappelijke inzichten over de praktijk van het jeugdrecht.

Q65: Ik ben op de hoogte van de wetenschappelijke inzichten die er zijn over de impact en het effect van de verschillende reacties.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Q66: Ik hield rekening met deze wetenschappelijke inzichten bij het reageren op of voorstellen van maatregelen.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Tussen beide
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Vragen over nieuwe aspecten uit het Vlaams Jeugddelinquentiedecreet

Q68: Volgende stellingen peilen naar uw standpunt over nieuwe aspecten van het Vlaamse Jeugddelinquentiedecreet. Aan het einde van deze vragenlijst volgt de mogelijkheid om hier eventuele opmerkingen of nuances over te formuleren. Geef aan in welke mate u akkoord gaat met volgende stellingen. (1 = helemaal niet akkoord; 2 = niet akkoord; 3 = tussen beide; 4 = akkoord; 5 = helemaal akkoord; 6 = geen mening)

1. Ik ben voorstander van de uitbreiding van de afhandelingsmogelijkheden op het niveau van het Openbaar Ministerie.
2. Ik ben voorstander van de invoering van het positief project.
3. Ik ben voorstander van de keuze die gemaakt werd voor gescheiden trajecten (m.a.w. het onderscheid dat nu gemaakt wordt tussen de reactie op het jeugddelict enerzijds en het antwoord op een onderliggende hulpvraag anderzijds).
4. Ik ben voorstander van de invoering van de derde vorderingsgrond.
5. Ik ben er voorstander van dat een herziening enkel nog kan ten voordele van de jongere (afschaffing van art. 60 Jeugdbeschermingswet).
6. Ik ben er voorstander van dat een gesloten plaatsing altijd start met een oriëntatie.
7. Ik ben er voorstander van dat onder het nieuwe jeugddelinquentiedecreet MOF-jongeren niet meer in een private instelling geplaatst kunnen worden.

8. Ik ben voorstander van de invoering van de langdurige gesloten begeleiding (2-5-7 jaar).
9. Ik ben voorstander van de invoering van de terbeschikkingstelling van de jeugdrechtbank van maximaal 10 jaar na het einde van de gesloten begeleiding.
10. Ik ben voorstander van het behoud van de uithandengeving.
11. Ik ben er voorstander van dat er prioriteit gegeven wordt aan een herstelrechtelijke afhandeling.
12. Ik ben voorstander van de minimumleeftijd in het jeugddelinquentierecht (12 jaar).
13. Ik ben er voorstander van dat onder het nieuwe jeugddelinquentiedecreet geen VOS-jongeren meer in gemeenschapsinstellingen geplaatst kunnen worden.
14. Ik ben voorstander van de mogelijkheid van elektronische monitoring als reactie op het gepleegde jeugddelict.
15. In het algemeen vind ik het nieuwe decreet een vooruitgang ten opzichte van het vorige systeem.

Q69: Indien u opmerkingen of nuances wil toevoegen aan uw antwoorden met betrekking tot het nieuwe jeugddelinquentiedecreet, kan dit hier:

Uitleiding

U hebt de vragenlijst succesvol afgerond, bedankt voor uw deelname!

Wij zullen in de nabije toekomst ook nog focusgroepen organiseren met de diverse actoren om meer diepgaand op een aantal aspecten in te gaan. Hiervoor zoeken we ook jeugdadvocaten. Als u hierin geïnteresseerd bent, mag u uw gegevens achterlaten door op onderstaande link te klikken.

Uw antwoorden op deze vragenlijst worden in elk geval anoniem verwerkt en kunnen op geen enkele manier gelinkt worden aan de gegevens die u invult op onderstaande link. Deze gegevens zullen namelijk enkel gebruikt worden om contact op te nemen voor het maken van concrete afspraken omtrent de bijkomstige focusgroep.

https://kuleuven.eu.qualtrics.com/jfe/form/SV_6eY99dcmMbDbJqt

Bijlage 2: Kwalitatieve topiclijst

INTRODUCTIE

- Onderzoek voor het steunpunt “Monitoring en evaluatie van het nieuwe jeugddelinquentie-recht”
- Nulmeting: bevragen actoren (jeugdadvocaten, jeugdrechters, sociale diensten, medewerkers van de GI, private instellingen en HCA, ook jongeren en ouders).
→ **Situatie vóór september 2019**
- Vrijwillige deelname
- Vertrouwelijke verwerking van de resultaten: geen namen of afdelingen vermeld
- Opname?

→ Geïnformeerde toestemming

A.4.1.2. Op het niveau van het OM wordt er meer beroep gedaan op een advocaat

We starten met de bijstand van een jeugdadvocaat op het niveau van het Openbaar Ministerie.

In de kwantitatieve bevraging gaf de meerderheid aan zelden of nooit een minderjarige verdachte bij te staan op het niveau van het Openbaar Ministerie.

- Wat is jullie ervaring hiermee?
- Wat is de reden hiervoor, volgens jullie?
- Belang van bijstand op niveau OM?

A.4.1.4. In herstelgerichte processen worden jongeren doorheen het gehele proces (meer) bijgestaan door een advocaat

In dit stukje gaan we dieper in op het optreden van de jeugdadvocaat in herstelrechtelijke processen. De bijstand in de verschillende fasen in een herstelgericht proces komen aan bod.

VRAAG: Wat is jullie rol als jeugdadvocaat in herstelgerichte processen?

- Herstelgericht **aanbod**
- Op welke manier wordt er beslist om **al dan niet in te gaan** op het herstelrechtelijk aanbod?
  - Redenen om de beslissing wel of niet over te laten aan de minderjarige
  - Redenen om wel of niet een herstelrechtelijke afhandeling aan te raden aan de minderjarige
- Moet er volgens jullie steeds **voorrang** gegeven worden aan het herstelrechtelijk aanbod? Waarom wel/niet?
- Hoe verliep het **voorafgaand contact** met de minderjarige?
  - Contactname zelf
  - Informatie
  - Belang

- Hoe verliep het **voorafgaand contact met de HCA-dienst**?
  - Meerwaarde, belang, informatie
  - Medeweten minderjarige
- In welke gevallen achtten jullie het **zinvol om aanwezig** te zijn op contactmomenten tussen de minderjarige en de HCA-dienst?
  - Meerwaarde, belang
  - Inbreng
  - Advies in geval van akkoord sluiten

A.7.1.1. De professionelen nemen zelf het initiatief om de minderjarige verdachten en delictplegers die zij begeleiden/ondersteunen/onder hun toezicht hebben/... op regelmatige tijdstippen te informeren over hun rechten en over het verloop van de procedure

Dit onderdeel gaat over het contact met de minderjarige cliënten en de manier waarop ze geïnformeerd worden over hun rechten en over het verloop van de procedure.

Uit de bevraging blijkt dat in sommige gevallen de **contactname niet gemakkelijk** verliep wanneer men ambtshalve aangesteld werd als advocaat.

- Wat is jullie ervaring hiermee?
- Redenen waarom wel/niet gemakkelijk?

De meeste jeugdadvocaten gaven aan bijna altijd contact te hebben met de minderjarige **voorafgaand** aan de zitting.

- Wat is jullie ervaring hiermee?
- Negatieve ervaring indien er geen voorafgaand contact was?

Bijna alle jeugdadvocaten beschouwden het als hun taak om de jongere te **informeren** over zijn/haar rechten en het verloop van de procedure.

- Wat is jullie ervaring hiermee?
- Hoe verliep dit?
  - Op welke manier
  - Op welk moment
- Terugkoppeling niveau van OM: amper bijstand, dus hoe/door wie moest dit dan gebeuren, volgens jullie?
- Terugkoppeling herstelrechtelijk aanbod: niet altijd voorafgaand contact met de minderjarige. Hoe/door wie moest dit dan gebeuren, volgens jullie?
- Informeren van minderjarigen in een **instelling**? (*kwantitatief: een vijfde bezocht minderjarige cliënten in een instelling*)

Bij het geven van informatie is het ook belangrijk dat de jongeren **begrijpen** wat er gezegd werd. In de bevraging gaven bijna alle respondenten aan dit af te toetsen bij de jongeren.

- Op welke manier werd dit afgetoetst door jullie?

- Met welke factoren werd hierbij rekening gehouden? (leeftijd, mentale capaciteit, taal, tolk, ...)

Verder gaf de meerderheid aan de **inhoud van het gerechtelijk dossier** te bespreken met de minderjarige cliënt en werd dit voornamelijk gedaan zonder een kopij van de stukken te laten zien.

- Waarom werd de inhoud van het gerechtelijk dossier wel of niet besproken met de minderjarige cliënt?
- Waarom werd er wel of geen kopij van de stukken getoond aan de minderjarige?

F.2.1.1. Mate waarin en wijze waarop de professionelen jongeren aanspreken op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid naar de gevolgen van het jeugddelict toe

Het volgende onderdeel gaat over de jongeren aanspreken op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid naar de gevolgen van het jeugddelict toe.

In de bevraging gaf de meerderheid aan de jongeren te informeren over de mogelijkheden die er bestaan om hun **verantwoordelijkheid op te nemen** en hen de ruimte te geven om **zelf een constructief antwoord** op de feiten voor te stellen. Daarnaast gaf een minderheid aan dat zij de indruk hadden dat de jongere **zelden of nooit inspraak** had.

- Wat is jullie ervaring hiermee? Sluit jullie ervaring aan bij deze cijfers, of net niet?
- Op welke manier spraken jullie de jongeren aan op het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid?
- Hoe werd er beslist op welke manier de jongere verantwoordelijkheid kon/moest opnemen voor de feiten? (door wie, hoorrecht, voorstel van de jongere zelf of opgelegd,...)
- Met welke factoren werd er rekening gehouden bij het voorstellen/opleggen van een antwoord? (bv. positie van het slachtoffer)
- Wist de jongere voorafgaand aan de zitting welke maatregel opgelegd zou worden?
(*cfr. Sociale dienst: gaven aan dit vooraf met de jongeren te bespreken*)

F.3.2.1. Professionelen betrekken ouders/opvoedingsverantwoordelijken actief bij de besluitvorming en de uitvoering van de opgelegde antwoorden

Het volgende stukje gaat over de betrokkenheid van ouders of andere opvoedingsverantwoordelijken.

96,0% van de jeugdadvocaten gaf aan **uitsluitend de belangen van de minderjarige** te verdedigen indien er tegenstrijdige belangen waren met de ouders.

- Wat is jullie ervaring hiermee?
- Komt het voor dat ouders de jeugdadvocaat betalen (bv. indien ze iemand kennen)? Bemoedigt dit de situatie indien er tegenstrijdige belangen zijn?

De cijfers waren tegenstrijdig wat betreft het beroepsgeheim enerzijds (76%) en het delen van informatie met de ouders anderzijds (10% nooit).

- Welke informatie kan/mag er gedeeld worden met de ouders?
- Welke informatie zeker niet?
- Inspraak van de jongere? bv. voorafgaand aftoetsen en enkel informatie delen indien toestemming van de jongere OF als jeugdadvocaat zelf de inschatting maken?

K.1.2.2. De professionelen houden bij de keuze van het antwoord rekening met wetenschappelijke inzichten over de impact en het effect van de reacties

Uit de bevraging bleek veel twijfel over het al dan niet op de hoogte zijn van wetenschappelijke inzichten en of hier rekening mee gehouden werd bij het reageren op of het voorstellen van maatregelen.

- Wat beschouwen jullie als ‘wetenschappelijke inzichten’?
- Wat is jullie ervaring hiermee?
- Via welke kanalen op de hoogte? Bv. abonnement op tijdschriften (TJK, IHB, ...), nieuwsbrief sociaal.net, ...

EXTRA: Vragen die opgenomen werden in kwantitatieve vragenlijst, buiten de indicatoren.

In de bevraging gaf de meerderheid van de respondenten aan enkel voorstander te zijn van het dragen van de toga bij openbare zittingen.

- Wat is jullie ervaring hiermee?
- Redenen om in de andere fasen geen toga te dragen?
- Belang om wel/geen toga te dragen? (bv. afschrikkend effect voor jongeren)

De antwoorden op de vraag of er voldoende controle is op de kwaliteit van het optreden van jeugdadvocaten, zijn verdeeld.

- Wat is jullie mening hierover?
- Kunnen jullie iets meer vertellen over het vergoedingssysteem?
  - Puntensysteem, kwaliteit versus kwantiteit van behandeling van zaken, ...

Vragen over nieuwe aspecten uit het Vlaams jeugddelinquentiedecreet

Tot slot willen we graag nog terugkomen op enkele elementen die ingevoerd werden in het nieuwe decreet. We hebben hierbij een selectie gemaakt van de elementen waarbij de meningen verdeeld waren.

1. Uitbreiding afhandelingsmogelijkheden op het niveau van het Openbaar Ministerie
62.3% (helemaal) akkoord
2. Invoering positief project
77.6% (helemaal) akkoord = in overeenstemming met resultaten over voorrang geven aan herstelgericht aanbod
3. Gescheiden trajecten VOS/MOF
64.2% (helemaal) akkoord
4. Invoering derde vorderingsgrond
34.7% (helemaal) akkoord
23.5% geen mening

5. Herziening enkel nog mogelijk ten voordele van de jongere (afschaffing artikel 60 Jeugdbeschermingswet)
Eerder (helemaal) akkoord, maar ook veel stemmen voor “tussen beide” en “geen mening” (resp. 29.6% en 14.3%)
6. Gesloten plaatsing start altijd met een oriëntatie
77.6% (helemaal) akkoord
7. MOF-jongeren niet langer in een private instelling plaatsen
32.7% (helemaal) niet akkoord, maar ook stemmen voor “tussen beide” en “geen mening” (resp. 26.5% en 19.4%)
Vgl. met VOS-jongeren niet meer in GI + voorstander van gescheiden trajecten: meningen minder verdeeld
8. Invoering langdurige gesloten begeleiding (2-5-7 jaar)
38.8% (helemaal) niet akkoord; 29.6% tussen beide
9. Invoering terbeschikkingstelling van de jeugdrechtbank van maximaal 10 jaar na het einde van de gesloten begeleiding
36.8% (helemaal) akkoord; 24.5% tussen beide
10. Behoud van de uithandengeving
48.0% (helemaal) akkoord
11. Prioriteit geven aan herstelrechtelijk afhandeling
80.6% (helemaal) akkoord = in overeenstemming met resultaten over voorrang geven aan herstelgericht aanbod
12. Minimumleeftijd 12 jaar
65.3% (helemaal) akkoord
13. VOS-jongeren niet langer in gemeenschapsinstellingen plaatsen
51.0% (helemaal) akkoord
14. Elektronische monitoring als reactie op het gepleegde jeugddelict
47.9% (helemaal) akkoord
15. In het algemeen: vooruitgang op vorige systeem
Eerder (helemaal) akkoord, maar iets meer “tussen beide” (resp. 31.7% en 35.7%)

Zijn er nog andere nieuwe elementen die jullie graag willen besprek

Bijlage 3: Frequentietabellen

Tabel 1 Frequentietabellen bijzondere opleiding OVB

Figuur	Stelling		Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord	Opleiding niet gevolgd	N
Figuur 6	Ik ben tevreden over de invulling van de bijzondere opleiding voor jeugdadvocaten, aangeboden door de Orde van Vlaamse Balies.	Frequentie	1	14	31	56	9	1	112
		Percentage	0,9	12,5	27,7	50,0	8,0	0,9	100,0

Tabel 2 Frequentietabellen herstelgerichte processen, informeren, verantwoordelijkheid, betrokkenheid ouders, wetenschappelijke inzichten, (visie over) het optreden van de jeugdadvoocaat

Figuur	Stelling		Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord	N
Figuur 9	Ik beschouwde het als mijn taak om ervoor te zorgen dat zo veel als mogelijk voorrang gegeven werd aan het herstelrechtelijk aanbod.	Frequentie	2	19	33	36	10	100
		Percentage	2,0	19,0	33,0	36,0	10,0	100,0
	Ik beschouwde het als mijn taak om af te wegen of de cliënt moest ingaan op het herstelrechtelijk aanbod.	Frequentie	1	1	19	65	14	100
		Percentage	1,0	1,0	19,0	65,0	14,0	100,0
Figuur 11	Wanneer ik ambtshalve werd aangewezen als advocaat, verliep de feitelijke contactname gemakkelijk.	Frequentie	6	26	31	30	7	100
		Percentage	6,0	26,0	31,0	30,0	7,0	100,0
Figuur 15	Ik beschouwde het als mijn taak om de minderjarige te informeren over zijn/haar rechten en het verloop van de procedure.	Frequentie	0	0	2	31	67	100
		Percentage	0	0	2,0	31,0	67,0	100,0
Figuur 19	Als ik de jongere informeerde, toetste ik af of hij/zij mijn uitleg begreep.	Frequentie	2	0	4	49	45	100

		Percentage	2,0	0,0	4,0	49,0	45,0	100,0
Figuur 20	Ik informeerde de minderjarige cliënt over de mogelijkheden die er in de wet staan om zijn/haar verantwoordelijkheid op te nemen (herstelrechtelijk aanbod, geschreven project,...)	Frequentie	3	1	17	53	26	100
		Percentage	3,0	1,0	17,0	53,0	26,0	100,0
	Ik liet de ruimte voor de minderjarige cliënt om zelf een constructief antwoord op de feiten voor te stellen.	Frequentie	0	4	25	52	19	100
		Percentage	0	4,0	25,0	52,0	19,0	100,0
Figuur 23	Ik heb beroepsgeheim ten aanzien van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige cliënt.	Frequentie	1	0	23	41	35	100
		Percentage	1,0	0,0	23,0	41,0	35,0	100,0
Figuur 25	Ik ben op de hoogte van de wetenschappelijke inzichten die er zijn over de impact en het effect van de verschillende reacties.	Frequentie	6	20	44	26	4	100
		Percentage	6,0	20,0	44,0	26,0	4,0	100,0
	Ik hield rekening met deze wetenschappelijke inzichten bij het reageren op of voorstellen van maatregelen.	Frequentie	7	24	40	27	2	100
		Percentage	7,0	24,0	40,0	27,0	2,0	100,0
Figuur 26	Ik vind het noodzakelijk dat iedereen die als jeugdadvoocaat optreedt, de bijzondere opleiding van de Orde van Vlaamse Balies gevolgd heeft.	Frequentie	3	7	6	31	65	112
		Percentage	2,7	6,3	5,4	27,7	58,0	100,0
	Er is voldoende controle op de kwaliteit van het optreden van jeugdadvocaten.	Frequentie	5	34	42	29	2	112
		Percentage	4,5	30,4	37,5	25,9	1,8	100,0
	Jeugdadvocaten moeten een afzonderlijk statuut krijgen.	Frequentie	4	12	11	55	30	112
		Percentage	3,6	10,7	9,8	49,1	26,8	100,0
		Frequentie	1	0	2	34	75	112

	Eens ik toegewezen word aan een minderjarige, sta ik deze zo mogelijk bij zolang hij/zij onder de toepassing van het jeugdrecht valt.	Percentage	0,9	0,0	1,8	30,4	67,0	100,0
Figuur 28	De minderjarige is in staat om zelf zijn/haar situatie in te schatten. - MOF	Frequentie	5	45	38	16	0	104
		Percentage	4,8	43,3	36,5	15,4	0,0	100,0
	De minderjarige is in staat om zelf zijn/haar situatie in te schatten. - VOS -12	Frequentie	28	59	16	1	0	104
		Percentage	26,9	56,7	15,4	1,0	0,0	100,0
	De minderjarige is in staat om zelf zijn/haar situatie in te schatten. - VOS +12	Frequentie	6	29	53	16	0	104
		Percentage	5,8	27,9	51,0	15,4	0,0	100,0
Figuur 29	Bij het verdedigen van de minderjarige, schat ik zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is. - MOF	Frequentie	2	3	26	64	9	104
		Percentage	1,9	2,9	25,0	61,5	8,7	100,0
	Bij het verdedigen van de minderjarige, schat ik zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is. - VOS -12	Frequentie	1	1	16	60	26	104
		Percentage	1,0	1,0	15,4	57,7	25,0	100,0
	Bij het verdedigen van de minderjarige, schat ik zelf in welke oplossing in het belang van de minderjarige is. - VOS +12	Frequentie	1	4	25	62	12	104
		Percentage	1,0	3,8	24,0	59,6	11,5	100,0
Figuur 30	Ik vertolk uitsluitend de mening van de minderjarige. - MOF	Frequentie	8	29	34	27	6	104
		Percentage	7,7	27,9	32,7	26,0	5,8	100,0
	Ik vertolk uitsluitend de mening van de minderjarige. - VOS -12	Frequentie	15	46	33	9	1	104
		Percentage	14,4	44,2	31,7	8,7	1,0	100,0
	Ik vertolk uitsluitend de mening van de minderjarige. - VOS +12	Frequentie	8	35	39	16	6	104
		Percentage						

		Percentage	7,7	33,7	37,5	15,4	5,8	100,0
Figuur 31	Ik beschouw me als tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de jeugdrechter. - MOF	Frequentie	11	33	24	26	10	104
		Percentage	10,6	31,7	23,1	25,0	9,6	100,0
	Ik beschouw me als tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de jeugdrechter. - VOS -12	Frequentie	10	28	25	31	10	104
		Percentage	9,6	26,9	24,0	29,8	9,6	100,0
	Ik beschouw me als tussenpersoon tussen alle betrokkenen en de jeugdrechter. - VOS +12	Frequentie	9	32	20	33	10	104
		Percentage	8,7	30,8	19,2	31,7	9,6	100,0
Figuur 32	Het belang van de minderjarige staat centraal, ook als dat betekent dat een maatregel moet worden genomen die hem/haar niet aanstaat. - MOF	Frequentie	2	7	25	44	26	104
		Percentage	1,9	6,7	24,0	42,3	25,0	100,0
	Het belang van de minderjarige staat centraal, ook als dat betekent dat een maatregel moet worden genomen die hem/haar niet aanstaat. - VOS -12	Frequentie	0	6	18	50	30	104
		Percentage	0	5,8	17,3	48,1	28,8	100,0
	Het belang van de minderjarige staat centraal, ook als dat betekent dat een maatregel moet worden genomen die hem/haar niet aanstaat. - VOS +12	Frequentie	2	6	24	48	24	104
		Percentage	1,9	5,8	23,1	46,2	23,1	100,0
Figuur 33	Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken. - MOF	Frequentie	0	3	5	55	41	104
		Percentage	0	2,9	4,8	52,9	39,4	100,0
	Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken. - VOS -12	Frequentie	8	30	21	28	17	104
		Percentage	7,7	28,8	20,2	26,9	16,3	100,0
		Frequentie	1	2	9	53	39	104

	Eigen voorstellen of alternatieven suggereren doe ik enkel als ik die vooraf met de minderjarige heb besproken. - VOS +12	Percentage	1,0	1,9	8,7	51,0	37,5	100,0
Figuur 34	De informatie die ik verneem van de minderjarige, de ouders of de instelling, deel ik met de jeugdrechter. - MOF	Frequentie	13	32	50	8	1	104
		Percentage	12,5	30,8	48,1	7,7	1,0	100,0
	De informatie die ik verneem van de minderjarige, de ouders of de instelling, deel ik met de jeugdrechter. - VOS -12	Frequentie	12	26	46	18	2	104
		Percentage	11,5	25,0	44,2	17,3	1,9	100,0
	De informatie die ik verneem van de minderjarige, de ouders of de instelling, deel ik met de jeugdrechter. - VOS +12	Frequentie	12	26	52	12	2	104
		Percentage	11,5	25,0	50,0	11,5	1,9	100,0
Figuur 35	De minderjarige moet de kans krijgen om zelf zijn/haar mening uit te drukken. - MOF	Frequentie	0	0	2	44	58	104
		Percentage	0	0	1,9	42,3	55,8	100,0
	De minderjarige moet de kans krijgen om zelf zijn/haar mening uit te drukken. - VOS -12	Frequentie	0	7	22	36	39	104
		Percentage	0	6,7	21,2	34,6	37,5	100,0
	De minderjarige moet de kans krijgen om zelf zijn/haar mening uit te drukken. - VOS +12	Frequentie	0	0	1	45	58	104
		Percentage	0	0	1,0	43,3	55,8	100,0
Figuur 36	Ik bespreek samen met de jeugdrechter wat het belang van de minderjarige is. - MOF	Frequentie	5	12	35	36	16	104
		Percentage	4,8	11,5	33,7	34,6	15,4	100,0
	Ik bespreek samen met de jeugdrechter wat het belang van de minderjarige is. - VOS -12	Frequentie	4	8	29	40	23	104
		Percentage	3,8	7,7	27,9	38,5	22,1	100,0
	Ik bespreek samen met de jeugdrechter wat het belang van de minderjarige is. - VOS +12	Frequentie	5	8	33	39	19	104
		Percentage						

		Percentage	4,8	7,7	31,7	37,5	18,3	100,0
Figuur 37	Ik acht de minderjarige onvoldoende rijp om zelf te bepalen wat het beste is voor hem/haar. - MOF	Frequentie	7	35	50	7	5	104
		Percentage	6,7	33,7	48,1	6,7	4,8	100,0
	Ik acht de minderjarige onvoldoende rijp om zelf te bepalen wat het beste is voor hem/haar. - VOS -12	Frequentie	4	13	42	33	12	104
		Percentage	3,8	12,5	40,4	31,7	11,5	100,0
	Ik acht de minderjarige onvoldoende rijp om zelf te bepalen wat het beste is voor hem/haar. - VOS +12	Frequentie	6	30	55	8	5	104
		Percentage	5,8	28,8	52,9	7,7	4,8	100,0
Figuur 38	Bij het verdedigen van een minderjarige, ben ik gebonden door zijn/haar voorkeuren of wensen. - MOF	Frequentie	4	35	22	36	7	104
		Percentage	3,8	33,7	21,2	34,6	6,7	100,0
	Bij het verdedigen van een minderjarige, ben ik gebonden door zijn/haar voorkeuren of wensen. - VOS -12	Frequentie	10	48	26	17	3	104
		Percentage	9,6	46,2	25,0	16,3	2,9	100,0
	Bij het verdedigen van een minderjarige, ben ik gebonden door zijn/haar voorkeuren of wensen. - VOS +12	Frequentie	5	36	28	29	6	104
		Percentage	4,8	34,6	26,9	27,9	5,8	100,0
Figuur 39	Wanneer ik het niet eens ben met het standpunt van mijn cliënt, laat ik dit impliciet aan de jeugdrechter verstaan. - MOF	Frequentie	5	23	33	38	5	104
		Percentage	4,8	22,1	31,7	36,5	4,8	100,0
	Wanneer ik het niet eens ben met het standpunt van mijn cliënt, laat ik dit impliciet aan de jeugdrechter verstaan. - VOS -12	Frequentie	5	27	23	42	7	104
		Percentage	4,8	26,0	22,1	40,4	6,7	100,0
		Frequentie	5	24	24	44	7	104

	Wanneer ik het niet eens ben met het standpunt van mijn cliënt, laat ik dit impliciet aan de jeugdrechter verstaan. - VOS +12	Percentage	4,8	23,1	23,1	42,3	6,7	100,0
Figuur 40	Als jeugdadvocaat hou ik rekening met de mening van alle betrokken partijen. - MOF	Frequentie	10	34	31	26	3	104
		Percentage	9,6	32,7	29,8	25,0	2,9	100,0
	Als jeugdadvocaat hou ik rekening met de mening van alle betrokken partijen. - VOS -12	Frequentie	6	30	30	34	4	104
		Percentage	5,8	28,8	28,8	32,7	3,8	100,0
	Als jeugdadvocaat hou ik rekening met de mening van alle betrokken partijen. - VOS +12	Frequentie	6	32	32	31	3	104
		Percentage	5,8	30,8	30,8	29,8	2,9	100,0
Figuur 41	Ik beschouw het vooral als mijn taak om aan de minderjarige uit te leggen wat de jeugdrechter bedoelt. - MOF	Frequentie	4	19	34	27	20	104
		Percentage	3,8	18,3	32,7	26,0	19,2	100,0
	Ik beschouw het vooral als mijn taak om aan de minderjarige uit te leggen wat de jeugdrechter bedoelt. - VOS -12	Frequentie	2	19	37	25	21	104
		Percentage	1,9	18,3	35,6	24,0	20,2	100,0
	Ik beschouw het vooral als mijn taak om aan de minderjarige uit te leggen wat de jeugdrechter bedoelt. - VOS +12	Frequentie	3	20	33	27	21	104
		Percentage	2,9	19,2	31,7	26,0	20,2	100,0

Tabel 3 Frequentietabellen herstelgerichte processen

Figuur	Stelling		Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Altijd	N
Figuur 10	In welke mate was er voorafgaand contact met de minderjarige naar aanleiding van een herstelrechtelijk proces?	Frequentie	9	13	26	28	24	100
		Percentage	9,0	13,0	26,0	28,0	24,0	100,0

In welke mate was er voorafgaand contact met de HCA-dienst naar aanleiding van een herstelrechtelijk proces?	Frequentie	16	26	26	11	19	98
	Percentage	16,3	26,5	26,5	11,2	19,4	100,0
In welke mate was u aanwezig op de contactmomenten tussen de minderjarige en de HCA-dienst?	Frequentie	27	30	24	13	5	99
	Percentage	27,3	30,3	24,2	13,1	5,1	100,0
In welke mate gaf u advies aan de minderjarige indien er een akkoord gesloten werd binnen een herstelrechtelijk proces?	Frequentie	10	11	20	26	32	99
	Percentage	10,1	11,1	20,2	26,3	32,3	100,0

Tabel 4 Frequentietabellen nieuwe aspecten jeugddelinquentiedecreet

Figuur	Stelling		Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Tussen beide	Akkoord	Helemaal akkoord	Geen mening	N
Figuur 42	Ik ben voorstander van de uitbreiding van de afhandelingsmogelijkheden op het niveau van het Openbaar Ministerie	Frequentie	2	15	18	48	13	2	98
		Percentage	2,0	15,3	18,4	49,0	13,3	2,0	100,0
	Ik ben voorstander van de invoering van het positief project.	Frequentie	1	4	15	52	24	2	98
		Percentage	1,0	4,1	15,3	53,1	24,5	2,0	100,0
	Ik ben voorstander van de keuze die gemaakt werd voor gescheiden trajecten.	Frequentie	5	13	13	46	17	4	98
		Percentage	5,1	13,3	13,3	46,9	17,3	4,1	100,0
	Ik ben voorstander van de invoering van de derde vorderingsgrond.	Frequentie	4	8	29	27	7	23	98
		Percentage	4,1	8,2	29,6	27,6	7,1	23,5	100,0
	Ik ben er voorstander van dat een herziening enkel nog kan ten voordele van de jongere.	Frequentie	2	6	29	32	15	14	98
		Percentage	2,0	6,1	29,6	32,7	15,3	14,3	100,0

Ik ben er voorstander van dat een gesloten plaatsing altijd start met een oriëntatie.	Frequentie	1	6	13	57	19	2	98
	Percentage	1,0	6,1	13,3	58,2	19,4	2,0	100,0
Ik ben er voorstander van dat onder het nieuwe jeugddelinquentiedecreet MOF-jongeren niet meer in een private instelling geplaatst kunnen worden.	Frequentie	4	28	26	15	6	19	98
	Percentage	4,1	28,6	26,5	15,3	6,1	19,4	100,0
Ik ben voorstander van de invoering van de langdurige gesloten begeleiding (2-5-7 jaar)	Frequentie	9	29	29	15	4	12	98
	Percentage	9,2	29,6	29,6	15,3	4,1	12,2	100,0
Ik ben voorstander van de invoering van de terbeschikkingstelling van de jeugdrechtbank van maximaal 10 jaar na het einde van de gesloten begeleiding.	Frequentie	9	21	24	28	8	8	98
	Percentage	9,2	21,4	24,5	28,6	8,2	8,2	100,0
Ik ben voorstander van het behoud van de uithandengeving.	Frequentie	9	14	23	39	8	5	98
	Percentage	9,2	14,3	23,5	39,8	8,2	5,1	100,0
Ik ben er voorstander van dat er prioriteit gegeven wordt aan een herstelrechtelijke afhandeling.	Frequentie	2	3	13	51	28	1	98
	Percentage	2,0	3,1	13,3	52,0	28,6	1,0	100,0
Ik ben er voorstander van dat er prioriteit gegeven wordt aan een herstelrechtelijke afhandeling.	Frequentie	4	10	15	47	17	5	98
	Percentage	4,1	10,2	15,3	48,0	17,3	5,1	100,0
Ik ben er voorstander van dat onder het nieuwe jeugddelinquentiedecreet geen VOS-jongeren meer in gemeenschapsinstellingen geplaatst kunnen worden.	Frequentie	3	18	18	30	20	9	98
	Percentage	3,1	18,4	18,4	30,6	20,4	9,2	100,0
Ik ben voorstander van de mogelijkheid van elektronische monitoring als reactie op het gepleegde jeugddelict.	Frequentie	2	8	25	35	12	16	98
	Percentage	2,0	8,2	25,5	35,7	12,2	16,3	100,0
In het algemeen vind ik het nieuwe decreet een vooruitgang ten opzichte van het vorige systeem.	Frequentie	3	12	35	27	4	17	98
	Percentage	3,1	12,2	35,7	27,6	4,1	17,3	100,0

